

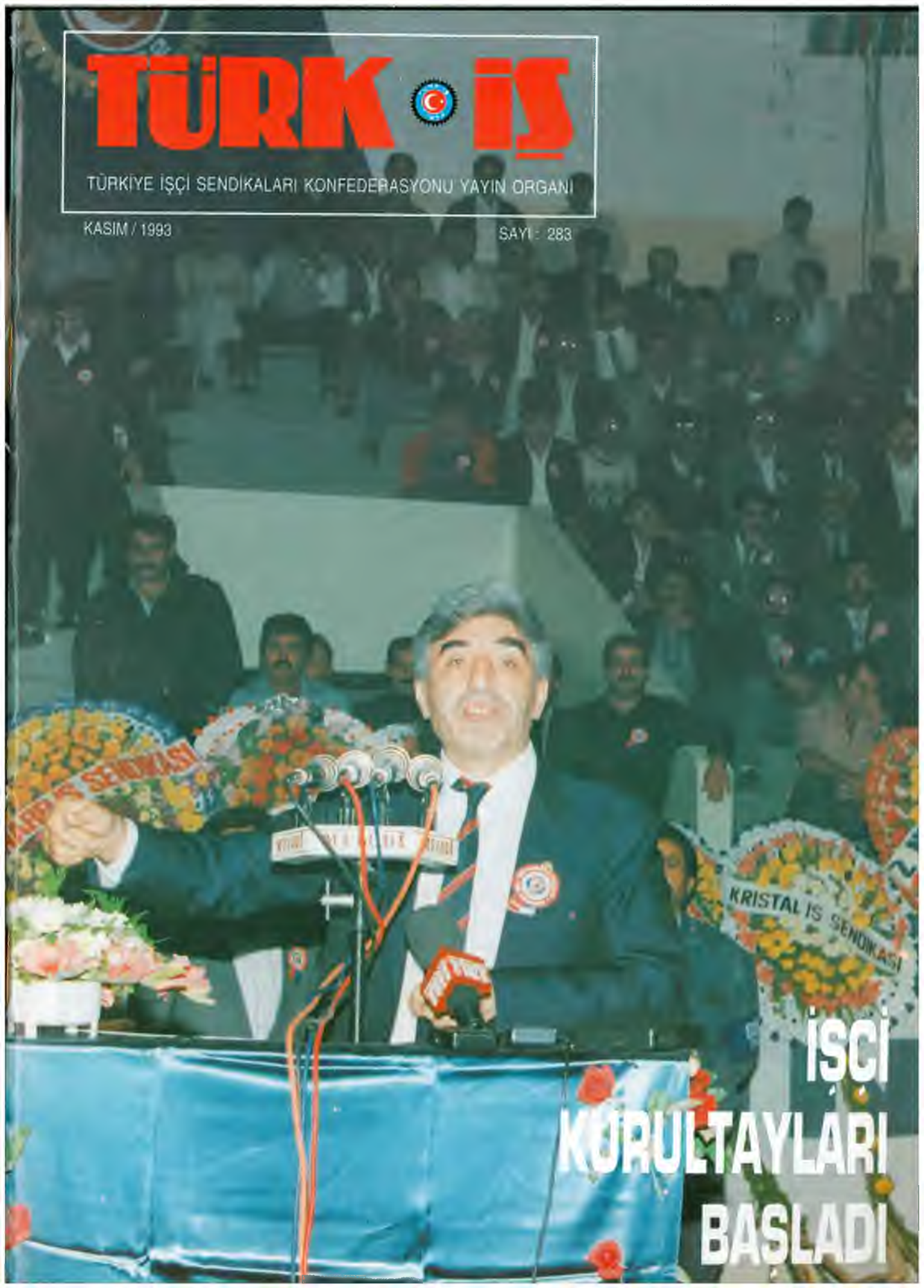
TÜRK İS

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

KASIM / 1993

SAYI : 283

KRISTAL İS SENDİKASI

İSÇİ
KURULTAYLARI
BASLADI

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL

Genel Başkan

Şemsi DENİZER

Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU

Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ

Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADIOĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
ERKİN OKAY
MEHMET OHRI

FOTOĞRAFLAR
NİHAT ÜSTÜN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi

Bayındır Sk. No: 10

Yenişehir/ANKARA

Tel: 433 38 24 - 433 31 25 (Santral)

Fax: 433 68 09

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların
düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi, 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.,
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.,

DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR

Dizgi - Baskı:

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
434 14 71 • ANKARA

İZİNDEYİZ... KALBİMİZDESİN...

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI BAYRAM MERAL :

"Mustafa Kemal Atatürk'ü
her zamankinden daha fazla
saygı ve sevgiyle anıyoruz"

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, 10 Kasım 1993 günü Mustafa Kemal Atatürk'ü her zamankinden daha fazla saygı ve daha büyük bir sevgiyle andıklarını belirterek, ülkemizin sorunlarının çözümü için Atatürk'ün lâiklik ve çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma amaçları etrafında birleşilmesi gerektiğini söyledi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in açıklaması şöyle:

"Türkiye, tarihinin en derin ekonomik ve toplumsal bunalımını yaşamaktadır. Bu bunalımların aşılmasında, Mustafa Kemal Atatürk'ün bağımsızlıkçı, lâik, çağdaş uygarlık düzeyini amaçlayan anlayışına her zamankinden daha fazla ihtiyacımız vardır.

"Mustafa Kemal Atatürk, cumhuriyetçidir ve bağımsızlıkçıdır. TÜRK-İŞ ve temsilcisi olduğu işçi sınıfımız, ülkemizin bağımsızlığının, Cumhuriyetin, üniter devlet yapımızın ve bütün bunları tamamlayan demokrasinin yılmaz savunucusudur.

"Mustafa Kemal Atatürk, lâik bir Cumhuriyet kurmuştur. Bugün ülkemizde demokratikleşmeden, işçi haklarından ve sendikal hak ve özgürlüklerinden söz edebiliyorsa, bunu, ülkemizin lâik bir Cumhuriyet olmasına borçluyuz. TÜRK-İŞ lâik Cumhuriyetin yılmaz savunucusudur.

"Mustafa Kemal Atatürk, çağdaş bir milliyetçilik anlayışı içinde, ırkçılığı reddetmiş, ülkemizin binlerce yıllık kültür mirasına sahip çıkmış, etnik köken farklılıklarını bir potada bütünleştirmeye çalışmıştır. TÜRK-İŞ, yayımlacılığı ve bölücülüğü reddeden böylesine çağdaş bir anlayışın yılmaz savunucusudur.

"Mustafa Kemal Atatürk, çağdaş uygarlık ülküsünü benimsemiştir. TÜRK-İŞ de, ülkemizin çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırılmasını ana hedefleri arasında saymaktadır.

"TÜRK-İŞ, karşı karşıya bulunduğumuz büyük sorunlar karşısında, Mustafa Kemal Atatürk'ü her zamankinden daha fazla saygı ve daha büyük bir sevgiyle anmakta, tüm yurttaşlarımızı demokrasi ve sosyal hukuk devleti anlayışına dayalı lâik Cumhuriyetimizin Misak-ı Milli sınırları içindeki bütünlüğünü ve üniter yapısını korumaya çalışmaktadır."

BAŞKANDAN

BAYRAM MERAL
TÜRK-İŞ
GENEL BAŞKANI

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun aldığı karar uyarınca 6 Kasım 1993 günü Adana'da ilk bölge İŞÇİ KURULTAYIMIZ toplandı. Sendikalarımızın Genel Başkanlarına, Bölgedeki şubelerimize, Adana Bölge Temsilciliği'ne ve bir tatil günü Adana Adnan Menderes Kapalı Spor Salonunu tıka basa dolduran coşkulu üyelerimize teşekkür ediyorum.

Türkiye bunalımlı bir dönem geçiriyor. Tüm çalışanların sorunları her geçen gün büyüyor. İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, işverenlerin çok sistemli yeni bir saldırısıyla karşı karşıya. Terör, işsizlik, enflasyon ve daha birçok sorun, hayatı çekilmez kılıyor.

İŞÇİ KURULTAYLARINI bu sorunlara ilişkin görüşlerimizi tabanla görüşmek, tabanın önerilerini bir defa daha öğrenmek için topluyoruz.

İŞÇİ KURULTAYIMIZ öncesinde Adana'da TÜRK-İŞ'e gösterilen büyük yakınlık ve misafirperverlik nedeniyle, Bölge halkına şükranlarımı iletiyorum. 3 Kasım 1993 günü Adana'ya varışımız, 4-5 Kasım günleri toplanan Başkanlar Kurulumuz ve 6 Kasım 1993 günü gerçekleştirilen İşçi Kurultayımız, Adana'da geniş bir ilgi ile karşılandı. Adana yerel basınına, televizyon kanallarına ve radyolarına, TÜRK-İŞ'in, tüm çalışanların ve işçilerin sorunlarını kamuoyuna iletme çabasına yaptıkları katkı ve sağladıkları yardımlar nedeniyle bir defa daha teşekkür ediyorum.

Adana'da toplanan Başkanlar Kurulumuz, bazı çevrelerin TÜRK-İŞ içinde yaratmak istedikleri huzursuzluk harvasının ne kadar dayanaksız olduğunu gösterdi. Başkanlar Kurulumuzda, ülkemizin ve sendikacılık hareketinin böylesine büyük tehdit ve saldırılarla karşı karşıya bulunduğu bir dönemde yeni huzursuzluklar yaratmanın sakıncalı Başkanlarımız tarafından dile getirildi. İŞÇİ KURULTAYIMIZDA da aynı birlik ve beraberlik ruhu sergilendi.

Başkanlar Kurulumuz ve ar-

dından İŞÇİ KURULTAYIMIZ, ülkemizin ve tüm çalışanların sorunlarının çözülebilmesi ve ülkemizin demokratikleştirilmesi amacıyla, diğer işçi konfederasyonları, memur sendikaları ve diğer demokratik kuruluşlarla görüşme ve ortak çözüm yolları arama kararını da verdi. Bu kararımızın anlaşılacağı ve herkesin bundan sonra atacağı adımları buna göre ayarlayacağı umudundayız.

İŞÇİ KURULTAYIMIZ bizim açımızdan çok başarılı geçti. Bu başarı nedeniyledir ki, 5 Aralık'ta Sivas'ta ve hemen onun arkasından İzmir'de yeni işçi kurultayları topluyoruz. TÜRK-İŞ'in işçiler arasındaki saygınlığını ve tüm çalışanların TÜRK-İŞ'e verdiği desteği hazmedemeyen ve görmek istemeyen bazı çevrelerin yalanlarına verilecek en iyi cevap, İŞÇİ KURULTAYLARI-MIZIN aynı başarıyla diğer bölgelerde de gerçekleştirilmesi olacaktır.

İŞÇİ KURULTAYLARIMIZ, tabanın sesinin bir defa daha dile getirildiği, TÜRK-İŞ'in gücünün dost düşmana bir defa daha gösterildiği büyük toplantılardır. Adana İŞÇİ KURULTAYI'nda tabanımız, uluslararası ve yerli tekeli sermayenin çıkarları doğrultusunda bir özelleştirmeye, taşeronlaşmaya, işsizliğe, işten çıkarmalara, 12 Eylül döneminin devam eden kalıntılarına, tüm çalışanlara verdikleri vaatleri yerine getirmeyen Hükümete karşı haklı tepkisini dile getirmiştir. Dile getirmeye de devam edecektir.

Adana İŞÇİ KURULTAYINDA tabanımız demokrasiye olan özlemini, laik Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter yapısını koruma azmini ve sosyal hukuk devleti anlayışını savunma kararlılığını bir defa daha göstermiştir.

TÜRK-İŞ ülkemizin ve tüm çalışanların umudu olduğunu bir defa daha kanıtlamıştır.

Önümüzdeki görev, umut olmanın yarattığı sorumlulukları gerektiği gibi yerine getirebilecektir. TÜRK-İŞ, bu görevi de başarıyla yerine getirecektir.

İŞÇİ
KURULTAYLARIMIZ
GÜCÜMÜZÜ
DAHA DA
ARTIRIYOR

1. İşçi Kurultayı Adana'da yapıldı

İŞÇİ KURULTAYLARI BAŞLADI

2. İŞÇİ KURULTAYI 5 ARALIK'TA SİVAS'TA YAPILIYOR

İşçi Kurultaylarından ikincisi 5 Aralık Pazar günü Sivas'ta yapılacak.

İkinci İşçi Kurultayına, İç Anadolu bölgesindeki sendikaların yönetici ve işyeri temsilcileri ile işçiler katılacak. İşçi Kurultayı, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in konuşması ile açılacak.

- ❑ Yüzlerce araçla kurbanlar kesilerek karşılanan Bayram Meral ve TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri, işçilerin büyük sevgi gösterileri içinde Adana'ya girdiler
- ❑ Kurultay'da konuşan Meral, ara seçimleri ve genel seçimlerde tabanın istediği doğrultuda politika izleneceğini söyledi

Adana'da yapılan 1. İşçi Kurultayına bölgedeki tüm sendikaların yönetici ve temsilcileri katıldı. Coşkulu geçen Kurultay, TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş tarafından yönetildi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, sendikal sorunlarla yurt sorunlarını en geniş katılımı tartışmak, onaltıncı genel kurulda belirlenen hedeflere ulaşmak için politikalar üretmek amacıyla düzenlenmesini kararlaştırdıkları işçi kurultaylarının ilki Adana'da 6 Kasım Cumartesi günü yapıldı.

4-5 Kasım tarihlerinde olağan Başkanlar Kurulu toplantısının Adana'ya alınması nedeniyle 3 Kasım Çarşamba günü Ankara'dan yola çıkan TÜRK-İŞ ve bazı sendika yöneticileri, Tarsus'ta yüzlerce araçtan oluşan bir konvoy tarafından karşılandı ve Genel Başkan Meral'e çiçekler verildi.

Adana'ya girişinde de kurbanlar kesilerek karşılanan Meral ve arkadaşları, TEKSİF Sendikası Adana Şubesi toplantı salonunda karşılamaya gelenlerle bir süre görüşerek, Kurultayın Adana'da yapılmasının nedenleri üzerinde duruldu.

Meral, toplantıda yaptığı konuşmada, Adana'nın gerek tarım, gerek sanayi alanında gelişmiş bir şehir olarak büyük işçi kitlesini barındırdığını hatırlatarak, seri kurultay

kararlarının ilkinin burada uygulanmayı uygun gördüklerini söyledi.

BİRİNCİ İŞÇİ KURULTAYI

6 Kasım Cumartesi günü saat 9'da, TÜRK-İŞ Yönetim ve Başkanlar Kurulu üyeleri topluca Atatürk anıtına çelenk koyarak saygı duruşunda bulundular.

Aynı saatte, Adana Adnan Menderes Spor Salonu da işçilerin aklına uğramış, girişte davul-zurna ile karşılanan işçiler salonda yerlerini almaya başlamışlardı.

Toplantı saati yaklaştığında, çalışmalarını yöneten TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve arkadaşlarının salona girdiklerini anons etti.

Salonda büyük bir coşku yaşandı ve "En büyük TÜRK-İŞ" sloganları arasında konuklar dakikalarca alkışlandılar.

Sabri Özdeş'in, Kurultayın toplanması ve yaşanan sorunların ağırlığını içeren konuşması ve konukları tek tek tanıtmasından sonra Genel Başkan Bayram Meral'i konuşmasını yapmak üzere kürsüye davet etti.

Meral, tribünlerin önünden işçileri selamlayarak salonu dolaştıktan sonra kürsüye geldi. Meral şu konuşmayı yaptı.

BAYRAM MERAL'İN KONUŞMASI

"Davetimize icabet ederek işçilerin Adana'dan yükecek sesini izlemek için aramızda bulunan değerli konuklarımız,

Halkımızın sesi, kulağı ve haberleşme kaynağı olan televizyonlarımızın ve yazılı basınımızın kadirşinas çalışanları,

Değerli meslekdaşlarımız sendika yöneticileri ve temsilcileri,

Alınlarını bu ülkenin refah ve mutluluğu için döken sevgili işçi kardeşlerimiz.

Sizleri şahsım, TÜRK-İŞ Başkanları ve Yönetim Kurulu adına en içten sevgi ve saygılarımla selamlıyor, bu kurultayımızın işçi sınıfına ve ülkemize yararlar getirmesini diliyorum.

İşçi ve yurt sorunlarını en geniş katılımı tartışmak, onaltıncı genel kurulumuzda belirlenen hedeflere ulaşmak için düzenlediğimiz kurultayın ilkinin Adana'da yapıyoruz.

Elbette bunun ayrı bir anlamı vardır.

Adana, gerek tanım, gerek sanayi bakımından geniş işçi kitlesini

İşçi Kurultayı öncesi, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ve sendika genel başkanları Atatürk anıtına çelenk koyarak saygı duruşunda bulundu.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, İşçi Kurultayında yaptığı konuşmada, hükümeti vaatlerini yerine getirmeye davet etti ve işçi sınıfının sıkıntılarını dile getirdi.

temsil eden ve sorunlara karşı son derece duyarlı insanlarımızın bulunduğu bir ilimizdir.

Bu Kurultaylarda doğrudan işçi arkadaşlarımızın sesini dinlemek, çalışmalarımızda onların görüşleri doğrultusunda politikalar üretmek ve TÜRK-İŞ topluluğunun genel görüşlerini saptamak için sizlerle beraberiz.

Değerli arkadaşlarım,

Ülkemizin bugün içinde bulunduğu sorunların başında terör ve ekonomik yapı gelmektedir.

Terör, bu ülkede kan ve gözyaşı dökmekte, dış güçlerin desteğiyle

ulusumuzun ve vatanımızın bütünlüğüne yönelik kanlı eylemlerini sürdürmektedir.

İşçiler olarak, ulusumuzun bütün kesimlerinin duygularına tercüman olduğumuza inanarak ifade etmek isterim ki; terörün her çeşidine şiddetle ve nefretle karşı olduğumuz bilinmelidir.

Ayyıldızlı bayrağımızın dalgalandığı vatan toprakları üzerinde kökeni ne olursa olsun, bizi kardeşlik duygularından, sevgi ve dayanışma şuurundan koparmak, kısaca kardeşi kardeşe düşürmek isteyenlere asla fırsat verilmemelidir.

Çocuklarımız, kadınlarımız, yaş-

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu, Ankara'dan Adana'ya gelişlerinde kalabalık bir topluluk tarafından coşku ile karşılandılar. Resimlerde Bayram Meral (üstte) ve Enver Toçoğlu, işçilerin omuzlarında görülüyor.

lularımız, güvenlik güçlerimiz hemen her gün teröre kurban verilirken, Ankara'da koalisyon sürsün mü, bitsin mi tartışmaları, siyasi partilerimizin çıkar hesapları ve solda birleşme olsun mu olmasın mı kavgaları sürmekte ve sonra da halka dönülüp, "bize destek verin" denilmektedir.

Öncelikle koalisyon hükümetinin iki kanadının, demokratikleşme konusunda verdikleri sözü tutmalarını, terörü bahane ederek olağan dışı yönetim arayışlarından vazgeçmelerini istiyoruz.

Terörle mücadelede, terörle masum sivil halkın ayrılmasını sağlayacak özel yetiştirilmiş emniyet güçlerine ihtiyaç vardır. Eline silah verilip herkesi terörün karşısına dikemezsiniz. Bu, teröristten önce, insanımızı peşinen öldürmek anlamına gelir.

Değerli işçi kardeşlerim,

Türk - Kürt gibi ayrımcılığa asla itibar etmiyoruz.

Bu ülkenin Kurtuluş Savaşında birbirinin kucagında şehitler vermiş insanları, birbirine düşman gibi göstermeye kimsenin hakkı yoktur.

TÜRK-İŞ ve sendika yöneticilerinin Adana'ya vanşlarında büyük bir heyecan yaşandı ve kurbanlar kesildi. Kurban kanları daha sonra sendikacıların alınlarına sürüldü...

Esasen, ayrılıkçı terör örgütünün kitleler halinde kürt kökenli yurttaşlarımızı öldürmesine bakıp, doğu ve güneydoğuda bu insanlarımızı iş kapısı olacak tesisleri yakıp, hiçbir yatırıma izin vermemesi karşısında, bunları Kürt kökenli kardeşlerimizin temsilcisi olarak kabul edemeyiz.

Sevgili arkadaşlarım,

12 Eylül öncesinde de törer olayları vardı. Sıkıyönetimler daha sonra askeri yönetime zemin hazırladı.

Devletin terör karşısında gücünün sıkıyönetimle daha çok artmayacağı tecrübeyle sabittir.

İnsan haklarına saygıyı ön planda tutan, masum insanları koruyarak terörle mücadeleyle ilke sayan tedbirler yerine, sıkıyönetim arayışlarına şiddetle karşı olduğumuzu da belirtmek istiyorum.

Değerli işçi kardeşlerim,

Çalışan kesim olarak bizim için bir başka büyük tehlike de, özelleştirme adı altında işsizler ordusuna itilecek önbinlerce arkadaşımızın durumudur.

Biraz hafızalarımızı geriye götürdüğümüzde, "Herkes aş, herkese iş, işçi kıymına son" diye yurdun dört köşesinde slogan atarak oylarımızı alanların, bugün koalisyon hükümeti olarak işbaşında olduklarını görüyoruz.

İki Anahardan söz eden kişi, şimdi Başbakanıdır.

"Benim memurum, benim işçim, benim emeklim, benim köylüm" diyerek bu kesimlere umut veren zat-ı muhterem de kısa yoldan Cumhurbaşkanlığına gelmiştir.

Herkes aş diyenler, işçinin ve memurun üç-beş kuruşluk vergi idadesini bile kaldırmaya kıran almışlardır.

Herkes aş diyenler, 1 Kasım tarihinden itibaren temel gıda mad-

delerinin KDV oranlarını arttırmışlardır.

Sadece KDV artışı yüzünden hayat pahalılığı yüzde 10 civarında biraz daha ağırlaşmış, yoksul kitleleri ezme devam etmektedir.

Herkese İş diyenler, Özelleştirme adı altında kaç işçinin işine son verileceğinin hesabını yapmaktadırlar.

KİT'lerin verimli çalışmadığı gerekçe yapılarak özelleştirme konusu gündeme gelmişti.

Oysa, PTT gibi TEK gibi yüksek kâr eden kuruluşları elden çıkarmak ve bütçe açıklarını buradan elde edecekleri kaynakla kapatmak istedikleri anlaşıldı.

PTT'nin Tsi diye bilinen ülke güvenliği bakımından son derece önemli telekomünikasyon şebekesini elden çıkarmaya ve üç-beş holdinge peşkeş çekmeye karşı, Kodisyonun kendi içinden Anayasa Mahkemesine müracaat edilmek suretiyle engel olunabildi.

Demek ki, yaptıkları iş hukuka da uymuyor.

TÜRK-İŞ olarak özelleştirme yerine özerkleştirme istediğimizi defalarca söyledik. Özelleştirmesi kaçınılmaz olan KİT varsa, bunun için de bizimle görüşmeden bir işlem yapılmaması yolunda Sayın Başbakan'a TÜRK-İŞ'i ziyaretleri sırasında sözü olduğunu hatırlattık.

Hani İşsizlik Sigortası?

Hani bir yıl süre ile reklamı yapılan ve rafa kaldırılan İş Güvencesi sağlayacak yasa tasarı?

Hani merhum Cumhurbaşkanı'nın VETO ettiği ve işgüvencesiyle ilgili İLO'nun 158 sayılı sözleşmesinin onaylanması?

O tarihte Sayın Özal engellemişti, peki şimdi o sözleşmeyi onaylayan yasanın mimarı Cumhurbaşkanı olduğuna göre neden hala çıkarılmıyor?

Tarım işçilerinin İş Yasası kapsamına alınması ne oldu?

Değerli arkadaşlarım cevabını beklediğimiz pek çok soru var.

KİT'ler nereye gitmişse, medeniyeti de beraberinde götürmüşlerdir.

Özel sektöre devredildiğinde, Doğu ve Güneydoğu'da hangi tesisler çalışmaya devam edecektir?

Geçtiğimiz günlerde iş adamlarının biri "Doğu ve Güneydoğu işgal altındadır. Oraya yatırım yapmak, PKK ile işbirliği yapmaktır" demiştir.

Mantık bu olunca, özelleştirme sonrası Türkiye'nin durumunu tahmin etmek bile insanın uykularını kaçırmaya yeterlidir.

Sorunlarımız devam ediyor.

Hani Asgari Ücret vergi dışı kalacaktı?

İŞÇİ KURULTAYINDA KONUŞAN İŞÇİLER

Ali Sönmez
BELEDİYE-İŞ

Süleyman Çetin
TEKSİF

Ramazan Ağar
YOL-İŞ

Hüseyin Işık
TEK GIDA-İŞ

Besime Sarı
HARB-İŞ

Metin Korum
TES-İŞ

Edip Gülnar
DEMİRYOL-İŞ

Ekrem Türkoğlu
PETROL-İŞ

Hani 12 Eylül kalıntısı hukuk düzeni değişecek, sendikâ hakları, temel insan haklarını engelleyen Anayasa ve yasalar değişecekti?

Hani 12 Eylül yasalarıyla ülke yönetmek demokrasi ayıydı? Bu ayıbı neden sürdürüyorsunuz?

Hani adil bir vergi reformu yapılacaktı?

Yeni çıkarmaya başladığımız TÜRK-İŞ gazetesinde yayınladığımız gibi, bu hükümet, özel sektörden almayı planladığı verginin dört katını işçi ve memurdan almayı düşündüğünü, bütçe tasansı ile ortaya koydu.

Sevgili arkadaşlarım,

Sağlık, Eğitim ve ulaşımda fakir halka Devlet desteğinden söz ediyorlardı.

Yeşil Kart unutuldu, Milli Eğitim Bakanı istediği kadar genelge yayınlasın haraç verilmeden çocuklarımızı okullara yazdıramıyoruz.

Eh, ulaşımda da desteği verdiler ve Tren biletleri yüzde 100 oranında artırıldı.

"Benim emeklim" perişan. Ortalama 2 milyon lira civarında aylık alıyor, vergi idareleri zamanında ödenmiyor.

Gençliğini ve enerjisini bu ülke kalkınması için harcamış ağabeylerimizin bu durumu Hükümetin ayıbıdır.

İşçi Kurultayını izleyen TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ve Sendika Başkanları toplu halde.

Enflasyon yüzde 20'lere indirilecekti.

Bırakınız indirilmesini, geçen seneleri aratacak şekilde gelişmeler var.

Dört kişilik bir ailenin sadece mutfak masrafı Ekim ayında 2 milyon 638 bin liraya yükseldi.

Tasarruf etmek için çalışanların fazladan parası varmış gibi çıkanlar Tasarrufu Teşvik Fonu ve Konut Edindirme Fonu kaynakları amacı dışında kullanılıyor.

İşçinin gelecek güvencesi olan Sosyal Sigortalar Kurumu, bath-

Başta TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral olmak üzere tabandan tavana tüm TÜRK-İŞ Yöneticilerine sesleniyorum. Bu sözler bu sesler benim değil işçinin emekçinin ekmegini alın teriyle kazananların sesi.

Vicdansızdır başa gelenlerin hepsi
Zordur açılmıyor varlık kapısı
Bizlere verilmiş yoktur tapusu
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

Canımızı dişimize takıp çalıştık
Tek kaldık'ta çifler ile yarıştık
Sağlıklıydık hastahğa karıştık
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

Kitler satılınca ağalar gelir
Ağanın elinde köleler kalır
Kaypaklık yapamam zulümler gelir
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

İşçiyiz biz deriz köle değiliz
Köle pazarında satılan biziz
Özel sektör alınca çıkanlar biziz
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

TÜRK-İŞ gücün çoktur göster isteriz
İstersen hükümet kurarsın deriz
Sen destek olmazsan bizler neyleriz
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

EMEKCİNİN SESİ:

Gelin sendikalar birlik olalım
Ayrım yapmayalım kuvvet bulalım
Kitler satılmasın karşı koyalım
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

Geleceksiz çocuk ne işe yarar
Gelir insanlığa onlardan zarar
İşsiz ana babaya saygımı duyar
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

Seçimler geliyor Çiller gitsin isteriz
İşten atılırsam nasıl ederiz
Eşim çalışmıyor bilmem ne yeriz
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

Emekçi Mediha demokrat biri
İşten atılırsa yaşayan ölü
İki evladım var yok geleceği
Sattırma kitleri Bayram Meral'im

Tekel Sigara Fabrikası İşçisi
Mediha YARDIM

batıyor diye diye çalışanlarımızın gelecek umudunu yıkıyor.

SSK arsaları satılıyor.

Hastalara tedavi edici ilaç yerine, en ucuz ilacı vermenin yollarını aradılar.

SSK'nın 14 trilyon liraya ulaşan alacaklarını tahsilden aciz olanlar, hastalarımızın ilaç fiyatlarıyla Kurum'u ayakta tutmaya çalışıyorlar.

Çocuk işçilerimiz hiçbir güvenliğe sahip değiller ve kaçak çalıştırılarak vergi ve sigorta primi ödemeden sömürülüyorlar.

Sigorta numarası, vergi numarası olmayan işyerlerinin sayısı bilinmiyor.

Sevgili işçi kardeşlerim,

TÜRK-İŞ olarak bütün çalışan kesimlerin sorunlarını kendi sorunumuz olarak görüyoruz. Sadece çalışanların değil, emeklinin, dulun, yetimin, işsiz sorunu bizim sorunumuzdur.

Bu nedenle, doktorlarımızın, öğretmenlerimizin, tüm memurlarımızın toplu sözleşmeli, grevli sendikallı haklara kavuşma mücadelesine tam destek veriyoruz.

Her platformda onların sözcüsü olmaya devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlarım,

Mevsimlik işçilerle ilgili olarak 15 Ekim 1993 tarihinde işten çıkarılmalarına ilişkin Başbakanlık genelgesinin değiştirilmesi için Sayın Başbakanla 27 Eylül tarihinde görüşüm.

Tepkimizi dile getirdim ve "Herkes aş, herkese iş" vaadi ile bu genelgenin çeliştiğini söyledim.

Genelge değiştirildi ve bundan önceki yıllarda olduğu gibi uygulamanın devam edeceği sözünü aldım.

Nevar ki, işten çıkarmalar bütün hızıyla devam ediyor.

Yaklaşık 200 bin işçiyi kapsayan bu konu, henüz gündemimizden çıkmamıştır.

Buradan Hükümet edenlere sesleniyorum.

TÜRK-İŞ, sesine kulak vermeyen ANAP iktidarına karşı ortaya koyduğu tavırla, yerel seçimlerde de, genel seçimde de bu siyasi partiyi ağır bir yenilgiye uğratmıştır.

Bunu Sayın Mesut Yılmaz, çeşitli toplantılarda ıkrar etmiş, "TÜRK-İŞ'in sesine kulak vermeyen Hükümetler başlarını taşa vururlar. Bunun tipik örneğini biz yaşadık. Fakat, hatamızdan ders almasını bildik" demiştir.

TÜRK-İŞ'in siyasi alandaki ağırlığını ciddiye almamak, son derece hatalıdır.

Oysa DYP-SHP koalisyonunun ilk günlerinde, sendikallı haklara

İşçi Kurultayını çok sayıda kadın işçiler de izlediler. Resimde, kucaklarında çocukları olduğu halde konuşmacıları dinleyen kadın işçiler görülmüyor.

saygıdan söz eden Hükümet, önce TİGEM, sonra da Belediyelerdeki grevleri erteleyerek sözünde samimi olmadığını ortaya koymuştur.

Belediye işçilerinin alacakları öyle bir-iki aylık değil, yıllar sürmektedir. İşsizlik korkusu ile aç çalışma korkusu içine yaşanmaktadır.

Hükümet, kendi içinde sağlayamadığı barışı, çalışma ve sosyal alanda nasıl sağlayacaktır?

Dün, "ANAP GİDER, DERTLER BİTER" dedik ve bunu gerçekleştirdik.

Önümüzde yerel seçimler var.

Şayet "BU HÜKÜMET GİDER, DERTLER BİTER" görüşü siz değerli arkadaşlarımızın da görüşü olarak belirlenirse, TÜRK-İŞ'in bu konudaki politikası sizlerin isteği doğrultusunda olur.

"Siyaset yapıyorsunuz" diyeceklerdir. Yasalarla, mahkemelerle bizi tehdit edeceklerdir. Bunlara alışık. Kuştan korkanlar, dan ekmezler.

Her zaman söyledim, yine söylüyorum.

Biz, sorunları çözmek için varız. Sorunlara yenilerini eklemek için değil.

Fakat, bizler böylesine iyiniyetli davranırken, hırsızlığın, arsızlığın, banka ve kamu kuruluşlarının soygunu karşısında, Devletin trilyonlarca kayba uğratılması karşısında verdiğimiz verginin de her kuruşunun hesabını sorma hakkına sahibiz.

KİT'lere yeni teknolojiyi getirmeyeceksiniz, nasıl olsa elden çıkaracağım mantığı ile çürümüş teknoloji ile işe devam edeceksiniz, siyasile-

rin arpalığı haline getireceksiniz, özel sektörde zarar eden müesseseleri Devlet eliyle alacak ya da kurtaracaksınız, bankaları özelleştirmeye yanaşmayıp, soyguna seyirci kalacaksınız, sonra da işçinin, memurun vergi iadesini kaldıracaksınız.

Değerli arkadaşlarım bu böyle gitmez.

Beceriksizlik sadece iç politikada yaşanmıyor.

Dünyada meydana gelen ve doğu blokunun çöküşü ile başlayan büyük değişimden bütün ülkeler yararlanırken, en büyük fırsata sahip Türkiye, bugün safdışı edilme noktasındadır.

Amerikanın baskısı ile Körfez Savaşı sonrası yaşanan ekonomik kayıpları önlemek için kendi irademizi bile kullanmıyoruz.

Dış politikamız, Bosna Hersek'te, terörü destekleyen ülkelerle ilişkilerde, Türkiye'ye umudunu bağlamış Türk kökenli yeni Cumhuriyetlerle, Filistin Kurtuluş Örgütü ve İsrail ilişkilerimizde büyük fırsatlar kaçınılmıştır.

Ancavut'luktan İtalya'ya sığınmak isteyenlere karşı İtalyan Hükümeti sert tepki gösterip, hepsini geri gönderirken, Irak'tan ülkemize sığınan yüzbinlerce Kürt'e kucak açmamızı bile uluslararası itibarı yapma yerine, uluslararası tepkilerle dönüşmesine seyirci kaldık.

Milletçe seferber olup, yiyeceğimizi, giyeceğimizi paylaştığımız bu yüzbinlere karşı, insanlık dışı davranışlarımız propagandaları yapılırken, gerekli karşı propagandayı yapamadık.

İşçi kardeşlerim,
Vaktinizi geniş şekilde aldığım için benî hoşgörün.

Dertlerimiz çok.

Sizler, tüm çalışanlar bu dertlerin içinde yaşıyorsunuz. Evine bir ekmek götüremeyen işsizlerimizin dramı ise çok daha büyük.

Bütün bunların aşıldığı, kemer sıkma politikalarının sona erdiği, ülkemizde barış ve sevginin egemen olduğu günlere kavuşabilme umuduyla hepinize Başkanlar Kurulumuz ve Yönetim Kurulumuz ile Genel Başkanınız olarak sevgiler ve saygılar sunuyor, gözlerinizden öpüyorum."

İŞÇİLERİN KONUŞMALARI

ALİ SÖNMEZ'İN KONUŞMASI

İşçiler adına ilk konuşmayı Belediye-İş Sendikası'ndan Ali Sönmez yaptı. İşçi sınıfının çözüm bekleyen önemli sorunları olduğunu belirterek konuşmasına başlayan Sönmez, işçi kurultayının bu amaçla büyük bir önem taşıdığını kaydetti ve "Problemlerimizin köklü çözümü için üretilecek alternatif politika ve önerilerimiz mutlaka daha geniş projeksiyonlu olmalıdır. Tepkilerimizi, isteklerimizi lokal düzeyden kurtarmalı genellemeliyiz. Bunu söylerken, hem sendikalarımız olarak, hem TÜRK-İŞ olarak isteklerimizi ve eylemlerimizi ülke çapında yaygınlaştırarak kamuoyuna anlatmak zorundayız." dedi.

Ali Sönmez, daha sonra Belediye-İş Sendikası üyelerinin karşı karşıya bulunduğu sıkıntılara dile getirdi.

SÜLEYMAN ÇETİN'İN KONUŞMASI

İkinci konuşmayı Teksif Sendikası'ndan Süleyman Çetin yaparak, hükümetin vergi politikasını eleştirdi ve çalışan kesime büyük darbe indirildiğini kaydetti. Çetin Sümerbank'ın özelleştirilmesi ile binlerce işçinin işsiz kaldığını, bu işçilere iş olanağı sağlanmasını istedi.

Konuşmacı daha sonra, Disk'e bağlı Teksif-İş sendikasının sahte kayıtlarla üye kaydettiklerini ve bunu işverenlerin de desteklediğini söyledi. Bu tür olayların diğer işkollarında da yaşandığına dikkat çeken Süleyman Çetin, gereken önemin verilmesini istedi.

RAMAZAN AĞAR'IN KONUŞMASI

İşçi kurultaylarının, işçi sınıfının güçlenmesine büyük katkıda bulunacağını söyleyen Yol-İş sendikası'ndan Ramazan Ağar, TÜRK-İŞ'in iki

milyona yakın üyesi ile en büyük kitle örgütünü olduğunu ve tüm çalışanların umudu haline geldiğini kaydetti ve "Bu tür meşru ve demokratik eylemlerle gücümüz daha da artmaktadır" dedi.

Terörün Türkiye'nin önemli sorunlarından biri olduğunu kaydeden Ağar, "Sınırsız bir ifade ve düşünce özgürlüğünden yanayız. Şiddet ve teröre kanışmayan ner türlü örgütlenmeyi savunuyoruz" dedi.

Konuşmacı, 12 Eylül darbesinden sonra kabul edilen Anayasa ve yasalarındaki anti-demokratik hükümlerin süratle değiştirilmesini istedi.

HÜSEYİN İŞİK'IN KONUŞMASI

İşçi sınıfının 21. yüzyıla yaşama damgasını vurduğunu ancak emperyalizm ve sermayenin bunu engellemeye çabalandığını belirterek Tek Gıda-İş'ten Hüseyin İşik, ülkede bazı huzursuzlukların yaşandığını, demokratikleşmenin gerçekleşmediğini söyledi.

Özelleştirmenin işçi sınıfı için büyük kayıplar yaratacağını söyleyen konuşmacı, 24 Ocak kararlarından sonra özelleştirmenin sendikalar ve işçiler açısından tehlikeli konular yaratacağını ileri sürdü.

Sermayenin, medya aracılığı ile işçi sınıfını hedef alarak dinamik gücünü kırmaya çalıştığını belirten Hüseyin İşik, emekçilerin çıkarları için parlamentoya demokratik baskılar yapılmasını gerektiğini söyledi.

BESİME SARI'NIN KONUŞMASI

T. Harb-İş Sendikası'ndan Besime Sarı, kadın işçilerin, işyerlerinde ve evlerinde iki yükü birlikte taşıdıklarını söyleyerek konuşmasına başladı ve enflasyonun işçileri son derece zor durumda bıraktığını belirterek "Dar bütçe ile geçindirmenin uzmanları bizleriz. Bu işi iktisat profesörlerinden de maliyecilerden de daha iyi biz biliriz" dedi.

Kadınların erkeklerle aynı işi yapmalarına rağmen, sermayenin işçi sınıfını bölmek için cinsiyet ayrımı yaptığını söyledi ve daha huzurlu bir toplum, daha demokratik bir Türkiye yaratabilecek gücün işçi sınıfı olduğunu kaydetti, "Güney-Doğuda ve Doğu'da akan kan demokrasi ve hukuk devleti için durdurulmalıdır" dedi.

METİN KORUR'UN KONUŞMASI

Tes-İş Sendikası'ndan Metin Korur, özelleştirme ile ilgili açıklamalarda bulunarak konuşmasına baş-

ladı ve Çukurova Elektrik'te kadro yetersizliği içinde çalışırken, özelleştirmeden sonra 290 işçinin daha iş akidlerinin sona erdirildiğini söyledi.

İşsizlik Sigortasının bir yıldan beri çıkarılamaması sonucu, işverenlerin daha katı ve acımasızca davranışlarını belirten konuşmacı, özelleştirme ile birlikte tekelleşme ve grev yasasının sendikaları zor durumda bıraktığını, ancak TÜRK-İŞ'in bu konuda alacağı her türlü kararın uygulamada ön safta yer alacağını belirterek "TÜRK-İŞ'e bugüne kadar gösterdiğimiz sadakat geleceğin de teminatıdır" dedi.

EDİP GÜLNAR'IN KONUŞMASI

Demiroyl-İş Sendikası'ndan Edip Gülnar, işçi kurultaylarından ilkinin Adana'da yapılmasından dolayı TÜRK-İŞ'e teşekkür etti ve ülkemizde son dönemde terör ve enflasyonun vatandaş olumsuz yönde etkilediğini, büyük umutları bağlanan koalisyon hükümetinin bu konuda başansız kaldığını söyledi. Konuşmacı, özelleştirme ile onbinlerce işçinin işsizler ordusuna katılacağından büyük endişe duyulduğunu, ancak sermayenin ve hükümetin bu konudaki ısrarlı tutumunun devam ettiğini belirtti. Gülnar, işçileri bekleyen büyük tehlikeler karşısında, TÜRK-İŞ topluluğunun bütünlük içinde hareket etmesini ve işçinin birliğinin sağlanmasını istedi.

EKREM TÜRKÖĞLÜ'NÜN KONUŞMASI

Petrol-İş Sendikası'ndan Ekrem Türkoğlu, işçi kurultaylarının önemine değindi ve "Amacımız ve inancımız odur ki, bu ilk işçi kurultayının, verimli ve üretken olmasını diliyoruz. Bu kurultaylardan çıkacak öneri ve kararların vakit geçirilmeden hayat bulması biz çalışanların isteği ve arzusudur." dedi.

Ekrem Türkoğlu, son yıllarda sendikaların etkisiz hale getirme çabalarının yoğunlaştırıldığını kaydetti ve daha sonra, özelleştirme ile birlikte taşeronlaşma, mevsimlik işçiler, sözleşmeli personel ve özel güvenlik teşkilatı gibi uygulamalarla sendikalaştırmaya doğru büyük adımlar atıldığını söyledi.

MEDİHA YARDIM'IN ŞİİRİ

Son olarak Tek Gıda-İş Sendikası'ndan Mediha Yardım kürsüye gelerek diğer sütunlarda verdiğimiz şiirini okudu ve işçi kurultayı sonuç bildirgesi ile son buldu.

ADANA İŞÇİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

TÜRK-İŞ'e üye Sendikaların, Adana Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Mersin, Antalya, Aksaray, Karaman, Niğde ve Adana illeri sınırları içindeki Şube Yönetimleri, işyeri sendika temsilci ve baştemsilcileri ve üyeleri, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun kararı üzerine, 6 Kasım 1993 günü Adana Adnan Menderes Kapalı Spor Salonu'nda toplanmışlar ve ülkemizin ve işçi sınıfımızın karşı karşıya bulunduğu sorunlar ve çözüm yolları konusunda aşağıdaki bildirgeyi kamuoyuna duyurmaya karar vermişlerdir.

Türkiye, tüm çalışanlar ve işçi sınıfımız, Cumhuriyet döneminin en derin ekonomik ve toplumsal bunalımıyla karşı karşıyadır.

Terör ve katliamlar nedeniyle, ülkemiz bir iç savaşla, işçi sınıfımız ve tüm çalışanlar ise etnik kökenlere göre bölünme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Faali meçhul cinayetler sürmektedir. Teröre karşı mücadelede, terörist ve onun örgütlü destekçileri ile halk arasında gereken ayrım yapılamamaktadır.

TÜRK-İŞ, farklı etnik kökenlerden ve siyasi görüşlerden yurttaşlarımızı ortak çıkarlarıyla biraraya getiren, Türkiye'nin birliğine ve bütünlüğüne büyük katkılarda bulunan bir kuruluştur. TÜRK-İŞ'in savunduğu sınıf kardeşliği anlayışı, toplumumuzun en önemli çimentosudur. TÜRK-İŞ'e ve sendikacılık hareketine yönelik her saldırı, demokrasiye ve ülkemizin bütünlüğüne yönelik bir saldırıdır.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde akan kanın, hukuk devleti anlayışı ve parlamenter demokrasi sınırları içinde derhal durdurulmasını talep etmektedir. Sıkıyönetim ve askeri darbeler, bu sorunun çözümünü açınsından çözüm değildir; aksine yeni sorunların kaynağıdır.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, her yerde, herkese, hemen demokrasi istemektedir.

Terör eylemleri demokratikleşme sürecine büyük darbe indirmektedir. Teröre karşı mücadelede kullanılacak yöntemler de demokrasiye zarar vermemelidir.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, daha huzurlu bir toplum ve daha demokratik bir Türkiye istemektedir. Huzur ve demokrasi, ayrılmaz bir bütündür. Kurultayımız, demokrasinin, laikliğin, sosyal hukuk devleti anlayışının, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının savunucusudur.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, bugüne kadarki uygulamaları ile işçi sınıfına, tüm çalışanlara ve ülkemize zarar vermiş yaygın ve kapsamlı bir özelleştirmeye karşıdır. Kurultayımız, yaygın bir özelleştirmeyi uygulamak ve yüzbinlerce işçinin ve memurun işten çıkarılmasını sağlamak amacıyla, terör bahane edilerek getirilecek bir sıkıyönetime karşıdır. Terör, sermayenin bu yeni saldırısına meşruluk kazandırdığı için de, işçi sınıfının ve demokrasinin düşmanıdır.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, terör bahane edilerek Türk Ceza Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve işçilerin ve memurların meşru ve demokratik eylemlerinin terör suçları kapsamına alınmasına karşıdır.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, Koalisyon Hükümeti'nin iki yıllık uygulamalarını tümüyle sermayeden yana görmektedir. Koalisyon Hükümeti, işçi sınıfımıza ve halkımıza verdiği vaatleri tutmamıştır. İşçi sınıfı ve sendikacılık hareketi, TÜRK-İŞ Genel Kurulunda alınan karar doğrultusunda, siyasal alandaki bağımsız gücünü geliştirmeli, hissettirmeli ve gerektiğinde demokratik biçimde alınan kararlarla, aktif olarak kullanmalıdır.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi, işçi Kurultayı, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçasını oluşturan memur

ve sözleşmeli personel faaliyetinde bulunma mücadelelerini desteklemektedir.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, diğer işçi Konfederasyonlarını, kamu ücretli çalışanların sendikalarını ve tüm diğer demokratik kuruluşları, ülkemizin ve işçi sınıfımızın sorunlarını görüşmeye ve birlikte çözüm yolları aramaya, Parlamento ve Hükümet üzerindeki meşru ve demokratik etkimizi artırmaya çağırır.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, katma değer vergisi oranlarının artırılmasını ve vergi iadesi uygulamasının kaldırılması girişimlerini protesto ederek, bu kararların derhal gözden geçirilmesini, ücretliler üzerindeki vergi yükünün azaltılmasını, sermaye ve servet sahiplerinin etkin bir biçimde vergilendirilmesinin sağlanmasını talep eder.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, enflasyonun önlenmesini, işten çıkartmaların durdurulmasını, taşeronlaşmanın engellenmesini, uluslararası tekelci sermayenin çıkarları doğrultusundaki bir özelleştirmeye son verilmesini, işsizliğin ortadan kaldırılmasını, iş güvencesi yasasının çıkarılmasını, 158 sayılı ILO Sözleşmesinin onaylanmasını, işsizlik sigortasının uygulanmasını, 12 Eylül döneminin tüm anti-demokratik düzenlemelerinin kaldırılmasını ve TÜRK-İŞ belgelerinde yer alan diğer isteklerin gerçekleştirilmesini talep eder.

TÜRK-İŞ Adana Bölgesi işçi Kurultayı, Türkiye'nin ve dünyanın huzur, mutluluk, barış, özgürlük ve demokrasi dolu geleceğini yaratacak gücün, işçi sınıfının öncülüğündeki tüm çalışanlar olduğuna olan inancını bir defa daha ifade eder.

YAŞASIN TÜRK-İŞ,
YAŞASIN İŞÇİ SINIFI,
YAŞASIN TÜM ÇALIŞANLAR."

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu Adana'da toplandı

Adana'da yapılan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu bir gün devam etti ve işçi ve yurt sorunları görüşüldü. Resimde TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri, Başkanlar Kurulu toplantısında görülüyor.

Meral: "TÜRK-İŞ daha huzurlu bir toplum ve demokratik bir Türkiye yaratmaya çalışıyor"

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 4 Kasım'da Adana'da Sürmeli Otel'de toplandı. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'in bir konuşması ile çalışmalarına başlayan Başkanlar Kurulu bir gün devam etti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Meral Başkanlar Kurulunu şu konuşma ile açtı:

"Başkanlar Kurulumuz, 1993 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinin imzalanmasının ardından, ülkemizin ve tüm çalışanların sorunlarının daha da ağırlaştığı ve TÜRK-İŞ'in tüm halkımızın umudu olduğu bir dönemde toplanıyor.

Başkanlar Kurulu sonuç bildirgesinde, TÜRK-İŞ" işgüvencesi ve işsizlik sigortası çıkarılmadan, ileri toplumlardaki sosyal güvenceler sağlanmadan yapılacak bir özelleştirmeye karşıdır" denildi.

Başkanlar Kurulu toplantımız, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğindeki Ulusal Kurtuluş Savaşımızın ürünü Cumhuriyetin 70. yıldönümü kutlamalarının hemen ardından gerçekleştiriliyor.

Bu vesileyle, TÜRK-İŞ'in ve

temsilcisi olduğu işçi sınıfının, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi-nin lâikliğinin, sosyal hukuk devleti anlayışı ve uygulamasının, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki bütünlüğünün ve üniter yapısının yılmaz savunucusu olduğunu bir defa daha tekrarlamak istiyorum.

Değerli Başkanlar,

1993 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmelerimiz başarılı bir biçimde sonuçlandırıldı. Bu başarı, Sendikalarımızın her düzeydeki yöneticisinin ve üyelerimizin büyük mücadelesi sayesinde elde edildi.

Düşük ücretlerde önemli bir iyileştirme sağladık.

Enflasyon oranının üstünde bir ücret zammı aldık.

İhaleli işlerde çalışan işçilere İLO'nun 94 sayılı Sözleşmesinin uygulanmasını sağladık.

İş güvencesi konusunda sözleşmelerde bir mevzi kazandık.

Bu başarı, meşru ve demokratik kitle eylemlerimizle gerçekleştirildi.

Diğer bir başarımız, halkımızın desteğini yeniden almamızdır.

Belli kesimlerin, sendikacılara, sendikalara ve toplu sözleşme düzenine karşı sürdürdükleri yoğun kampanyaya rağmen başarılı bir sözleşme yaptığımız kabul edilmelidir.

Değerli Arkadaşlarım,

Türkiye'nin, tüm çalışanların ve TÜRK-İŞ'in en önemli sorunu, terördür.

TÜRK-İŞ, her türlü düşüncenin en geniş özgürlük ortamında ifade edilebilmesini ve barışçıl ve demokratik yollardan mücadele etmek şartıyla örgütlenilebilmesini savunmaktadır.

TÜRK-İŞ, düşünceleri silah zoruyla kabul ettirmeye çalışmanın ve ifade edilen amacı ne olursa olsun, çocuk-kadın-yaşlı, silâhlı-silâhsız, sivil-asker demeden katliam yapmanın, herkes-ten önce bu eylemleri gerçekleştirenlere ve onların çevresine büyük zararlar verdiğini bilmektedir.

Türkiye'de 50'ye yakın farklı etnik kökenden insan, yüzlerce yıldır bütünleşmiş bir kültüre önemli katkılarda bulunmuştur.

1919'da ülkemizi işgal eden emperyalistlere karşı, bu bütünlük ruhu için direnilmiştir. Bağımsızlık için akan kanlar birbirine karışmıştır.

TÜRK-İŞ, ister içten, ister dıştan kaynaklı olsun, ülkemizi, halkımızı ve işçi sınıfımızı etnik kökenlere göre bölmeye çalışan her türlü anlayışın kesinlikle karşıındadır.

TÜRK-İŞ, her türlü cinayeti lânetlemektedir.

TÜRK-İŞ, ülkemizin belirli bölgelerinde tehditle gazete bürolarının faaliyetlerinin durdurulmasını, gazete satışlarının engellenmesini, siyasi partilerimizin faaliyetlerinin durdurulmasını büyük bir kaygı ve tepki ile karşılamaktadır.

TÜRK-İŞ, daha huzurlu bir toplum ve daha demokratik bir Türkiye yaratmaya çalışmaktadır. Basına ve siyasi partilerimize yönelen her saldırı, demokrasiye ve TÜRK-İŞ'e yönelmiş demektir.

TÜRK-İŞ demokrasiye yönelik her türlü saldırının karşıındadır. Karşı olmaya devam edecektir.

Diğer taraftan, bu bölgede faili meçhul cinayetler de pervasızca sürmektedir. Bu cinayetlerin sürmesi, bölge halkında ciddi endişe kaynağı haline gelmiştir.

Teröre karşı verilen mücadelede, terörist ve örgütlü destekçileri ile teröre karışmayan halk arasında gereken ayırım bir türlü yapılamamaktadır.

Bu ayırmı yapmanın güçlüğüne biliyoruz. Ancak; devlet her türlü güçlüğü aşarak teröristle masum vatandaşı ayırmak zorundadır.

Bu ortamda, bölgede ve ülkemizin dört bir tarafındaki çalışan insanlar, büyük acılarla karşı karşıya kalmaktadır.

TÜRK-İŞ; akan kan ve gözyaşının parlamenter demokrasi

içinde ve hukuk devleti anlayışı çerçevesinde derhal durdurulmasını talep etmektedir.

Sıkıyönetim çözüm değildir.

24 Ocak istikrar programını uygulamak için 12 Eylül darbesi yapılmıştır. Darbeyi meşru göstermek için de, anarşi bahane olarak kullanılmıştır.

Bugün de, KİT'leri hızla özelleştirmek ve yüzbinlerce işçiyi ve memuru işten çıkarmak için sıkıyönetim bekleyenler vardır.

Halkımız bu oyuna gelmeyecektir.

Sorunlar ancak parlamenter demokrasi ve hukuk devleti anlayışı ile çözülebilir. Başvurulacak anti-demokratik yollar, sorunları daha da ağırlaştıracaktır.

Toplumsal huzuru için, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi zorunlu bir önşarttır.

Değerli Başkanlar,

Yaklaşık iki yıldır Türkiye'yi yöneten DYP-SHP Koalisyon Hükümetlerinin icraatından memnun değiliz.

İlk kurulduğunda büyük bir sevinçle karşıladığımız Koalisyon Hükümetleri, bizi büyük bir hayal kırıklığına uğratmıştır.

Sayın Tansu Çiller Hükümeti, 1991 genel seçimleri öncesinde TÜRK-İŞ'te Sayın Demirel ve Sayın İnönü'nün verdiği vaatlerin, seçim meydanlarında verilen sözlerin, Koalisyon Protokollarının ve Hükümet Programlarının sorumluluğunu taşımaktadır.

Adana Sürmeli Otel'de yapılan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısına katılan sendika başkanları...

Devlet yönetiminde ve siyasi partilerde kişiler değil, kurumlar belirleyicidir ve devamlılık esastır.

Koalisyon Hükümeti vaatlerini tutmamıştır. Halkımız ve işçi sınıfımız adına bu vaatlerin takipçisiyiz.

Koalisyon Hükümeti, çalışanlardan değil, sermayedar sınıftan yana ağırlık koymuştur.

12 Eylül döneminin Anayasası ve yasaları durmaktadır.

Enflasyon artarak sürmektedir.

Uygulamasına başlanan acı reçete ile birlikte, çalışanların sırtındaki vergi yükü daha da artırmaktadır.

Özelleştirme, taşeronlaşma ve işçi çıkartmalar, işsizler ordusunu her geçen gün daha da büyütmektedir. Bu uygulamalarla, sendikasılaşma ve demokrasinin güvencesi olan sendikaları zayıflatma amaçlanmaktadır.

İşsizlik sigortası hala çıkarılmamıştır.

Halkımızın ve tüm çalışanların zararına, uluslararası tekelleri sermayenin yararına ve yandaşlardan malı kaçırıcısına bir özelleştirme sürdürülmektedir.

Sayın Çiller, 7 Temmuz 1993 tarihindeki Başkanlar Kurulu toplantımızda bu konuda verdiği sözleri tutmamıştır.

Başkanlar Kurulu üyeleri çalışmalarını izliyor...

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısını izleyen üyelerin bir bölümü

SSK'ya ilişkin sorunlarımız sürmektedir.

Yabancı ve yerli kaçak işçilik hızla yaygınlaşmaktadır.

Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmelerinin ihlali sürmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, bu toplantısında, bütün bu konuları değerlendirecektir.

Bu çerçevede içinde, 20 Ekim 1993 tarihinde Grup Başkan Vekilleri ile yaptığımız toplantıyı da ele alacağız.

TÜRK-İŞ'in uluslararası ilişkilerinde önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Başkanlar Kurulumuzda bu gelişmeler de değerlendirilecektir.

TÜRK-İŞ, aylık dergimize ek olarak, ilk defa bir gazete ve bir Hukuk Bülteni çıkarmaya başlamıştır. Bu yayınlarımız konusunda Teşkilât Başkanlarımızın katkı ve önerilerini alacağız.

TÜRK-İŞ Genel Kurulunda kendi TV kanalımızın kurulması ve günlük gazetemizin çıkarılması doğrultusunda bir karar alınmıştır. Toplantımızda bu konu da görüşülecektir.

Bilindiği gibi, 6 Kasım'da Adana'da ve daha sonraki günlerde de diğer bölgelerimizde işçi kurultayları düzenliyoruz. İşçi kurultaylarında ülkemizin tüm sorunlarını ele alacağız, tabanın sesini dinleyeceğiz, görüşlerini öğreneceğiz.

Başkanlar Kurulumuzun bu toplantısının da, ülkemize, tüm çalışanlara, işçi sınıfımıza ve TÜRK-İŞ'e hayırlı ve uğurlu olmasını diler, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına saygı ve sevgilerimi sunarım."

Başkanlar Kurulunun ertesi günü İşçi Kurultayı olması, pazar günü de sokağa çıkma yasağının bulunması nedeniyle, Başkanlar Kurulu sonuç bildirgesi Ankara'da 9 Kasım'da açıklandı.

BAŞKANLAR KURULU SONUÇ BİLDİRGESİ

4-5 Kasım 1993 günleri Adana'da toplanan TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU, ülkemizdeki durumu ve işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin sorunlarını değerlendirmiştir.

Terör, ülkeyi iç savaşa tımandırma çabası içinde, giderek daha saldırganlaşmakta ve katliamlara yönelmektedir. Fadili meçhul cinayetler sürmektedir. Terörist ve örgütlü destekçileri ile, olaylarla ilgisi olmayan halk arasında gereken ayırım yapılmamaktadır. TÜRK-İŞ, bu sorunlara, derhal hukuk devleti anlayışı içinde ve parlamenter demokrasi çerçevesinde çözüm bulunmasını talep etmektedir.

Farklı etnik kökenlerden halkımızı birbirine düşürmeye yönelik her türlü hareket, bölücüdür. TÜRK-İŞ, etnik köken farklılığımızı zenginliğimiz olarak gören bir anlayışla, ülkemizin, halkımızın ve işçilerimizin birliğini ve bütünlüğünü savunmaktadır.

TÜRK-İŞ, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin, laikliğin, sosyal hukuk devleti anlayışının, Türkiye Cumhuriyeti'nin Mısak-ı Milli sınırları içindeki bütünlüğünün ve ünlere yapımızın yılmaz savunucusudur.

Karşı karşıya bulunduğumuz sorunların çözümünde sıkıyönetim ilanı yarar getirmeyecektir. Anti-demokratik uygulamalar, sorunları meşru ve demokratik kanallardan çözmek isteyenlerin güç kaybına uğramalarına, şiddet yanlılarının etkinliğinin artmasına yol açacaktır.

Koalisyon Hükümeti, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun talep ettiği yarıgın ve kapsamlı özelleştirmeyi ve kitle halinde işçi ve memur tasfiyesini, TÜRK-İŞ'in ve genel olarak kamuoyunun bu konudaki tepkileri nedeniyle yapamamıştır. Terör bahane edilerek gündeme getirilecek bir sıkıyönetimin ona görevi, özelleştirme ve işçi-memur tasfiyesinin gerçekleştirilebileceği şartları yaratmak olacaktır. TÜRK-İŞ, terörle, hukuk devleti anlayışıyla ve demokrasiye zarar verilmeden mücadele edilmesini talep etmektedir.

Koalisyon Hükümeti, halkımı-

za, işçilere ve TÜRK-İŞ'e verdiği sözleri tutmamıştır. TÜRK-İŞ, işçi kurultaylarında siyasi partilerle ilişkileri ve yerel seçimlerde takınılması gereken tavır konularında tabanın sesini bir defa daha dinledikten sonra, gereken adımları atacaktır. İşçiler, üretici, tüketici ve seçmen olarak güçlerini geçmişte göstermişlerdir. Gelecekse yeniden göstermeye kararlıdır.

TÜRK-İŞ, kamu açıklarının finansmanı amacıyla; iç ve dış borçların ödenebilmesi için; zenginlerden vergi almak yerine; kâr eden KİTlerin satılmasına karşıdır. TÜRK-İŞ, stratejik alanlardaki KİTlerin satılmasına karşıdır. TÜRK-İŞ, KİTlerin sermayedarları desteklemek ve siyasi partilere destek sağlamak amacıyla zarar ettirilmesine karşıdır. TÜRK-İŞ uluslararası ve yerli tekeli sermayenin çıkarları doğrultusunda, yangından mal çıkıncasına KİT satılmasına karşıdır. TÜRK-İŞ iş güvencesi ve işsizlik sigortası yasaları çıkarılmadan, ileri toplumlardaki sosyal güvenceler sağlanmadan yapılacak bir özelleştirmeye karşıdır.

Liberal ekonomi adı altında devletin piyasayı serbest bırakması, demokrasiyi değil, piyasaya hakim olan uluslararası ve yerli tekellerin hakimiyeti anlamına gelmektedir. Devletin ekonomiye halk yararına müdahalesine karşı çıkmak, devlete güvensizlik, devleti demokratik kanallardan etkileme gücü olan çalışan kesimlere güvensizlik.

TÜRK-İŞ, 1982 Anayasasında bile yer alan sosyal devlet anlayışını savunmakta ve bunun gereklerinin yerine getirilmesini talep etmektedir.

KİTlerin tasfiyesi veya satışı, kamuoyunda demokratik bir biçimde tartışıldıktan, özelleştirmenin ülkemiz ve halkımız için doğuracağı sonuçlar konusunda bir mutabakat sağlandıktan, çalışanların geleceği güvence altına alındıktan, iş güvencesi ve işsizlik sigortası yasaları çıkarıldıktan sonra ve sendikalarla görüşülerek karar verilmelidir. TÜRK-İŞ, ülkemizin ve halkımızın yararına olacak her adımı atmaya hazırdır.

TÜRK-İŞ, Türkiye'nin 1995 yılı sonunda katılımı öngörülen Gümrük Birliği konusunda da kaygılarını ifade etmekte, konunun kamuoyunda ayıntılı olarak tartışılmasını talep etmektedir.

Böylesine büyük sorunlarla karşı karşıya bulunduğumuz bir dönemde, sendikacılık hareketinin bölünmüşlüğü ve özellikle de diğer işçi konfederasyonlarına bağlı sendikaların TÜRK-İŞ'in örgütlü bulunduğu yerlerde TÜRK-İŞ aleyhinde yaptıkları çalışmalar, bir bütün olarak işçi sınıfına zarar vermektedir.

TÜRK-İŞ, kamu ücretli çalışanların, grevli toplu pazarlık ve siyasal faaliyette bulunma hakları doğrultusunda verdikleri meşru ve demokratik mücadeleyi tüm gücüyle desteklemektedir.

TÜRK-İŞ, içinde bulunduğumuz koşulları da dikkate alarak, diğer işçi konfederasyonları, kamu ücretli çalışanları sendikaları ve tüm diğer demokratik kuruluşlarla ülkemizin ve işçi sınıfımızın sorunlarını görüşmeye ve birlikte çözüm yolları aramaya, Parlamento ve Hükümet üzerindeki meşru ve demokratik etkimizi artırmada birlikte çalışmaya hazırdır.

TÜRK-İŞ, az kazandıktan az, çok kazandıktan çok vergi alınan bir vergi reformu talep ederken, halkın sırtındaki vergi olan katma değer vergisinin oranları yükseltilmiştir. Ayrıca vergi iadesinin kaldırılması söz konusudur. TÜRK-İŞ, bu kararların geri alınmasını talep etmektedir.

TÜRK-İŞ, kaçak işçiliğin sistemli bir biçimde yaygınlaştığı günümüzde, tüm ücretlilerin yasal haklardan yararlanabilmesini ve tarım işçilerinin yasal güvenceye kavuşturulmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ, işçilerin, halkımızın ve ülkemizin birlik ve bütünlüğe en fazla ihtiyaç duyduğu bir dönemde, gücümüzü zayıflatmak isteyen bazı çevrelerin tüm gerçek dışı iddialarına ve çabalalarına rağmen, tam bir bütünlük içinde, meşru ve demokratik çizgisinde yürütmektedir.

"Özelleştirme ve Demokrasi" paneli

Ş. Denizer "Özelleştirmenin nedeni dışa bağımlılık"

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, özelleştirmenin altında yatan gerçek nedenin, Türkiye'nin ekonomik ve siyasal olarak dışa bağımlı hale getirmeye çalışılması olduğunu söyledi. Dünya Bankası ve IMF gibi uluslararası finans kuruluşlarının Türkiye'yi üretmek değil, tüketim toplumu olarak görmek istediğini öne süren Denizer, bunun için de özelleştirmenin gündeme getirildiğini ve TÜRK-İŞ olarak buna sadece katla değil, eylemlerle de karşı çıkacaklarını kaydetti.

Bursa Meslek Odaları (Bursa Barosu TMMOB İl Koordinasyon Kurulu, Sağlık Meslek Odaları, Bursa İl Koordinasyon Kurulu (BSMMMO) Platformu tarafından Eğitim Araçları Salonu'nda düzenlenne "Özelleştirme ve Demokrasi" konulu panel-forum da konuşan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, özelleştirme programında bulunan PTT ve TEK gibi kuruluşları, kaynak yetersizliği yüzünden Türklerin alamayacağını ve bu gibi büyük kuruluşların yabancılarla satılacağına değinerek, bu durumun da devletin sosyal yönünün tamamen ortadan kaldıracağını ve sadece kâr amacının güdüleceğini söyledi. Denizer, bu düşüncenin, işsizliği artıracağını kaydederek, yapılan bir araştırmada halkın yüzde 80'inin özelleştirmeye karşı çıktığını belirtti.

24 Ocak kararlarının uygulamaya başlandığı 1980 yılından bu yana özelleştirmeden, 1 milyar 770 milyon dolar tutarında gelir elde edilmesine rağmen dış borçların azalmayıp aksine devamı arttığına dikkat çeken Denizer, "1979 yılında 13 milyar dolar olan dış borç miktarı, özelleştirmelere rağmen, 1993 yılında 60 milyar dolara ulaşmıştır" dedi.

SHP'ye de eleştirilerde bulunan Şemsi Denizer, özelleştirmeye karşı oldukları halde koalisyon partisi oldukları içinses çıkarımlarını ve bu durumun kendilerini özelleştirmeyi destekler hale getirdiğini kaydetti.

Panelde katılan SHP Tunceli Milletvekili Kamer Genç de, KİT'lerin 1985'lere kadar devamlı kâr ettikleri halde, ANAP yönetimiyle beraber zarar etmeye başladıklarını söyledi. Genç, KİT zararlarını, bu yıllarda KİT'lerin teknolojilerini yenileyememesi ve yüzde 250'lere varan faizlerle kredi almalarına bağladı.

Özelleştirmeyle, sermayenin ta-

banca yayılmasının mümkün olmadığını belirten Genç, "Çalışanların milli gelirden aldığı pay ortada, nasıl alabilecekler. Bu tamamen varsayım dayanıyor. Bir süre önce THY çalışanlarına kuruluşun yüzde 1-1.5'u hisselerle satılmaya çalışılmış ancak başanlı olamamıştı" diye konuştu.

KİT'lerin özelleştirilmesiyle, küçük kentlere yatırım yapılmayacağını da savunan Kamer Genç, özel kesimin devlet kaynaklarını kullanmadan yatırım yapmayacağını savundu.

Türkiye'de, bugüne kadar yapılan özelleştirmeler sonucunda 718 milyon dolar çimentodan olmak üzere 1 milyar 800 milyon dolar hasılat sağlandığını da sözlerine ekleyen Genç, ancak özelleştirilen şirketlerin fiyatlarını artırmalarına rağmen, zarar gösterdiklerini ve devletin vergi de toplayamadığını ifade etti.

Özelleştirme konusuna sanayici gözüyle yaklaşan Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) Yönetim Kurulu Başkanvekili Türker Çilingir, devletin eğitim, sağlık gibi temel konularda dahi görevini tam olarak yapmadığını belirterek, bu gibi ek yüklerin devletin sırtından alınması gerektiğini savundu.

KİT'lerin zarar etmesinin sebebi olarak, hükümetlerin kendilerine yakın kimseleri KİT'lere doldurduğunu gösteren Çilingir "KİT'lerdeki aşırı istihdam verimi düşürdü. Kararlar işten anlamayan kötü yöneticiler tarafından kurnaz koltuklarından alınıyor" dedi.

KİT'lerin yıllardan beri çok kötü yönetildiğini belirten Türker Çilingir, artık buralarda teknolojiyi yenilemenin bile rantabl olmadığını kaydetti.

Kâr manihına dayanmayan hiçbir kuruluşun yaşayamayacağını savunan Çilingir, özelleştirmeyle kâr ve verimliliğin artırılmasının hedeflendiğini söyledi. Çilingir, devlet kuruluşlarının çok fazla olduğuna da dikkat çekerek, "Devlet kuruluşları o kadar çok ki, yazılan mektubun cevabı bile 24 ayda geliyor. Devlet kuruluşlarının sayısı azaltılırsa verimlilik de artacaktır" diye konuştu. Çilingir, Fidel Castro'nun bile yabancı sermayeyi ülkesine çağırdığı bir dönemde, Türkiye'nin bu alanda daha önde olması gerektiğini sözlerine ekledi.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri
Şemsi Denizer

Denizer: "Sansür yasalarına seyirci kalmamalı"

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, Özel Radyo-TV yasasına karşı çıkarak, "Demokratikleşmeden sözedenlerin sansür yasaları getirmelerine sessiz ve seyirci kalmamalı" diyerek tüm Anayasal kuruluşlarla kitle örgütlerini bu yasaya karşı çıkmaya çağırdı.

Şemsi Denizer basına yaptığı açıklamada şu görüşlere yer verdi:

"Büyük Atatürk 70 yıl önce 'Basın özgürlüğünden doğacak sokakların giderilmesinin yolu yine basın özgürlüğüdür' diyerek, kamuoyu oluşturan basın-yayın kuruluşlarının hiçbir baskı altında tutulamayacağını vurgulamıştır.

Bir yandan Atatürk ilkelerini savunup, demokratikleşmeden sözedenlerin, bugün sansür yasalarını gündeme getirmeleri karşısında seyirci ve sessiz kalmamalı.

Türk halkı olarak, basın özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması, kitap toplatılması ve fikirleri yüzünden insanların hapse atılmasına son verilmesi beklenirken, böyle bir yasayı gündeme getirmenin koalisyonun hükümeti tarafından mazur gösterilmesine imkan yoktur.

Sayın Başbakanın 'Bazı maddeler değişebilir' gibi açıklamaları, bu yasanın bir sansür yasası olduğunu kabulü anlamındadır.

TÜRK-İŞ, böyle bir yasanın bir kaç maddesinin değiştirilmesine değil tümüne karşıdır.

Başta siyasi partiler olmak üzere tüm Anayasal kuruluşları ve kitle örgütlerini bu konuda duyarlı olmaya, ortak tepki göstermeye davet ediyoruz."

"Hergün 5 işçi, iş kazasında ölüyor"

- **TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, "İşyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulları etkin hale getirilmelidir" dedi.**

TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen **Sendikacılık ve Liderlik Eğitim Semineri** Samsun'da TÜRK-İŞ EĞİTİM MERKEZİNDE, 1-5 Kasım 1993 tarihleri arasında yapıldı.

Seminerin birinci günü açılışında, TÜRK-İŞ Bölge Temsilcisi Sebahattin Çam ve beraberinde TÜRK-İŞ'e bağlı 12 sendikadan Samsun'daki Şube yöneticileri bulundu. Sebahattin Çam açış konuşmasında, TÜRK-İŞ yönetiminin bu tür eğitimlere önem verdiğini, sendikacılığın okulunun olmadığını ancak böyle seminerlerden geçen arkadaşların sendikal konuları öğrenebileceğini, TÜRK-İŞ yönetiminin yaptığı faaliyetlerin bu seminerler sayesinde daha iyi anlaşılabilirliğini vurguladı.

Seminerin birinci günü programında olduğu gibi K.T.Ü. Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Hasan Özyurt, **Sendika ve Siyaset**, İkinci gün Doç. Dr. Eyüp Bedir, **Özelleştirme ve Uygulamalarına Bakış** konusunu anlattı. Üçüncü gün **Ekonomik Beslenme** konusunu 19 Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Funda Elmacıoğlu işyerlerinde beslenme sorunları şeklinde bilgiler sundu. Aynı gün öğleden sonra topluca HASAN UĞURLU BARAJINA bir gezi düzenlendi. Dördüncü gün TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı H. Avni Yazıcı, **Sosyal Güvenlik Sorunları ve Çözüm Yolları** konusunda açıklamalarda bulundu. Beşinci gün Doç. Dr. Vedat Bilgin'in yerine yine Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Turalay Kenç, **Sendika-Üye, İşçi-İşveren İlişkileri** konusunda, İngiltere ve Japonyadan örnekler verdi.

Seminere 12 sendikadan 43 kursiyer katıldı.

ADANA SEMİNERİ

Adana'da yapılan ve Çevre Bakanlığı ile ortaklaşa düzenledikleri işçi sağlığı ve çevre seminerinde konuşan TÜRK-İŞ Genel

Samsun'da yapılan "Sendikacılık ve Liderlik" seminerine katılan kursiyerler toplu halde..

Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, "Türkiye'de her gün 5 işçi iş kazasında ölüyor" sarvında bulundu.

Petrol-İş Sendikası Adana Şubesi'nde düzenlenen 3 günlük İşçi Sağlığı-Güvenliği ve Çevre Semineri Toplantısının açılışını yapan TÜRK-İŞ 4. Bölge Temsilcisi Hüseyin Elbek, devletin denetim kadrosunun, iş sağlığı koşullarına uygunluğu denetlemekte yetersiz kaldığını söyledi.

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların başkanları, Bölge Çalışma Müdürü Hilmiye Alkan, İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi (İSGÜM) Müdürü Yıldız Ünir ile işçilerin izlediği seminerde, Konfederasyon Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, bir konuşma yaptı. İşçi hareketinin en zor dönemini yaşadığını vurgulayan Kılıç, Türkiye'de işçi sağlığı ve güvenliği koşullarına uygunluk sağlanamadığı için 2.5 milyon işgücünün heba edildiğini söyledi. Hükümetin, işçi sağlığı ve güvenliği konusunda etkili olmadığını yakından Kılıç, sağlıksız koşulların bir türlü düzeltilmediğini vurgulayarak şunları söyledi:

"Bugün Türkiye'de, her gün 5 işçi iş kazası sonucu ölmektedir ve yine her gün 10 işçi ya meslek hastalığına yakalanmakta ya da kaza geçirip yaralanmaktadır. İşyerlerinde işçi sağlığı ve güvenliği kurulları etkin hale getirilmeli, ancak çevre kurulları da oluşturulmalıdır."

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Kılıç, konut edindirme yardımı, zorunlu tasarruf fonu kesintisi, çalışanlardan kesilen vergi oranları

nı da sert bir dille eleştirdiği konuşmasında, Çalışma Bakanı Mehmet Moğultay ve Orman Bakanı Hasan Ekinci'yi istifaya çağırды. Kılıç, özelleştirme konusunda değinirken de "SSK, stratejik konumu nedeniyle PTT kesinlikle elden çıkarılamaz. Ancak verimsiz ve hantal kuruluşların elden çıkarılmasına evet diyoruz" diye konuştu.

Toplantıda daha sonra Gazi Üniversitesi'nden Doçent Dr. Nizamettin Aktav söz alarak, "İş hukuku ve işgüvenliğinde yükümlülükler" konusunu anlattı.

KONYA ve AMASYA SEMİNERLERİ

TÜRK-İŞ ile Çevre Bakanlığı'nın ortaklaşa düzenlediği "İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği" seminerleri Konya ve Amasya'da da yapıldı.

Çok sayıda kursiyerin katıldığı seminerlerde, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç da konuşmalar yaptı.

GÜMRÜK BİRLİĞİNE GİRERKEN

Avrupa Topluluğu'yla Türkiye 1995'te gümrük birliği sağlama konusundaki bir program üzerinde anlaşırken konunun insan, haklarıyla bir bağlantısı olmadığını vurguladılar.

Program, sanayi mallarının serbestçe dolaşımını, tarım ürünlerinin öncelikli girişini, ticaretle ilişkili hizmetleri, entelektüel telif haklarını, sosyal ve mali yardımı içeriyor.

Dönüşümlü olan AT başkanlığını yürüten Belçika Dışişleri Bakanı Willy Claes, AT-Türkiye bakanlar toplantısından sonra düzenlenen bir basın toplantısında yöneltilen bir soru üzerine "insan hakları konusunun gümrük birliğiyle bağlantısının kurulmadığını" söyledi.

Öte yandan bakan insan haklarına saygının AT politikalarının önemli bir kısmını oluşturduğunu ve eğer ihlaller söz konusu olursa anlaşmaların iptal edilebileceğini sözlerine ekledi.

Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin de Türk hükümetinin terörist örgütlerle görüşme yapamayacağını söyledi. Bakan PKK'yı kastederek "bunlar kabul edilemez ve tolere edilemez" dedi.

1963 Ankara Andlaşmasından bu yana geçen 30 yıl gibi uzun bir süreye rağmen, Türkiye halen Avrupa Topluluğu (AT) tam üyeliğine alınmamıştır.

Şimdi gelinen nokta; Türkiye'nin 1.1.1995'te, Gümrük Birliğine katılma takviminin bitimidir. 1973 yılından beri sürdürülen çalışmalarla, 12 yıllık koruma takvimindeki mallarda toplam indirimler yüzde 80'e, 22 yıllık koruma takvimine göre ise yüzde 70'e ulaşmıştır. 1.1.1995 tarihinde ise, her iki listedeki gümrükler sıfırlanmış olacaktır.

Türkiye'nin Gümrük Birliğine girmesi konusunda iki görüş hakimdir. Bazı çevreler, Gümrük Birliğinin Türkiye açısından yararlarından söz ederken, konuya farklı yaklaşanlar ve Türkiye'nin henüz bazı sektörlerde bu konuda hazır olmadığını ileri sürenler vardır.

Ülkemizin, bugün içinde bulunduğu ekonomik durum karşısında, Gümrük Birliğine girmeye elverişli midir sorusu sorulduğunda buna kesin bir yanıt vermek olanak dışıdır.

Ekonomik dengelerin

Kime ne getiriyor?

Sanayiciye:

- Rekabet nedeniyle daha verimli üretim
- Dünya markalarıyla rekabet
- Yabancı firmalarla ortaklıklar

Halka:

- Daha kaliteli
- Rekabet nedeniyle fiyat avantajları
- Daha yaratıcı ürünler
- Daha yüksek teknoloji ürünler

Devlete:

- Gümrük vergisi kaybı
- Başta toplu konut olmak üzere fon kaybı
- Yabancı sermaye girişi
- Dünya markalarının Türkiye yatırımları
- Türk sanayinin Avrupa ile entegrasyonu
- AT'na tam üyelik yolunda çok önemli adım atılacak

Kim dayanır, kim zorlanır?

Rekabetçi sektörler:

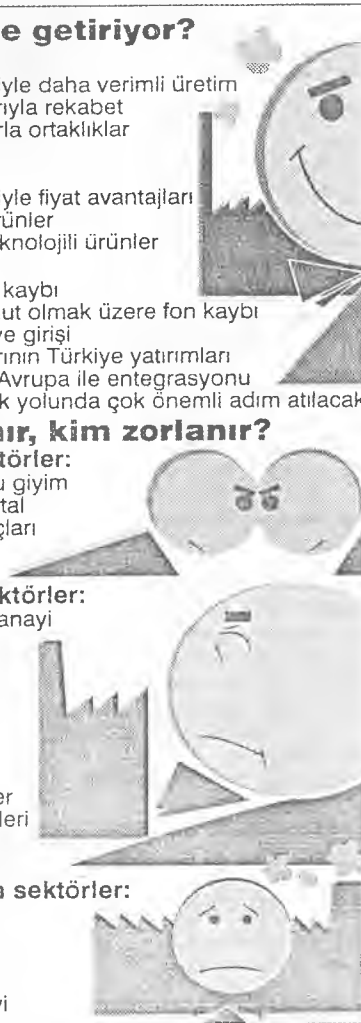
- Tekstil, pamuklu giyim
- Demir-çelik, metal
- Büyük taşıt araçları
- Çimento
- Selüloz

Zorlanacak sektörler:

- Otomotiv-yan sanayi
- Gıda maddeleri
- İçki
- Tarım ve yem
- Tütün
- Yünlü tekstil
- Kağıt
- Lastik ürünleri
- Kimyasal ürünler
- Elektrik makineleri
- Beyaz eşya
- Elektronik

Şansı olmayan sektörler:

- Şeker
- Konserve
- Süt ürünleri
- Ağaç ürünleri
- Et işleme sanayi

son derece bozuk olduğu, enflasyonun arzulanmış düzeye indirilemediği gibi sürekli yükseldiği, nüfus artışının hızla devam ettiği, eğitim ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilemediği, GSMH'nın artış göstermediği ve demokratikleşmede Batı ölçülerine yaklaşılmayan ülkemizde, Gümrük Birliğine girme konusu daha uzun bir süre tartışılır durumda kalacaktır.

Bunun yanı sıra; Avrupa Topluluğu ve diğer Avrupa ülkeleri, yabancı işçilere ve göçmenlere kapılarını kapatmıştır. Yabancı düşmanlığı yapan partiler oylarını artırmış, "Yerli yerine, köylü köyüne" parolası yaygın bir hale getirilmeye çalışılmıştır. Avrupa artık, kendinden olmayana istememekte ve ülkelerinde artan işsizliği buna neden göstermektedir.

Yıllardır Türkiye'nin AT'ye tam üye olmasını oyalayarak engelleyen, diğer ülkelere önce Gümrük Birliği koşulunu ileri sürmeyen Avrupa Topluluğunun, ülkemize bu konuda sıcak baktığını söylemek oldukça zordur.

Ülkemiz açısından ise durum değişik bir görünümdedir; Türk halkı bu konuda gereğince bilgilendirilmemiştir, Gümrük Birliğinin ne anlam taşıdığı ve önemi ile, yaşamlarını nasıl etkileyeceği sorusu sorulduğunda kesin ve net bir yanıt almak olası değildir.

Türkiye, Avrupa kıtasındaki, aynı soy, din ve kültür benzerliklerine sahip insanların yaşadığı ülkelerle rekabet gücünde zorluklarla karşı karşıyadır ancak bunun kendisi için hayati

bir önem taşıdığı inancı ile bu entegrasyonun içinde olmak istemektedir.

Bir gerçek ortadadır. Türk sanayiindeki büyük işletmeler, uluslararası serbest rekabet koşulları altında tutunabilecek güçtedir, ama küçük ve orta ölçekli işletmelerin aynı rekabeti sürdürebileceklerine inanmak zordur. Çünkü Avrupa, bugünkü teknolojik gelişmeye yüz yıllara varan bir çalışmayla kavuşmuştur. Biz bu konuda henüz yolun başındayız.

Türkiye bu konuda henüz toplumsal bir hazırlıktan yoksundur ve tüketicinin yabancı mallara karşı eğilimi korkutucu boyutlardadır. Toplum yapımız, yılların eksikliği sonucu, ithal mallara karşı daha çok ilgi duymaktadır. Daha ucuz fiyatlarla aynı kalitede mal üretsek dahi, bu alışkanlığı silmek oldukça güçtür ve bu ülkemiz için büyük bir dezavantaj yaratmaktadır.

AT, Türkiye'ye Avrupa'nın mali yardımlarını açması gerektiğini savunmaktadır. Ancak, Ankara Anlaşmasının 30'uncu yıldönümü törenlerine katılmak üzere ülkemize gelen AT Komisyonu üyesi Christianne Scrinener, Komisyonda büyük para olmadığını, teknik ve gümrük mevzuatı ile ilgili yardımlarını yapabileceğini söylemiştir. Avrupa Topluluğu konusunda uzman İsveç'li sendikacı meslekdaşımız Owe Ivasson ise, Türkiye'nin AT ve Gümrük Birliği öncesi, çalışma yasalarını değiştirmesini, işsizlik yasasının çıkarılmasını, enflasyonun aşağı çekilmesini, nüfus artışının durdurulmasını, kamu kuruluşları

nın yeniden gözden geçirilmesini, toprak reformunun gerçekleştirilmesini istemiştir. Türkiye'nin 1 Ocak 1995'e kadar bu şartları hayata geçirmesi oldukça güçtür. Sıfı Gümrük Birliği kararı aldık diye, alalacele ve hesapsız-kitapsız bir gümrük indirimine gitmek hüsrarla biter.

Tüm bu olumsuzluklarla birlikte, Avrupa olgusunu gözümüzde büyütme kompleksinden kurtulmalıyız. Çünkü, giderek büyüyen iç problemleriyle AT, gerek ekonomik, gerek demokrasi ve insan hakları konusunda ideal bir model olmaktan uzaklaşmakta, ancak bu koşullarına rağmen, Türkiye'yi kendi denetimine altına almak istemektedir.

Çalışanlar olarak endişe hissediyoruz; Türkiye Avrupa ürünlerini gümrüksüz ithal etmeye başladığında Türk ürünleri ne ölçüde rekabet edecektir? Bu rekabeti sürdüremeyen fabrikalar kapanmaya başlarsa, rekabet gücü gösteremeyen KİT'ler büyük sıkıntılarla karşılaşarsa çalışan binlerce işçinin işsiz kalması karşısında sosyal bunalım ne ölçüde giderilecektir?

AT'ye tam üyelikten önce, Gümrük Birliğine girmek, ülkemiz ve çalışanlar açısından büyük sakıncalar doğuracağı görüşündeyiz. 1,5 yıldan az bir zaman içinde yürütülecek görüşmelerde çok dikkatli olmak zorundayız. Dünya koşullarının ne 1963, ne de 1973 deki ekonomik, ticari ve siyasal koşullar içinde olmadığını görerek hareket etmeliyiz.

3. Ulusal Endüstri İlişkiler Kongresi yapıldı

Toçoğlu : "Sosyal güvenceler sağlanmadan yapılacak özelleştirmeye karşıyız..!"

Türk Endüstriyel İlişkiler sistemi, dünyada ve Türkiye'de yaşanan önemli gelişmeler karşısında, ciddi bir yeniden yapılanma süreci yaşamaktadır.

Ülkemizde işçi ve sendi-

"TÜRK-İŞ, demokrasiye ve çağdaş sendikal hak ve özgürlüklere dayalı, toplumsal barışa ve huzura olumlu bakmaktadır"

kacılık hareketi, özellikle 1989 yılından sonra TÜRK-İŞ'in önderliğindeki meşru ve demokratik mücadelesiyle, 12 Eylül sonrasının ekonomik kayıplarını büyük ölçüde geri almıştır. Kamu kesiminde bu dönemde Türkiye tarihinde örneği görülmemiş boyutta kitle eylemleri, halkımıza ve devletimize en küçük bir zarar vermeden, disiplinli bir biçimde başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Özellikle 1993 yılında 22 Temmuz ve 30 Temmuz günleri gerçekleştirilen vize eylemleri ve 29 Temmuz günü gerçekleştirilen işbarışında işverenin toplu sözleşme taslağını tartışma eylemi, TÜRK-İŞ'in gücünün ve işçiler üzerindeki etkisinin son derece başarılı kanıtlarıdır.

TÜRK-İŞ, toplumsal barış-

tan ve huzurdan yanadır. Türkiye'de endüstriyel ilişkiler sisteminde yaşadığımız yeniden yapılanmada da, TÜRK-İŞ'in bu anlayışı son derece önemlidir.

Ancak TÜRK-İŞ, demokrasiye ve çağdaş sendikal hak ve özgürlüklere dayalı bir toplumsal barışa ve huzura olumlu bakmaktadır.

Türkiye'de, ne yazık ki, 12 Eylül askeri müdahalesinin demokrasi ve sendikal hak ve özgürlükler açısından yarattığı olumsuzluklar henüz giderilememiştir. TÜRK-İŞ, ülkemizde her yerde, herkese ve hemen demokrasi isteyerek, Türkiye'yi çağdaş demokrasiler arasına katmaya çalışmaktadır.

Sendikalarımızın son 4-5 yıldaki meşru ve demokratik mücadelesi ile, ekonomik alandaki kayıplar önemli ölçüde geri alınmışken, demokratik ve sendikal alandaki kayıplarımız sürmektedir.

Türkiye'de toplumsal barışa dayalı bir endüstriyel ilişkiler sistemi, ancak 12 Eylül'ün anti-demokratik kalıntılarının temizlenmesiyle kurulabilir ve işletilebilir.

Bu konuda işverenlerimizden gereken desteği gördüğümüzü, ne yazık ki, söyleyemiyoruz.

Biz Türkiye'yi daha da demokratikleştirerek, ulus-

lararası düzeyde itibarımızı daha da yükseltmeye çalışırken, sendikal haklara ve özgürlüklere yönelik yeni saldırılarla karşı karşıya kalıyoruz.

Son yıllarda taşeronlaşma, ülkemizdeki endüstriyel ilişkiler sistemini altüst eden, son derece olumsuz bir gelişmedir.

Ülkemizde kayıt-dışı sektör adı verilen kara ekonomi ve kaçak işçilik hızla yayılmaktadır. Taşeronluk da bu uygulamanın en yaygın türlerinden biridir.

"İşçileri sendikasızsızlaştırma doğrultusunda güçlü saldırı vardır"

Endüstriyel ilişkiler sistemleri, işçileri temsil eden güçlü sendikalarla sağlıklı bir biçimde işler. Kayıt-dışı kara ekonomi ve taşeronluk, işçi tarafını tümüyle örgütsüz bir konuma itmektedir.

Bu uygulamanın ülkemizin ekonomisi ve devletimiz açısından doğurduğu sakıncalar da açıktır. Devlet yeterince vergi gelirine sahip olmadığı için, KİT'leri satarak gelir elde etmeye

çalışmaktadır. Diğer taraftan, taşeronlaşma ve kaçak işçi çalıştırmayla birlikte trilyonlarca lira vergi kaçağı ortaya çıkmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kurumu'nun hali yürekler acısıdır. Kurum, alacaklarını tahsil edememektedir. Bir de kayıt dışı ekonomi, kaçak işçilik ve taşeronlaşma ortaya çıktığında, SSK büyük bir prim kaybına uğramaktadır.

Ülkemizde işçileri sendikasılaştırma doğrultusunda güçlü bir saldırı vardır.

Bu saldırının diğer bir unsuru da, yabancı kaçak işçilerdir. Türkiye'de ilk defa Rus, Filipinli, Romen, Koreli kaçak işçiler, pasaportları elinden alınarak, kaçak biçimde köle gibi çalıştırılmaktadır.

İşyerleri bölünmektedir. Bazı işverenler, işyerlerini sendikasılaştırmak ve bazı fon ödemelerinden kurtulabilmek amacıyla, aynı işyeri içinde küçük küçük işletmeler yaratmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre, 412 bin işyerinin 361 bininde 10'dan az sayıda işçi çalışmaktadır. Bu işyerlerinde toplumsal barışa ve huzura

çalışan işçilere yaptırtmayı tercih etmektedir.

Ayrıca, kamuoyunu sendikalı işçiler ve sendikalar aleyhinde oluşturmak doğrultusunda büyük bir çaba gözlüyoruz. Bazı televizyon kanalları ve basın organları yıllardır, bizi, ayrılmaz parçasını oluşturduğumuz halkımızla karşı karşıya getirmek için çalışmaktadır. Ancak TÜRK-İŞ olarak bu çabaları da etkisiz kıldık, halkımızın bize verdiği desteği yeniden sağladık.

12 Eylül'ün anti-demokratik düzenlemeleri varlığını sürdürürken ve sözünü ettiğim bütün bu gelişmeler yaşanırken, ülkemizde, bizim arzuladığımız toplumsal barışa ve huzura dayalı bir endüstriyel ilişkiler sisteminin kurulmasından söz etmek kolay değildir.

Sağlıklı bir endüstriyel ilişkiler sisteminin kurulması ve işletilmesinin ön şartlarından biri, ülkede huzur olmasıdır. TÜRK-İŞ bu amaçla, DAHA HUZURLU BİR TOPLUM VE DAHA DEMOKRATİK BİR TÜRKİYE yaratılmasına katkıda bulunmak için, çeşitli bölgelerde işçi kurultayları düzenlemektedir.

Bugün huzurun, demokrasinin, çağdaş sendikalar hak ve özgürlüklerin en büyük düşmanı, terördür. Ancak, terörle mücadele sırasında da demokrasiye zarar verilmemelidir.

Türkiye'de başarılı endüstriyel ilişkilerin kurulabilmesi için, Türkiye Cumhuriyeti'nin Mısak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının, demokrasinin, sosyal hukuk devleti anlayışının ve laik Cumhuriyet'in korunması şarttır.

Endüstriyel ilişkilerde önemli sorunlardan biri, özelleştirmedir. Bu konu, üyelerinin önemli bir bölümü kamu kesiminde çalışan TÜRK-İŞ açısından daha da önemlidir.

**"12 Eylül'ün
anti-demokratik
düzenlemeleri varken
huzura dayalı
endüstriyel
ilişkilerden
söz edilemez"**

Bu konudaki görüşümüz net ve açıktır. Görüşümüz, Başkanlar Kurulumuzun 4-5 Kasım 1993 günleri Adana'da yapılan son toplantısında şöyle ifade edilmiştir:

"TÜRK-İŞ, kamu açıklarının finansmanı amacıyla; iç ve dış borçların ödenebilmesi için; zenginlerden vergi almak yerine, kâr eden KİT'lerin satılmasına karşıdır. TÜRK-İŞ, KİT'lerin sermayedarları desteklemek ve siyasi partilere destek sağlamak amacıyla zarar ettirilmesine karşıdır. TÜRK-İŞ, uluslararası ve yerli tekelleri sermayenin çıkarları doğrultusunda, yangından mal kaçırıcısına KİT satılmasına karşıdır. TÜRK-İŞ, iş güvencesi ve işsizlik sigortası yasaları çıkarılmadan, ileri toplumlardaki sosyal güvenceler sağlanmadan yapılacak bir özelleştirmeye karşıdır.

"TÜRK-İŞ, 1982 Anayasasında bile yer alan sosyal devlet anlayışını savunmakta ve bunun gereklerinin yerine getirilmesini talep etmektedir.

"KİT'lerin tasfiyesi veya satışına, kamuoyunda demokratik bir biçimde tartışıl-

**"İşçilere ve
sendikalara
verilen sözler
tutulmamıştır"**

dayalı bir endüstriyel ilişkiler sisteminden söz etmek mümkün müdür?

Son yıllarda fason üretim de yaygınlaşmaktadır. Bazı büyük işverenler, geçmişte kendi işyerlerinde ürettikleri işleri, küçük atelyelerde sendikasıız ve kaçak olarak

dıktan, özelleştirmenin ülke-miz ve halkımız için doğu-racağı sonuçlar konusunda bir mutabakat sağlandıktan, çalışanların geleceği güvence altına alındıktan, iş güvencesi ve işsizlik sigor-tası yasaları çıkarıldıktan sonra ve sendikalarla görüşülerek karar verilmelidir. TÜRK-İŞ, ülkemizin ve halkı-mızın yararına olacak her adımı atmaya hazırdır."

"İş Güvencesi ve İşsizlik Sigortasından sonra sendikaların görüşü alınarak özelleştirmeye karar verilmelidir"

Türkiye'de endüstriyel ilişkiler sisteminin taraflara ve ülkemize zarar verme-den işlemesi isteniyorsa, özelleştirme gibi önemli bir konuda TÜRK-İŞ'in tavrının dikkate alınması gerekmektedir.

Türkiye'de işsizlik de en-düstriyel ilişkiler sistemine ciddi zararlar veren bir ol-gudur. Bazı işverenler, art-tan işsiz sayısını, işçileri da-ha düşük ücretleri ve daha kötü çalışma koşullarını ka-bule zorlamada kullanmak isteyebilirler. Ancak böyle bir çaba, öncelikle bu tehli-keli silahla oynayanlara za-rar verecektir.

Türkiye'de hükümetler, işsizliğin azaltılması ve işsiz-lerin güvence altına alın-ması için, sosyal devlet ol-manın yükümlülüklerini ye-rine getirmek durumunda-dır.

Türkiye'nin, Avrupa Top-luluğu'nun karar alma or-ganlarında temsil edilme-den ve işgücünün serbestçe dolaşımına imkan tanınma-

dan, Gümrük Birliği içine girmesi de ciddi sorunlar yaratacağına benzemekte-dir.

Türkiye'de sendikal hak ve özgürlükler bu kadar ye-tersiz ve işsizlik bu kadar çok iken, Avrupa işçileri de Türkiye'nin Avrupa Toplu-luğu'na katılmasına karşı çıkacaktır. Gümrük Birli-ği'nin yol açacağı gümrük vergisi kaybı, ithalat artışı ve işyeri iflasları yeterince tartışılmamıştır.

Sovyetler Birliği'nde ve Doğu ve Orta Avrupa ülke-lerinde son yıllarda yaşa-nan büyük değişiklikler, dünyada endüstriyel ilişki-ler sistemlerini etkilemiştir ve etkilemeye devam et-mektedir.

Uluslararası Hür İşçi Sen-dikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Enzo Frizo Temmuz ayında TÜRK-İŞ'e yaptığı ziyarette bu duru-mu şöyle özetlemiştir:

"Dünyada komünizm varken, işverenler komü-nistlere karşı bizim gibi sen-dikalarla işbirliği yapıyor-lardı. Komünizmin çökme-sinden sonra bize karşı ta-vırları değişti. Bizler de tav-rımızı gözden geçirmek zo-rundayız, köklerimize geri dönmek zorundayız."

Türkiye'de yaşadıkları-mızı da bu gelişmelerle bağlantılı kabul ediyoruz.

Diğer taraftan, Hükümet ve özellikle de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, endüstriyel ilişkiler sistemi-nin sağlıklı işlemesi için üzerine düşen görevleri ye-rine getirmemektedir.

İşçilere ve sendikalara verilen sözler tutulmamıştır.

Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmele-ri sürekli olarak ihlal edil-mektedir.

Bu yıl onaylanan 6 Söz-leşme konusunda iç mevzu-atta gerekli değişiklikler ya-pılmamıştır.

İşsizlik sigortası ve iş gü-vencesi konusundaki giri-şimler sözde kalmıştır. Özel-likle, ILO'nun 158 sayılı Söz-leşmesinin yeniden onay-lanması konusunda ciddi bir girişimde bulunulma-mıştır.

İşyeri teftişleri son derece yetersizdir. Birçok işyerinde işçiyi koruyucu mevzuat sis-temli bir biçimde ihlal edil-mektedir.

Bütün bu gelişmeler kar-sısında, sendikacılık hare-keti, toplu sözleşmecilikle sı-nırlı bir sendikacılık anlayı-şını aşmaya, siyasal partiler karşısındaki bağımsız tavrı-nı daha da güçlendirmeye çalışmaktadır.

**TÜRK-İŞ,
işçi sınıfının
temsilcisidir. Daha
huzurlu ve daha
demokratik bir
Türkiye yaratma
mücadelesini
vermektedir"**

Memur sendikalarının kurulması ve grevli toplu pazarlık ve siyasal faaliyet-te bulunma hakları için meşru ve demokratik çizgi-de bir mücadele vermeleri de olumlu ve önemli bir ge-lişmedir.

TÜRK-İŞ, ülkemizde işçi sınıfının temsilcisidir. TÜRK-İŞ, daha huzurlu bir toplum ve daha demokratik bir Türkiye yaratma mücade-lesinde, ülkemizin bütünlü-ğü de daima gözönünde tu-tarak, üzerine düşenleri yapmıştır ve yapmaya de-vam edecektir.

İsraildeki toplantıya katılan TÜRİ-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş ve Demiryol-İŞ Genel Mevzuat Sekreteri Salih Bozdoğan

Sendika/siyasi parti ilişkisi

□ İsrail'de yapılan uluslararası toplantıya TÜRİ-İŞ adına Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş katıldı.

Tüm dünyada büyük ve hızlı bir değişim ve dönüşüm yaşanıyor. Dünya ve Türkiye, yeni sorunlara yeni çözümler arıyor.

Günümüzde işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin karşı karşıya bulunduğu sorunlar, sendikaların siyasal partilerle ve özellikle de sosyal demokrat partilerle ilişkilerinin yeniden gözden geçirilmesini gündeme getiriyor.

İsrail Genel İşçi Federasyonu (HİSTADRUT) ve İsrail'de bir koalisyon hükümetinin en önemli partisi olarak iktidarda bulunan İsrail İşçi Partisi tarafından 15-17 Kasım 1993 tarihlerinde Tel-Aviv'de düzenlenen uluslararası toplantının konusu da buydu: "Sendikalar ve Sosyal Demokrat Partiler: Yenilenmiş Bir İttifak mı, Yolların Ayrılması mı?"

Bu önemli toplantıya TÜRİ-İŞ'i temsil eden Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş ve Demiryol-İŞ Genel Mevzuat Sekreteri Salih Bozdoğan katıldı.

Toplantının diğer önemli konukları arasında, ICFTU Genel Sekreteri Enzo Friso ve Sosyalist Enternasyonal Genel Sekreteri Luis Ayala da bulunuyordu. Toplantıya Angola, Avustralya, Kanada, Şili, Kıbrıs, Dominik Cumhuriyeti, Ekvator, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Hollanda, Norveç, Portekiz, İspanya, İsveç, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve Zambiya'dan sendikacılar ve siyasi parti temsilcileri de katıldılar.

Üç günlük toplantı süresince çeşitli ülkelerde sendikaların siyasal partilerle ve özel olarak da işçi partileriyle veya sosyal demokrat partilerle ilişkileri ayrıntılı olarak ele alındı. Konuşmacılar,

kendi ülkelerindeki deneyimleri ve özellikle yeni-muhafazakar ve yeni-liberal saldırıya bağlı olarak karşı karşıya kaldıkları yeni sorunları dile getirdiler ve çözüm yolları konusunda görüş alışverişinde bulundular.

Toplantının son gecesi, İsrail basını ve televizyonlarının da izlediği büyük bir yemek verildi. Yemekte, ICFTU Genel Sekreteri Enzo Friso'nun, Sosyalist Enternasyonal Onursal Başkanı'nın ve İsrail İşçi Partisi Genel Sekreteri'nin konuşmasının ardından, seminare katılan tüm sendikalar ve siyasal partiler adına konuşma hakkı, TÜRİ-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş'e verildi ve toplantı, Sabri Özdeş'in açışındaki konuşmasıyla sona erdi.

"ICFTU Genel Sekreteri Sayın Enzo Friso,

Histadrut'un Değerli Yöneticileri, İsrail İşçi Partisi'nin Değerli Yöneticileri,

Seçkin Misafirler, Değerli Kardeşlerim,

"Ortadoğu'da adil ve kalıcı bir barışın yaratıldığı bu önemli günlerde İsrail'de bulunmak, hepimiz için büyük bir sevinç kaynağıdır. Bu imkanı yaratan dostlarımıza teşekkür ediyorum.

"Karşı karşıya bulunduğumuz sorunlar küreseldir. Bu sorunların çözümü de, küresel düzeyde düşünen, ulusal sınırları, önyargıları ve düşmanlıkları aşan bir sendikacılık hareketi ve siyasal yapılar tarafından gerçekleştirilebilir.

"Yeni-muhafazakar hükümetler ve işverenler, onyılların mücadelesiyle el-

KDV artışı 24 trilyonu buluyor

Halkın büyük tepkisine yolaçan Katma Değer Vergisi (KDV) oranlarının artırılmasıyla ilgili olarak Başbakan, Tansu Çiller'in, "KDV oranlarını Güneydoğu'da terör ile yapılan mücadele için artırıyoruz" demesinden sonra, Hükümetin bütçede güvenlik güçlerine ayırdığı paranın sadece 4 trilyonda kalması eleştiriliyor.

KDV oranlarındaki artış yoluyla devletin bir yıl içinde halkın cebinden alacağı para 24 trilyonu buluyor.

Güvenlik güçlerinin terörle mücadele için 1994 yılında istediği para da yine 24 trilyon lira. Ne var ki, Hükümet bu isteye karşılık güvenlik güçlerine sadece 4 trilyon lira ayırdı. Bu 4 trilyonla terörle mücadelenin ne ölçüde başanlı olacağı siyasi çevrelerde tartışılan başlıca konu olmaya devam ediyor. Ülkenin birinci öncelikli sorununun daha gerçekçi rakamlarla ele alınması bekleniyor.

Çiller'in "KDV oranlarını terörle mücadele için artırıyoruz" sözünden sonra halkın cebinden bu gerekçeyle alınan 24 trilyonluk yeni kaynağın söz verilen yerde kullanılması ülke çıkarları için de zorunlu görülüyor.

Şimdi vatandaş Çiller'den "Niye bu parayı söyledikiniz yere harcamıyorsunuz?" sorusuna cevabını bekliyor. Yine vatandaş paranın yerine harcanmaması halinde KDV oranlarının eski yüzdelere çekilmesi istiyor.

de edilen kazanımlarımıza saldırarak, uluslararası düzeyde rekabet etme gücünü artırma gerekçeleriyle, ücretleri düşürmeye ve çalışma koşullarını getirmeye çalışmaktadırlar.

"Karşı karşıya bulunduğumuz ve artırma eğilimi gösteren bu sorunlarla, toplu sözleşmecilikle sınırlı bir sendikacılık anlayışı çerçevesinde mücadele etmek olanaklı değildir. Sendikacılık hareketi, siyasal alandaki gücünü ve etkinliğini artırmak zorundadır.

"Bu koşullarda, sendikaların siyasal partilerle ilişkisi konusundaki bu uluslararası toplantı, bilgi ve deneyim alışverişisi açısından son derece yararlı olmuştur. Toplantının başarısına katkıda bulunan herkese teşekkür ediyor; yalnızca Orta Doğu'da değil, fakat tüm dünyada adil ve kalıcı bir barış diliyorum. Teşekkür ederim."

Sabri Özdeş'in başkanlığındaki TÜRİ-İŞ Delegasyonu İsrail Genel İşçi Federasyonu Histadrut yetkilileri ile, Genel Başkan Bayram Meral başkanlığında bir TÜRİ-İŞ Delegasyonunun Aralık ayında yapacağı ziyaret öncesinde hazırlık çalışması niteliğinde çeşitli görüşmeler yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler SSK konusunda hükümeti uyardı

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizler yaptığı açıklamada, Hükümeti, SSK kaynaklarının yetersizliği konusunda uyardı ve belediye işçilerinin alacaklarının ve kamu kesimi işçilerinin toplu sözleşme zam farklarının biran önce ödenmesini talep etti.

Şemsi Denizler'in açıklaması şöyle:

"Kamu kurum ve kuruluşları, belediyeler ve özel sektör işyerleri, Sosyal Sigortalar Kurumu'na olan borçlarını ödememektedir. Kurum'un alacakları, gecikme zamları hariç, 15 trilyon liraya yaklaşmıştır. Kurum, bu nedenle, sigortalıların sağlık hizmetlerini aksatmakta ve emeklileri, aylıklarını alamamak korkusuyla karşı karşıya bırakmaktadır.

"TÜRK-İŞ bu konuda köklü çözümler talep etmektedir. Devlet, sosyal devlet olma yükümlülüğünü yerine getirerek, sosyal yardım zammı yükünü SSK'nın sırtından almamalıdır. Devlet, sosyal güvenliğin finansmanına katkıda bulunmalı ve ancak katkıda bulunduğu oranda yönetimde söz hakkına sahip olmalıdır. SSK demokratikleştirilmelidir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, işyeri teftiş sorumluluğunu gerektiği gibi yerine getirmediği için, yerli ve yabancı kaçak işçilik hızla yayılmaktadır. Böylece, Sosyal Sigortalar Kurumu, böylesine büyük bir mali sıkıntı içinde bulunduğu bir dönemde sigorta primi gelirinden, devlet ise büyük kamu açıklarının bulunduğu bir dönemde vergi gelirinden mahrum kalmaktadır.

"TÜRK-İŞ, emeklilerin bugünkü emekli aylıklarının düşüklüğünü sürekli olarak gündeme getirmiştir. Bu düşük emekli aylıklarının bile zamanında ödenmeme tehlikesi, yalnızca emeklilerin değil, hepimizin sorunudur. TÜRK-İŞ, emeklilerin bu sorununa sahip çıkmaya devam edecektir.

"Hükümet, Ağustos ayında imzalanan kamu kesimi toplu sözleşme zam farklarını hala ödememiştir. Giderek hızlanan enflasyonla birlikte, işçi alacakları hızla erimektedir. TÜRK-İŞ, başta belediye işçilerinin yıllardır ödenmeyen işçi alacakları olmak üzere, tüm işçi alacaklarının ödenmesine öncelik verilmesini, kamu kaynaklarının öncelikle sermayedarlara değil, işçilere ayrılmasını talep etmektedir."

TARİHİMİZDEN

1961 yılında sakal grevleri

Yıldırım Koç
Genel Başkan Danışmanı

Ülkemizde işçileri toplu tepkilerini ifade yollarından biri sakal bırakmak olmuştur. 1989 ve sonrasındaki meşru ve demokratik kitle eylemleri içinde sakal bırakmak o kadar da önemli değildi. Ancak sakal grevi bir dönem kamuoyunun dikkatini işçi sorunlarına çekmede önemli bir eylem biçimiydi. 1961 yılında bu eylem türüne oldukça sık başvuruldu.

1961 yılının önemli sakal grevlerinden biri, Nafia Vekaletine bağlı Devlet Su İşleri İkinci Bölge Müdürlüğü (İzmir) işçileri tarafından yapıldı. DSİ Bölge Müdürlüğü'nde çalışan 800 işçi, aynı Bakanlığa bağlı olmasına karşın, DSİ ve Karayolları işçilerinin hakları arasında önemli farklar bulunduğunu ileri sürdüler. DSİ İşçileri Sendikası Başkanı 13 Ağustos 1961 günü yaptığı basın toplantısında, "Karayolları işçilerine bol ücret ve her türlü medeni hakların taminiğini, bu ayrılığın ortadan kalkması için yaptıkları bütün müracaatlarını dikkate alınmadığını" iddia etti ve sakal grevine başladıklarını açıkladı(1). İşçilerin bağlı bulunduğu Sendika yüzde 40 zam istemiyle toptanlıkta iş uyuşmazlığı çıkardı. Uyuşmazlık 30 Ekim 1961 tarihine kadar sürdü. Bu süre boyunca da işçiler sakallarını kesmediler. Uyuşmazlık sonucunda ücretlere yüzde 15 oranında zam yapılması kararı çıktı(2). 30 Ekim 1961 günü İzmir İşçi Sendikaları Birliği'nde toplanan işçiler ve sendikacılar bir basın toplantısı yaptılar ve sakallarını kestiler. DSİ İşçileri Sendikası Başkanı da şöyle bir açıklama yaptı: "İşçiler arasında muhadenet teminini istemek ve yapılan muameleleri protesto etmek amacıyla giriştiğimiz sakal grevimiz, işçi ücretlerine yapılan yüzde 15 zamlı sona ermiştir. Bugün bizlere verilen zam her ne kadar Karayolları işçileri seviyesine bizleri yükseltmiyorsa da, biraz olsun rahat nefes almamıza yardımcıdır. Haksızlık ve yersiz baskılar işçiyi işinden ve hayatından bezdirir. Kolektif akid ve grev hakkımız verildiğinde, bu haksızlıkların tamamen ortadan kalkacağına güvenmekteyiz."(3)

1961 yılında İzmir'deki bu ilk sakal greviden sonra, Manisa'da mensucat işçileri tarafından da bir sakal grevi eylemi yapıldı. Gemiciadamlarının üye bulunduğu Ulaş İş Federasyonu ise, denizyolları gemilerinde ve diğer servislere çalışan işçilere bazı hakların tanınmamasını ve diğer bazı uygulamaları protesto etmek amacıyla, 1961 yılı Ekim ayı ortalarında sakal grevine başvurulması kararı aldı(4).

İstanbul'daki Türkiye Karayolları İşçileri Sendikasının 12 Kasım 1961 tarihindeki genel kurulunda yapılan konuşmalarda ise, işçilerin karşı karşıya bulunduğu maddi ve manevi baskılardan yakınlı ve işyerlerinde yemek verilmesi ve ücretlere yüzde 50 oranında zam yapılması istendi. Bu talepler gerçekleşinceye kadar da sakal bırakmaya başlandı(5).

DSİ Su Yol İşçileri Sendikası üyesi işçiler, sorunlarının çözümü için 1961 yılı sonlarında sakal bıraktılar ve yürüyüşler düzenlediler. Sendika yetkililerinin Bayındırlık Bakanı Ermin Paksüt ile görüşmesi sonrasında, işçilerin sorunlarının çözümü için Bakan'ın söz vermesi üzerine, bu eylemlere son verildi. Gazetecilerin görüşüğü birçok işçi, "devletin kısa bir zamanda halledilmediği takdirde yeniden sakal grevi ile sessiz yürüyüşlere başlayacaklarını" açıkladılar(6).

(1) Kudret, 14.8.1961

(2) Son Havadis, 30.10.1961

(3) Kudret, 31.10.1961

(4) Öncü, 13.11.1961

(5) Cumhuriyet ve Yeni Sabah, 13.11.1961

(6) Kudret, 27.12.1961

KASIM'93 GIDA HARCAMASI...

- KDV oranlarındaki artış temel maddelere katılarak yansıdı.
- Bir aylık fiyat artışı yüzde 10.1
- Dört kişilik ailenin gıda harcaması tutarı Kasım 93'de 2.905.000.- liraya yükseldi.
- Bir aylık fiyat artışının aile bütçesine getirdiği ek yük 267.000.- lira

- Her aile yalnızca mutfakta KDV nedeniyle aylık asgari 232.000.- lira ek vergi ödüyor.
- KDV'nin temel maddelerde yüzde 6'dan yüzde 8'e çıkarılmasının mutfaka getirdiği ek yük ise asgari 58.000.- lira
- Mutfakta yıllık enflasyon yüzde 70.7 düzeyine yükseldi.

Çalışanların yeterli bir yaşam düzeyini sağlayabilmek için yapması gereken zorunlu harcamalar içinde önemli bir ağırlığa sahip olan gıda harcaması süregelen fiyat artışlarının yanısıra getirilen ek vergilerle aile gelirini önemli ölçüde aşındırmaya devam ediyor. Uygulanmakta olan ekonomik politikanın ayrılmaz bir parçasını oluşturan, artık günlük yaşamda kanık-sanan fiyat artışları son KDV zamlarıyla farklı bir boyut kazandı. Özellikle halkın çoğunlukla tüketmek durumunda olduğu temel mal ve hizmetlerdeki aylık fiyat artışları son yılların en yüksek düzeyine ulaştı.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından, çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak, sürekli olarak yapılan piyasa araştırması sonuçlarına göre; Aile bütçesinin önemli bir bölümünü oluşturan asgari gıda harcaması tutarı Kasım'93 itibarıyla bir önceki aya göre yüzde 10.1 oranında artış ile 3 milyon lira sınırına yaklaşarak 2.905.000.- liraya ulaştı. Söz konusu artışın sadece Kasım ayında aile bütçesine getirdiği ek yük 267.000.- lira oldu.

Öte yandan, 1 Kasım

1993 tarihinden itibaren temel mal ve hizmetlerde KDV oranının yüzde 33.3 artırılarak yüzde 6'dan yüzde 8'e çıkarılması nedeniyle çalışanlar yalnızca dengeli beslenmek için her ay asgari 232.000.- lira ek bir vergi ödemek zorundalar. Yalnızca bu ayki artış nedeniyle ödenmesi gereken ek vergi ise 58.000.- lira.

Aşağıdaki tabloda bilimsel veriler esas alınarak, farklı yaş gruplarındaki dört kişilik bir ailenin yeterli, sağlıklı ve dengeli beslenmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarlarından da görüleceği üzere yılbaşından bu yana artış tutarı yüzde 61.5 düzeyinde gerçekleşmiş bulunmaktadır.

Kasım'92/Kasım'93 arasındaki son 12 aylık dönemde artış oranı ise yüzde 70.7 düzeyindedir.

Kasım ayında, bir önceki aya göre 267.000.- lira ek harcama yapma zorunluluğu doğuran yüzde 10.1 oranındaki artış, harcama kalıbında farklı ağırlıklı olması nedeniyle yansımaları da farklı olarak başlıca Nohut'ta yüzde 26, süt'te yüzde 25, Zeytin yağı'nda yüzde 20, Makarna'da yüzde 17.6, Pirinç'te yüzde 17, Un'da yüzde 16, Ekmek'te yüzde 12, Meyve'de yüzde 10.3, Et'te yüzde 6'lık fiyat artışlarından kaynaklandı.

Aylık gıda harcamasında geline 2.905.000.- liralık düzey, son iki ayda görülen yüzde 15'lik fiyat artışı ve aile bütçesine yüklenen ek vergiler, gelir düzeyi düşük ve gelirlerini en az bu oranda arttırma olanağı bulamayan geniş, halk kesimlerini sıkıntıya sokan ekonomik ve sosyal bir gerçek durumundadır.

	Kasım'92	Aralık'92	Ekim'93	Kasım'93
Yetişkin işçi	572.000.-	612.000.-	918.000.-	995.000.-
Yetişkin kadın	365.000.-	384.000.-	563.000.-	618.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	466.000.-	490.000.-	719.000.-	793.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	298.000.-	311.500.-	438.000.-	499.000.-
	1.701.000.-	1.798.000.-	2.638.000.-	2.905.000.-

TÜKETİCİNİN KORUNMASI

Tüketicinin Korunması Kanun Tasarısı Dokuz Ayrır Meclis'te kanun haline gelmeyi bekliyor.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan Tüketicinin Korunması hakkındaki Kanun Tasarısı dokuz aydır mecliste konun haline gelmeyi bekliyor. Bu kanunun tamamlayıcısı durumunda olan Anti Kartel ve Anti Tröst yasa tasarısının da hazırlanarak yaz aylarında meclise sunulmuştu. Ülkemizdeki tüm insanları ilgilendiren bu kanun tasarısının dokuz aydır meclis gündeminde bekletilmesi tüketicinin korunması konusunda çalışmalar yapan kuruluşları da karamsarlığa itiyor.

MEMNUN KALMADIĞIN MALI İADE ET

TÜRK-İŞ'in de katkılarıyla hazırlanan, tasarıda tüketicinin korunması için konuyla ilgili kuruluşların temsilcilerinin görev aldığı Tüketici Konseyi oluşturuluyor. Bu konseyde TÜRK-İŞ'in konuyla ilgili uzmanları da görev yapacak. Tasarı tüketicieye bugüne kadar tanınmamış pek çok yeni haklar da sağlıyor. Tüketicinin satın almış olduğu malı ilgili herhangi bir şikayetle karşılaşması durumunda en geç 15 gün içinde satın almış olduğu malı iade edip ödemiş olduğu ücreti geriye alabilecek.

KAPIDAN YAPILAN SATIŞLARDA 7 GÜN İÇİNDE CAYMA HAKKI

Günümüzde kapıdan yapılan satışlarla ilgili tüketici şikayetlerini çok artması üzerine tasarıya yeni hükümler kon-

du. Tüketici kapıdan yapılan satışlarda en geç 7 gün içinde satın almış olduğu malı iade edip, imzalandığı borç senetlerinin kendisine iadesini isteyebilecek. Avrupa Topluluğu'na dahil olan ülkelerin tüketici mevzuatlarında da aynen geçerli olan bu sistem tüketicinin kapıdan yapılan satışlar yoluyla fiyat ve kalite açısından kandırılmasını önleyecek.

ANKİ KARTEL YASASI DA BEKLEMEDE

Tüketicinin Korunması kanun tasarısının bir bakıma tamamlayıcısı olan ve ülkemizdeki bir çok tüketim mal gruplarındaki kartelleşmeyi ve fiyat anlaşmalarını önlemeye yönelik olarak hazırlanan Anti Kartel ve Anti Tröst yasa tasarısı da mecliste kanunlaşmayı bekliyor. Serbest Piyasa Ekonomisi modelinin tam olarak uygulanabilmesi için son derece gerekli olan rekabetin korunması ilkesini gerçekleştirecek olan bu tasarı aynen tüketicinin korunması kanun tasarısında olduğu gibi konuyla ilgili bir çok kuruluşun görüşleri alınarak hazırlandı.

Eskişehir TÜRK-İŞ Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosunun çalışmaları devam ediyor.

ALTI BİN TÜKETİCİ MEMNUN

1986 yılında TÜRK-İŞ'in, tüketicinin korunması konusunda bir örnek model olarak başlattığı TÜRK-İŞ Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosu'na bugüne kadar 6200 tüketici başvurdu. Alınan bu şikayetlerden 120 tanesi tüketicinin malı hatalı kullanımı nedeniyle geri çevrilirken, 80 şikayet ise halen takip aşamasında bulunuyor. Altı bin tüketicinin şikayetleri ise çözümlendi. Tüketiciler tutan 2 bin lira olan

tükенmez kaleminden, değeri 200 milyonu bulan yerli otomobillere kadar hemen her konuda büroya başvuruyorlar.

PARAKENDE SATIŞ FIŞINI MUTLAKA ALIN

TÜRK-İŞ Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikayet yetkilileri tüketicileri basın yoluyla sık sık uyararak yapılan her alışverişle ilgili parakende satış fişinin mutlaka alınması gerektiğini ve vergi iadesi için kullanılmasından önce bu fişlerin fotokopilerinin alınarak saklanması istiyorlar. Fiş ibraz edilmeden herhangi bir tüketici şikayeti nin çözümlenmesinin güçlüğüne işaret eden yetkililer ayrıca tüketicilerin şikayeti nin çözümlenmesinin güçlüğüne işaret eden yetkililer ayrıca tüketicilerin şikayetçi oldukları malı ilgili olarak öncelikle satın aldıkları firmaya başvurmalanını, ancak değiştirmenin ya da para iadesinin reddedilmesi durumunda herhangi bir tartışma ortamı yaratmadan TÜRK-İŞ Tüketici Bürosuna başvurmalanını talep ediyorlar.

KAPIDAN YAPILAN SATIŞLARA DİKKAT

Evleri ve işyerlerini ziyaret ederek pazarlama yapan kişilerin satın aldıkları mallara ilişkin şikayetlerin artması nedeniyle, TÜRK-İŞ Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosu yine yerel basın yoluyla açıklamalarda bulunarak "her kapınıza gelenden hemen mal almayın, özellikle sözleşme ve senet imzalamadan önce, o malın piyasada kaçta satıldığını araştırın, malınızı size teslim etmeden önce firmaların önünüze koyduğu sözleşmeleri kesinlikle imzalamayın" şeklinde uyarılarda bulunuyorlar.

Gelişmiş ülkelerde yasaklanan çok zehirli tarım ilaçları, geri kalmış ülkelere satılıyor

- Dünya'da çok zehirli tarım ilacı piyasasında büyük bir kârlılık dönemi başladı.
- TÜRK-İŞ, Çevrenin Korunması Kanun Tasarısı'nda konuya ilişkin maddelerin geliştirilmesini istedi.
- Aralarında Türkiye'nin de adının geçtiği Meksika ve Hindistan gibi ülkelerde Çok Uluslu Şirketlerin aracılığıyla yapılan tarım ilacı üreten fabrikalarda üretilen çok zehirli tarım ilaçları Niger, Kamerun ve Senegal'da depolanıyor...

Kısa adı ELCİ (Environmental Liaison Centre International) olan, Uluslararası Çevre Merkezi, yayınlamakta olduğu ECO FORUM adlı aylık bülteninde dünyada çok zehirli tarım ilacı piyasasında geçtiğimiz aylar içinde büyük bir kârlılık döneminin yaşandığını, gelişmiş ülkelerde üretimi ve satışı yasak olan bir çok tarım ilacının başta Türkiye olmak üzere Meksika ve Hindistan'da çok uluslu şirketlerin aracılığıyla yapılan yerli firmalar tarafından üretildiğini iddia ediyor.

Gelişmiş ülkelerde yasaklanan DDT, Aldrin gibi tarım ilaçlarını üreten fabrikaların bu yasaklama nedeniyle yeni müşteriler aradıkları ve ürettikleri çok zehirli tarım ilaçlarını özellikle dünyanın "Güney" bölgelerinde bulunan geri kalmış ülkelere sattıkları belirtiliyor. Kısa adı WHO olan Dünya Sağlık Örgütü 1991 yılında yaptığı bir araştırmada, geri kalmış ülkelere 1991 yılında 220 bin kişinin ilaçlardan zehirlenerek öldüğünü, 3 milyon kişinin ise hastaneye kaldırıldığını belirtiyor.

KANDIRMACILIK POLİTİKASI

Gelişmiş ülkelerde bulunan çok uluslu şirketlerin bazı gelişmekte olan ülkelerdeki aracı kuruluşları tarafından ürettikleri tarım ilaçlarının geri kalmış ülkelere satışı esnasında, gereği kadar satın alan ülkenin bilgilendirilmediği ve tarım ilacının yeteri kadar kullanıcıya olan etkileri konusunda bilgi verilmediği ifade edilen raporda son kullanıcının dikkat etmesi gereken noktaların sistematik bir şekilde uygulanan kandırmacılık politikası ile geçiştirildiği ifade ediliyor.

Tarım ilaçlarının üretimi artırdığı için çevre ve insan sağlığına olan etkilerinin sürekli olarak göz ardı edildiğini belirten haberde, tarım ilaçlarının başta toprak, su ve insan sağlığı için olumsuz etkilere yol açtığı da belirtiliyor.

TÜRK-İŞ bu konunun Çevrenin Korunması Kanun Tasarısına da konulmasını istedi

Konunun yeni hazırlanan Çevrenin Korunması Kanun Tasarısına konulmasını isteyen TÜRK-İŞ, Çevre Bakanlığı tarafından kendisine gönderilen yasa tasarsına konuyla ilişkin, tarım ilaçlarının son kullanıcıya yeteri kadar bilgi vermesini ve zehirlenme durumunda tarım ilacının panzehirinin (antidotunun) ilacın üzerine özellikle ithal ilaçlarda açıklayıcı bir şekilde yazılmasını talep etti. TÜRK-İŞ ayrıca tarım ilacının kullanan işçilerin okuma-yazma oramlarının düşük olabileceği varsayımından hareketle ilaçların üstüne şekillerle uyarılar konulmasını da istedi. TÜRK-İŞ tarım ilaçları dışında kullanılan büyütm hormonlarında tarım ilacı kapsamına alınarak bu ilaçların çevre ve özellikle insan sağlığına olan olumsuz etkileri konusunda ilgili kanun maddesinde değişiklik yapılmasını talep etti.

Gelişmiş batı ülkelerinden gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelere yapılan tarım ilacı dış satımlarında sağlık ve gümrük kontrollerinden kaçınmak isteyen ve bu nedenle ilaçlara gerekli olmayan uyarıları koymayan firmaların dünyada herhangi bir yatacın uygulanmıyor. Bu konuda geri kalmış ülkelere toplam tarım ilacı alımlarının % 20'si oranında zehirli tarım ilacı satıldığı ifade ediliyor.

TÜRKİYE'NİN ADININ GEÇMESİ

Kısa adı ELCİ olan örgütün haberinde Türkiye'nin de çok uluslu şirketlerin ülkemizdeki aracı kuruluşlarının aracılığı ile gelişmiş ülkelere yasaklanan ilaçları ürettiği haberi ilgi çekti. Konuyla ilgili uzmanlar, Türkiye'nin bu konuda son derece katı kanun ve yönetmeliklere sahip olduğunu ve ilaçların üzerinde son kullanıcıya ilişkin mesajların son derece açık bir biçimde konulduğunu ifade ediyorlar. Ancak ELCİ'nin tüm dünyada topladığı bilgilerle yazdığı bu haberde Meksika, Hindistan gibi ülkelere Türkiye'nin de adının verilmesini "ilginç" bulduklarını ifade ediyorlar.

İNGİLTERE'DE TIP DERGİSİNDE YAYINLANAN RAPORA GÖRE YÜKSEK GERİLİM HATLARI ÇOCUKLARDA KANSERE YOL AÇIYOR.

Yüksek Gerilim Hatları'nın 50 metre yakınında yaşayan küçük çocuklarda beyin tümörlerinin oluşabileceği konusundaki rapor İngiltere'nin en ciddi tıp dergilerinden British Medical Journal'de yayınlandı. Konuyu İngiltere'nin The Star gazetesinde yayınlandı.

Yüksek Gerilim Hatları'na 50 mesafede yaşayan küçük çocuklarda beyin ve sinir sistemi kanserlerinin normalden daha fazla görüldüğü, bu sonuca ise yüksek gerilim hatlarının oluşturduğu çok kuvvetli manyetik alanların yol açtığı belirtildi.

İngiltere'nin en ciddi tıp dergilerinden British Medical Journal Dergisinde yayınlanan rapor daha sonra İngiltere'nin The Star gazetesinde de yayınlandı. Haberde, yüksek gerilim hatlarının oluşturduğu kuvvetli manyetik alanların çocuklarda kanseri, beyin tümörleri ve lenf kanserlerine yol açtığı belirtiliyor. Finlandiya'da ise yüksek gerilim hatlarına 500 metre mesafede yaşayan 135.000 çocuk üzerinde yapılan araştırma da bu sonucu doğruluyor. Araştırma kanserin genel anlamda artmadığını, ancak çocuklarda genel oranın üstünde beklenenden daha fazla sinir sistemi kanserlerinin arttığına dikkati çekiyor.

ENERJİ İŞÇİLERİ İÇİNDE UZUN YILLIRDIR TARTIŞMA SÜRÜYOR

Yayınlanan bu son rapor bir gerçeği daha ortaya çıkardı. Yıllardır yüksek gerilim hatlarında yakın mesafelerde çalışan enerji işçilerinin ciddi sağlık sorunları ile karşı karşıya kalabileceği gerçeği, yıllardır tüm dünyada tartışma konusu yapılmaktaydı. Uzmanlar yetişkinlerdi kuvvetli manyetik alanların kansere yol açabileceği konusunda bugüne kadar ciddi araştırmalar yapıldığını ancak bunun bugüne kadar ispatlanamadığını belirtiyorlar.

Sosyal Sigortalar Kurumu nasıl kurtulur

Sigortalı işçilerin sosyal güvenlik kurumu Sosyal Sigortalar Kurumu, yine medyanın gündeminde ilk sıraları işgal etmeğe başladı.

"SSK'NIN GİZLİ İFLAS RAPORU,

SSK'NIN SONU MEYAK MI OLACAK?

SSK EMEKLİ MAAŞLARINI BORÇLA ÖDEYECEK,

ANAYASA MAHKEMESİ RAPORTÖRÜ SOSYAL YARDIM ZAMMININ HAZİNECE ÖDENMESİNİ ANAYASA'YA AYKIRI BULDU."

Başlıklı haberler işçileri, işçi emeklilerini, bunların dul ve yetimlerini olduğu kadar, toplumu da rahatsız etmektedir.

Kurumun bugünkü mali sorunlarının ana nedenlerinden biri de 3395 sayılı Kanunun 5. maddesiyle 506 sayılı Kanunun 79. maddesinde yapılan değişikliktir. Bu değişiklikle her türlü inşaat, tamirat, tesisat ve benzeri işler için uygulanan yüzde 70 mukayese sisteminin kaldırılması suretiyle Kurumun otokontrol yetkisine son verilmesi sonucu işverenlerin Kuruma bildirimlerinde serbest bırakılmış olmasıdır.

İddia ediyoruz ki, bu değişiklikten sonra Kuruma vaki işveren bildirimleri bu kabil işlerde maliyetin veya ihale bedelinin yüzde 1-2'sini geçmemektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bu yönde 1992 yılında hazırlanan yeni bir tasarı nedense Bakanlar Kurulundan geçirilmemiştir? Aslında yeni bir tasarruğun ötesinde, 506 sayılı Kanunun 79'uncu maddesi 3395 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten evvelki hale getirilmelidir. Sadece eksik bildirimler sonucu Kurumca yapılacak ölçümleme işleminden ileri gelecek prim borcuna ait gecikme zammının borcun işverene tebliğ tarihinden başlatılması sağlanmalıdır. Bu ilave düzenleme uygulamadaki işveren şikayetlerine son verecektir.

Kurumun ekonomik sorunlarının diğer nedenleri ise; kamu kurum ve kuruluşları ile belediye yerin işçilerinin ücretlerinden kestikleri primleri dahi Kuruma zamanında yatırmamalarıdır. Bu primlerin işletme sermayesi olarak kullanılması usul haline getirilmiş bulunmaktadır.

Aslında kamu kurum ve kuruluşlarının birbirine olan borçlarının tahkimi hakkında 3836 sayılı kanunla, Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve kuruluşları ile belediyeler dışındaki işverenler ile topluluk sigortası ve isteğe bağlı sigortaya devam edenlerin Kuruma vaki prim, gecikme zammı ve faiz borçlarının tahsilini hızlandırmak için çıkarılmış bulunan 3786 sayılı kanun, siyasi ağırlığı olan ve

H. Avni YAZICI

TÜRK-İŞ
Sosyal Güvenlik Uzmanı

bu kuruluşlara zamanında ödeme alışkanlığı sağlamanın ötesinde onları rehavete sevkeden ve ileriye dönük olarak da mesuliyetsiz davranmaya alıştıran ve teşvik eden yasal düzenlemeler olarak görülmektedir.

İşin bir diğer ayıplı yönü, 3836 sayılı Yasa ile tahkime tabi tutulan Kurum alacaklarının Hazinece Kuruma 1.5 yıla yakın bir sürede ödenmiş olması, yani bu alacağından enflasyon nedeniyle buharlaşmasıdır. Yine 3786 sayılı Yasayla özel sektörden yapılan tahsilattan daha çok gecikme zammının bu yasayla affa uğraması da, Kurumun maddi zararının gerçek yüzünün bir görüntüsüdür.

1992 yılı sonu itibarıyla Kurumun aciliyet kazanmış prim alacakları;

Kamu'da (milyon) 5.726.990.9 TL.

Özel'de (milyon) 3.038.092.5 TL. ki toplam 8 trilyon 765 milyar 83 milyon 400 bin Liradır. Kamu sektöründe prim alacaklarının içinde, 3.7 trilyonluk tahkime tabi prim alacağının da bulunması bu sektörün tahkim kanunundan sonra 1992 yılı sonu itibarıyla 2 trilyon yeni prim borcunun oluştuğunu göstermektedir. Burada dikkat edilmesi gereken iki önemli hususutan birincisi, her iki sektörde de gecikme zammının, ana paradan daha yüksek bir meblağa ulaştığı, ikincisi de bu meblağların 1993 yılında ödenmeyen prim borçları ve bu borçlara ait gecikme zamları ile birlikte, yasalardan çıkarıldığı günlerdeki seviyeye geldiği ve hatta aşığı keyfiyetidir.

Bilindiği üzere Sosyal Sigorta Kurumu işçiler ve işçileri adına işverenlerce ödenen primlerle finanse edilen kuruluştur. Kuruma devlet katkısı yoktur. Anayasamıza göre bu kuruluş devlet güvencesindedir.

Sosyal yardım, sosyal devlet ilkesinin bir gereği olduğundan hazinece karşılanmalıdır. Yine sosyal sigorta kuruluşlarının karşılığında primini almadığı risklerden sorumlu olmaması, sosyal sigortacılık sisteminin ana prensibidir.

Kurum 1992 yılında, bir milyon 856 bin 522 hak sahibine, 10 trilyon 838 milyar 17 milyon sosyal yardım zammı olmak üzere toplam, 23 trilyon 275 milyar 579 milyon lira ödeme yapmıştır. Yani genel olarak ödenen emekli aylıklarının yüzde 47'sini sosyal yardım zammı teşkil etmektedir. Bu oran 1992 yılı sonu itibarıyla Kurumdan aylık alanların yüzde 34'nü teşkil eden ve 1136-1228 göstergeden aylık alanlarda ise yüzde 60'a yaklaşmaktadır.

Acaba sosyal yardım zammı ödemesi olmasa, Kurumdan aylık alanların mali ve ekonomik sorunları nasıl çözümlenecekti? Yani bu insanlar sosyal sadaka düzeyindeki aylıklarla yaşamlarını nasıl devam ettirecekler, ailelerini nasıl koruyacaklardı? Bu perişanlık tablosunun sosyal hukuk devleti sorumlularınca nasıl karşılanacağını ve bu durumdan rahatsız olup olmayacaklarını bilmekte yarar görüyoruz. Çünkü, kalkınan ve gelişen Türkiye'de işçi emeklilerine reva görülen bu yaşam standardı toplumca da kınanmaktadır.

Şike bir uygulama ile sosyal yardım zammı ödemelerinin Hazinece karşılanmasını dava konusu ettiren ve bu uygulamayı Anayasa Mahkemesine kadar getiren yetkililer, şimdi de sosyal yardım zammı ödemelerinin Hazinece karşılanması hususunda yüksek mahkemeden olumlu bir karar çıkması halinde, işçi emeklilerinin ekonomik durumlarını geliştirecek yeni bir düzenlemeye gidileceği hususunda şov yapmaktadırlar. Tesbitlerimiz yüksek mahkeme raportörünün bu hususta menfi görüş bildirdiği yönündedir. Buna rağmen şov'a, herhalde ya yüksek mahkemeye tesir etmek veya bu büyük kitleye şirin gözükme için lüzum görülmesi hiçte devlet ciddiyeti ile bağdaştırılamamaktadır.

Ayrıca dikkatlerden kaçınılmaması gereken bir başka husus, herne kadar Kurum sosyal yardım zammı ödemeleri karşılığında işçiler ve işverenlerden prim alamıyorsa da; genel ve katma bütçeli idareler, mahalli idareler, döner sermayeli kuruluşlar ile kanunla ve kanunların verdiği yetkiye istinaden kurulan kuruluşlar, 233 sayılı KHK. kapsamına giren teşekkül ve kuruluşlarla bunların müessesese, bağlı ortaklık ve iştiraklerine ödenen sosyal yardım zamlarının tamamının bu kuruluşlarca Kuruma ödenmesi yasa gereğidir. Yani Kurum aylık bağladığı kişilerin en az yüzde otuzuna ödediği sosyal yardım zammının tamamını bu kuruluşlardan geri alacaktır. Ama bu kuruluşlar sigorta primleri gibi bu ödemeyi de yapmamaktadırlar. Aslında Kurumda bu alacaklı ilgili duyuruları zamanında yapamamaktadır.

Hatırlatmak istediğimiz husus, her zaman olduğu gibi teşhiste ve tedavide hataya düşülmemesidir. Yani sosyal yardım zammı ödemeleri Kurum için bir sorundur, ama bu ödemelerin Hazinece karşılanması da tek kurtuluş yolu değildir.

SONUÇ

Kurumun içine düştüğü mali ve idari açmazlardan kurtulabilmesi için;

1) Kurum, karşılığında primini almadığı risklerden sorumlu tutulmamalıdır. Hele sosyal yardım zammı gibi sosyal devlet ilkesinin gereği olan bir yardımdan Kurumun yükümlü olmadığı gerçeği kabul edilmeli ve bu yönde zaman geçirilmeden yasal düzenlemeye gidilmelidir.

2) Sosyal Sigorta Kurumlarının, siyasi tercihler sonucu yapılan yasal düzenlemelerden ileri gele-

cek maddi yükleri Hazinece zamanında karşılanmalıdır.

3) Kamu kurum ve kuruluşları ile mahalli idareleri, sosyal sigorta primlerini işletme sermayesi olarak kullanma itiyadından caydırıcı ve sosyal devlete yakışmayan bu çağdışı uygulamaları önleyici zecri önlemler alınmalıdır.

Bu uygulamanın merkezi idare ile bu kuruluşlar arasındaki otorite boşluğundan ileri geldiği gerçeği gözardı edilmemelidir.

Uygulama hem bu kuruluşlara mali külfet getirmekte, hem Kurumun mali dengesini bozmakta ve hem de üretilen mal ve hizmet maliyetlerini yükselterek enflasyonun azmasına yardımcı olmaktadır.

4) Sosyal Sigortalar Kurumu 4792 sayılı Kanuna göre mali ve idari bakımdan özerk ve tüzel kişilikte bir devlet kuruluşudur.

Kurumun en yüksek yönetim ve karar sorumluluğunu taşıyan yönetim kurulu 2645 sayılı Kanunla işçi ve işveren ağırlıklı bir konumdan hükümet ağırlıklı bir hale getirilmiş, işte o zaman yönetimin özerkliği ve etkinliği geri saymaya başlamış ve siyasi verayet makamı bir karar organı gibi hareket etmek suretiyle kadrolaşma ve kayırmacı personel politikalarına etkinlik kazandırmıştır. Bugünkü darboğazların bir ana nedeni de bu uygulamalardır.

5) 3910 sayılı Kanunla miktan artırılan idari para cezası uygulamaları, Kurumu içinde bulunduğu mali açmazlardan kurtaramayacağı gibi, küçük işyeri işverenlerini ezen, Kurumu kişiyakusuna yatıran ve sonunda toplumsal sorunlara neden olacak bir uygulama olarak görülmektedir.

6) Hazinece Kuruma verilecek 20 trilyonluk borç, yeni endişelerimize kaynak teşkil etmektedir.

Önce bu borcun faiz oranı ne olacaktır?

Borçla hizmet götürebilmenin KİTlerin uyguladıkları borçla ayakta kalabilme politikaları gibi Kurumun sonu olması yönünde de endişelerimiz vardır. Acaba bu uygulama Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş bulunan 503 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 4. maddesi uygulamasına geçişin bir başlangıcı mı olacaktır? Yani Kurum mülkiyetinde bulunan gayrimenkullerden nitelikleri itibarıyla satışa elverişli olanların Hazineye devri uygulaması bu suretle başlatılmak mı istenmektedir? İşçi ve işveren kuruluşlarının gelişmeleri yakından takibinde zaruret vardır.

7) Önemli olan önce kaynak yaratmak ve tahakkukları arttırmaktır. Sonra da tahsilatları hızlandırmaktır.

Kurum tahakkuklarının artırılabilmesi için kaçak işçi sorununa kalıcı bir çare bulunmakla beraber, işverenlerin Kuruma bildirimlerindeki serbestliğin kaldırılması ve Kuruma işveren bildirimlerine karşı yukarıda açıklanan otokontrol yetkisinin biran evvel verilmesi gerekli görülmektedir.

Bu yönde Kuruma, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına önemli görevler düşmektedir.

Tekrarıcı çaba ve uygulamalarla zaman kaybedilmemelidir.

Terörle yatıp, terörle kalktığımız, terör sözcüğünü adeta kanıksadığımız günümüzde öylesine önemli olaylar yaşanıyor ve öylesine gelişmeler birbirini izliyorki, bu olayların yeterince değerlendirildiği, üzerinde yeterince durulduğu söylenemez! Biz bu yazımızda bunlardan sadece birisi üzerinde duracak, düşüncelerimizi abartmasız, iddiasız bir biçimde ortaya koyacağız. Kısa adı SSK olan Sosyal Sigortalar Kurumu, işçilerin işçi emeklilerinin, onların dul ve yetimlerinin üzerinde titredikleri, verdiği hizmetlerden yararlandıkları son derece önemli bir sosyal güvenlik kuruluşudur.

Bir süreden beri bu önemli kuruluşun başında bulunanların basına yaptıkları açıklamalar, SSK'nın iflasın eşiğinde bulunduğu, kısa bir süre sonra hizmet veremeyecek, emekli aylıklarını ödemeyecek duruma düşeceği gerçeğini yansıtmakta ve hüzün bir tablo sergilemektedir. Bu açıklamaların çalışanlar, emekliler üzerinde yarattığı paniği, üretime ve verimliliğe etkisini düşünen bile yoktur. Son derece yetersiz, enflasyonun silip süpürdüğü emekli aylıkları, dul ve yetim aylıkları ile geçinme zorunda olanların yaşamakta oldukları tedirginlik ise bu insanlarımızı reva görülecek cinsten değildir. Huzursuzluk giderek yaygınlaşmaktadır!

Yakın zamanlara kadar Türkiye'nin en sağlam aktüerya dengesine trilyonluk bütçeye sahip bu dev kuruluş bu günlere niçin gelmiş veya getirilmiştir? Önce şu hususu açıkça belirtmekte yarar vardır, Kurumun gelirleri yıllarca düşük faizli statik devlet bonolarına yatırılmış, daha büyük gelir imkânları devlet zoru ile elinden alınmıştır. 1980 den sonra arttırılan faiz oranları da yeterli düzeye ulaştırılamamıştır. Kitler başta olmak üzere büyük iş çevreleri sigorta primlerini zamanında ödeme kolaylığına kaçmışlar, zaman zaman getirilen yasa ile

SSK ve devletin işçiye borcu

ceza afları da Kurumun gelir kaybına sebep olmuşlardır.

Başlangıçtaki üçyüzbin liralık sonradan ödenen devlet katkısından başka kuruma devletin mali hiç bir katkısı olmamıştır. Hazırlanan master planlar, hükümet programlarında yer almasına rağmen sosyal güvenlik kuruluşlarında çalışanların sayısı artarken hizmet kalitesi düşmüştür. Ku-

ruma yüklenen sosyal hizmet yardımları ise Kurumun gider hanesinde önemli bir yekûna ulaşmıştır. Vergi iadelerinin bile Kuruma mali şartlar getirdiği bilinmektedir. Bunun yanı sıra son zamanlarda alınan tedbirlere rağmen rant tesisleri, Kurum gayrimenkullerinden alınan kiralar akıl almaz derecede düşük seviyede kalmıştır. Kurum prim alacaklarını muntazam bir biçimde tahsil edemeyince sağlık hizmetlerinden eğitim hizmetlerine, yaşlılık ödemelerinden kaza ve maluliyet aylıklarına kadar bir dizi hizmette gerilemelerle karşı karşıya kalmıştır. Buna bir de Kurumun gücünü kendi çıkarları için korumaya kalkışan siyaset adamlarımızın gayretleri de eklenince durum bu hallere gelmiştir. Devlet, yıllardır kullandığı Kurum gelirleri dolayısı ile prim ödeyen işçiye emeklilere dul ve yetimlere borçludur. Bu borcunu savsaklamadan bir an önce ödemesi gereken günler gelip çatmıştır!

Kurumu içine düştüğü açmazdan kurtarmak için tek çare önce devletin katkısını sağlamak en azından sosyal hizmet yardımlarını devletin ödemesi yoluna gitmektir. Kurumu bir an önce özerkleştirmek, Kurum yönetiminde işçi ve onlar adına prim ödeyen işverenleri ağırlıklı hale getirmek ve Kurum gelirlerini günümüz şartlarına uyarlı hale getirmek şarttır. Ara rejimler, demokrasi dışı müdahaleler, her alanda olduğu gibi Kurum yönetiminde de erozyona sebep olmuştur. Kurum bünyesinde sürdürülen yersiz atamalar, sürmeler, süründürmeler artık sona ermeli, istikrarlı bir yönetim kuruma ege-men kılınmalıdır. SSK'yı devlete kaynak sağlayan kuruluş olarak düşünmenin acımasızlığı artık anlaşılmalı, Kurumu yarın endişesi taşıyan değil, yarınlara eskiden olduğu gibi güvenle bakacak bir sosyal güvenlik kuruluşu haline getirmenin çareleri üzerinde düşünerek bu husus bir an önce gerçekleştirilmelidir...

"İŞ DENETİMİ ve ÇALIŞTIRILAN ÇOCUKLAR" KONULU WORKSHOP YAPILDI...

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü Çalışan Çocuklar Bölümü tarafından, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nun, "Çocuk İşgücünün Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Projesi (IPEC)" çerçevesinde düzenlenen "İş Denetimi ve Çalıştırılan Çocuklar" konulu workshop 18-22 Ekim 1993 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirildi.

Workshop'ın açılış Konuş-

malarını, ILO Türkiye Temsilcisi Rüçhan İŞİK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan Kutlu TÜRKER ve ILO-IPEC sorumlusu Gosh yaptılar.

Çalışma Genel Müdürü İsmail Bayer, Çalışan Çocuklar Bölümü Başkanı Banu Kutluay ve İş Teftiş Kurulu Başkan Yardımcısı Ünal Karasu'nun konuyla ilgili konuşmalar yaptığı Workshop'da tebliğ sunan öğretim görevlileri şu

kişilerden oluştu: J-M Demien (ILO), Doç. Dr. T. Centel, Doç. Dr. İ. Yazman, Doç. Dr. K. Loroğlu, Doç. Dr. S. Köksal, Doç. Dr. Ş. Kozcu, Doç. Dr. Y. Ecevit, Doç. Dr. Y. Ertürk.

Workshop'ta ayrıca TİSK adına Genel Sekreter Yardımcısı Bülent Philer, TÜRK-İŞ adına Çalışan Çocuklar Bürosu Müdürü Özcan Karabulut birer konuşma yaparak sosyal tarafların görüşlerini açıkladılar.

İŞ DENETİMİ VE ÇALIŞTIRILAN ÇOCUKLAR

Günümüzde, çalışan çocukların sorunları dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de nüfus, istihdam, sağlık, eğitim, insan hak ve özgürlükleri gibi ana başlıklarla sıralanabilecek konularla ilişkili bir şekilde ağırlığını gitgide artırmaktadır.

Ülkemizin genel olarak sahip olduğu düşük ekonomik performans, siyasal iktidarların işverenler lehine uyguladığı sosyo-ekonomik politikalar, hızlı nüfus artışı, iç göç, göçe bağlı çarpık kentleşme gibi olumsuzluklar işsizliğin büyük boyutlarda, gelir dağılımının adaletsiz ve dengesiz olmasına yol açmaktadır. İşçi sınıfının verdiği mücadele sonucu, son yıllarda ücretlerde görülen nisbi iyileşmeye rağmen kronik enflasyon, yetersiz asgari ücret, bütçeden sağlık ve eğitim harcamalarına ayrılan payın düşüklüğü, sosyal güvenlik kapsamındaki nüfusun azlığı ülkemizin diğer olumsuz göstergeleri olarak sıralanabilmektedir. Böyle güvenli ortamda aile gelirlerinin yetersiz kalışı, giderek aile bireylerinin çalışmasını zorunlu kılmakta, buna bağlı olarak ailelerin geçimine katkıda bulunmak amacıyla çocuklar erken yaşta çalışma hayatına atılmakta, çocuk emeğinin kullanımı yaygınlaşmaktadır.

Türkiye'de ve dünyada çocukların erken yaşta çalışma hayatına atılmalarıyla ilgili olarak; ailelerin yoksul, eğitim olanaklarının yetersiz oluşu, işverenlerin ucuz emeği tercih etmeleri gibi birçok faktör ileri sürülebilmektedir.

Denilebilir ki, çocuk-çalışan çocuk haklarının sosyal boyuttan, ekonomik boyuta, kadın sorunlarından aile sorunlarına dek sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel boyutları bulunmaktadır. Nedenleri ne olursa olsun; çocukların erken yaşta çalışmaları-çalıştırılmaları, çocuk emeğinin yaygınlaşması; çocukların çocukluklarını yaşayamamalarına, gitgide eğitimden uzaklaşmalarına, bedensel ve ruhsal gelişimlerini tamamlamamalarına, aile yapılarının bozulması yanı sıra her türlü istismara uğramalarına yol açmaktadır.

Gerek formal gerekse informal sektörde çocuk işgücünün yaygınlaşması; bugününümüzün ve geleceğimizin kaynağı olan çocuklarımızın ve gençlerimizin çeşitli risk ve tehlikelerle karşı karşıya kalmalarına; sosyal, ekonomik ve yasal önlemlerin yeterince alınamaması yüzünden her türlü istismara uğramalarına neden olmakta, bu yönüyle de toplumsal ve çalışma hayatımızı olumsuz yönde kuşatan etkileyen önemli bir ulusal sorunu oluşturmaktadır.

İş Kanununun 67. maddesi 15 yaşından aşağı çocukların çalıştırmayıcağını söylemesine rağmen, çalışma yaşı 12'ye kadar düşebilmektedir. Sosyal Sigortalar Kanununda yaşlılık sigortası açısından sigortalılık süresinin başlangıcı 18 yaş olarak kabul edilmiştir. Öte yandan 18 yaşındaki gencin seçme ve seçilme hakkı yok iken, 18 yaşındaki bir genç çeşitli suçlar bakımından ceza alabilmektedir.

ÖZCAN KARABULUT
TÜRK-İŞ
Çalışan Çocuklar
Bürosu Müdürü

Bir başka konu, 16 yaşından küçükler için asgari ücret düşük tutularak, eşit işe eşit ücret ilkesinin ortadan kaldırılmasıdır. Bu durum yalnızca asgari ücret açısından değil, "çıraklık" adı altında çalıştırılan "işçiler"in genel olarak düşük ücretle çalıştırılması açısından önemli sorunlar yaratmaktadır.

Genç işçi tanımında da güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. İş hukukumuzla göre genç işçi tanımı bulunmamaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO), 138 sayılı sözleşmesi istihdam ya da işe giriş için asgari yaştan 15'in altında olmayacağını getirmekte, 15-24 yaş arası genç işçi kabul etmekte, 146 sayılı tavsiye kararıyla da taban yaştan 16'ya çıkarılmasını istemektedir.

Öte yandan 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda onaylanarak yürürlüğe giren Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 1. maddesi, "Bu sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır" hükmüne yer vermiştir.

Tüm bu örneklerden anlaşılacağı gibi ülkemizde çalışan çocuk, genç işçi tanımı uluslararası normlarla, çalışma mevzuatı ve sosyal güvenlik uygulamalarında yer alan yaş gruplarıyla, ILO'nun norm ve ilkeleriyle farklılıklar taşımaktadır.

DİE tarafından yapılan Ekim'92 Hamelhalkı İşgücü Anketinin sonuçlarına göre 12-14 yaş arasındaki nüfus yaklaşık 4, 15-19 yaşları arasındaki nüfus 6, 12-19 yaş arasındaki nüfus 10 milyon civarındadır. Ülkemizde 12-14 yaş grubu çocukların yüzde 22-2si, 15-19 yaş grubu çocukların yüzde 45.8'i, 12-19 yaş grubu çocukların yüzde 36.6'sı iktisaden faal durumundadır. Ülkemizde çalışan her 100 kişiden 17'si çocuktur. 12 yaşın altındaki 17.6 milyon kişinin ne kadarcının işgücüne dahi olduğu konusunda elde sağlıklı veri bulunmamaktadır.

Ülkemizdeki yıllık nüfus artışı yüzde 2.5 oranında seyretmektedir. Türkiye'nin 1993 yılındaki nüfusunun 60 milyonunu geçeceği tahmin edilmektedir. Ülke nüfus artış hızının yüksek oranda seyretmesi istihdam, eğitim, sağlık gibi pek çok alanda sorunların artmasına neden olurken, varolan yapı daha da bozulmakta, Avrupa ülkeleri ile ülkemiz arasındaki gelişmişlik farkı daha da açılmaktadır.

Burada beş gün boyunca süren oturumlarda, çeşitli kişi ve kurum temsilcileri çalışan-çalıştırılan çocuklar sorununu değişik açılardan irdeleyip, çeşitli yaklaşımlarda bulundular. Ben, formal, informal çıraklık süreçlerinde, Mesleki Teknik Eğitim Kanunu kapsamına giren yerlerde çalışan çocukların sorunlarına ayrıntılı bir şekilde girmeyeceğim. Çocuk işgücünün istismarının yapıldığı konuları beş maddede toplayıp, TÜRK-İŞ'in çocuk-çalışan çocukların yaşama ve çalışma koşullarının düzeltilmesiyle ilgili görüş ve önerilerini sunmaya çalışacağım.

1) Yürürlükteki yasalara rağmen çocuk çalışma hayatına erken yaşta başlamaktadır. Ülkemizde halen yürürlükte olan Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununa göre çocukların 13 yaşını doldurmadan önce aday çırak ve çırak olarak çalıştırılmaları yasaklanmıştır. Ancak, Kanuna aykırı olarak çocukların bu yaştan altında çalıştırıldıklarını yapılan araştırmalar ortaya koymuştur.

2) Çocuk işgücünün yaygın kullanımı çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimlerini olumsuz etkilemekte, aile yapılarını bozmaktadır.

3) Gerek genel eğitimin gerek mesleki eğitimin a-

lenin-çocuğun beklentilerine cevap vermesi, gerekse aile gelirlerinin düşük olması nedeniyle çocuğun çalışması giderek eğitimden uzaklaşmasına neden olmaktadır.

4) Adı konulmamış bir şekilde "işçi" olarak çalıştırılan çocuklar asgari ücretin ancak yüzde 30'u kadar ücret alabilmektedirler.

5) Çalışan çocuklar sokakta, işyerinde fiziksel, ruhsal ve cinsel istismara uğramaktadırlar.

Çalışan nüfus içinde çocuk-çocuk insanlarının çok büyük oranda yer aldığı ülkemizde, çalışan çocuk-çocuk sorunlarının yeterince tartışıldığı ve gerekli önlemlerin alındığı söylenememektedir. 12 yaşından itibaren "çırak" adı altında çalışma hayatında istihdam edilen çocuklarımız eğitim imkanları ellerinden alınarak sendika ve sigorta güvencesinden yoksun bir şekilde, çağımızın yaklaşım ve anlayışlarına uymayan koşullarda çalıştırılmaktadır.

Çocuk ve gençlerimizin eğitim ve istihdam açısından karşı karşıya oldukları büyük sorunlar, aileden başlayarak devlete kadar uzanan, hepimiz için çok ciddi bir sorumluluk alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Konfederasyonumuz çalışan çocukların sorunlarını, ülkemizin diğer sorunları gibi öncelikle kendi sorumluluk alanında bir görev saymakta ve çalışan çocuk sorunları konusundaki görüş ve önerilerini her fırsatta, her platformda dile getirmektedir. TÜRK-İŞ çalışan çocuk ve gençlerin sorunlarını tartışmak, bu soruna kamuoyunun dikkatini çekmek, etkili çözüm yolları bulmak amacıyla "Genç işçilerin sorunları semineri"ni üyesi olduğumuz Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile birlikte 1980 yılından bu yana çeşitli kentlerde sürdürmektedir.

Konfederasyonumuz çocuk-çalışan çocukların sorunlarının çözümünü doğrultusundaki görüş ve önerilerini aşağıdaki 5 alanda ana başlıklarla sunmaktadır:

A) Ülkemizin Sosyo-Ekonomik Durumuyla İlgili Görüş ve Öneriler

1) Gelir dağılımının dengesiz ve adaletsiz oluşu geniş kitlelerin yaşam koşullarını ağırlaştırmaktadır.

2) İstihdam ve gelir arttırıcı politikalar oluşturularak, ailelerin geliri yükseltilmelidir. İşsizliğin azaltılması, istihdamın artırılması her şeyden önce plan sorunudur. Planlı bir ekonomiye yatırım ve istihdam konularına köklü bir şekilde yaklaşılmalı, yapısal önlemler alınmalıdır.

Devletin ekonomiyi yönlendirmesi ve bir vergi reformu ile vergi sistemimizde adil bir yapı kurması gerekmektedir. Vergi reformu, özellikle ücretli ve sabit gelirliler için iyileştirme getirmelidir.

Öte yandan "kutsal ücret" olarak ifade edilen asgari ücret, günün ekonomik ve sosyal koşullarına uygun; hakça gelir dağılımını sağlamaya yönelik, asgari ücretin işçiye net ödenmesi, işçi ailesinin dikkate alınması gibi ilkelerin gözetilmesiyle, insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyini sağlayacak ölçüde tesbit edilmelidir.

3) Devlet sosyal güvenlik haklarını geliştirmeli; sosyal devletin görevleri arasında yer alan emeklilik sorununun çözülmesi, yüksek gelir sağlanması, güvenlik kapsamının genişletilmesi, sağlanan hizmet ve yardımların niteliğinin geliştirilmesi yolunda ivedi adımlar atmalıdır. İşsizliğin büyüdüğü, işten çıkarılanların arttığı günümüzde işsizlik sigortası getirilmelidir. Sosyal güvenliğin asgari normlarını belirleyen ILO'nun 102 sayılı sözleşmesinin işsizlik sigortası ve aile yardımıyla ilgili kısımlarının yasal ve idari düzenle-

meleri yapılmalıdır. ILO'nun 158 sayılı "İş Güvencesi" ile ilgili sözleşmesi onaylanmalı, mevzuatımız onaylayan sözleşmeyle uyumlu hale getirilmelidir.

4) Birçok emekli ancak bir işte çalışarak yaşamını sürdürebilmektedir. Emeklilerin insanca yaşama koşullarına kavuşturulması doğrultusunda ciddi adımlar atılmalıdır.

5) Kırsal sanayiye önem vermek, uzun vadeli kalkınma projeleri yapmak suretiyle kırsal alanın sorunlarının yerinde çözülmesi gerekmektedir.

6) Hızlı nüfus artışının yavaşlatılması için yeni önlemler alınması gerekmekte, bu konuda uygulanan programlar etkili hale getirilmelidir.

B) Ülkemizdeki Eğitim ve Sağlık Hizmetleriyle İlgili Görüş ve Öneriler

1) Toplum sağlığının ülkemizin bugünü ve geleceğiyle olan yakın bağlantısı nedeniyle kişisel hak olan sağlık hizmetlerinin "sosyal bir hak" olduğu gerçeğinden hareketle, sağlık hizmetlerinin devlet tarafından yeniden düzenlenerek geniş halk kesimleri yararına bütçe içindeki payı artırılmalıdır.

2) Zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılmalı ve İş Kanunundaki asgari çalışma yaşıyla birbirine uygunluk göstermelidir.

3) "Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmaz. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okulları parasızdır" ifadesinin yer aldığı Anayasa'nın "eğitim hakkı" ile ilgili 42. maddesine uygun olarak devlet "sosyal devlet" olmanın sorumluluğunu yerine getirmelidir.

C) Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu Kapsamında Çalışan Çocukların Sorunları

1) Çalışan çocukların korunması ile ilgili hükümler tek bir yasada toplanmalı; yasaya, tanım kesiminde, sokakta ve Küçük Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun 2. maddesinde tanımlanan 3. kişinin çalıştığı işyerlerinde çalışan çocukların korunmasına ilişkin hükümler konulmalıdır.

2) Çalışma yaşına gelmemiş çocukların ucuz işgücü olarak ve kaçak biçimde çalıştırılması önlenmelidir.

3) İşyeri denetimi daha yoğun ve etkili bir biçimde yapılarak, çocukların fiziksel ve ruhsal sağlıklarını olumsuz etkileyen koşullarda çalışmalarnın engellenmesi gerekmektedir.

4) Çalışan çocukların çalışma saatlerinin yetişkin işçilerden daha düşük olması sağlanmalıdır.

5) Sendikalar ilişkisi çocuk-genç çalışanlar için zorunlu olmalıdır.

6) Kadının çalışma hayatına katılımlarının artması suretiyle çocuk yerine annenin aile bütçesine katkıda bulunması sağlanmalıdır.

7) Çocukun gelişmesine en uygun ortamın aile ortamı olduğu dikkate alınarak, Ayni ve Nakdi Yardım Yönetmeliğinin öngördüğü imkanlardan daha fazla ailenin yararlanması sağlanmalı ve bu yönetmelikte değişiklik yapılarak yardımın miktarı artırılmalıdır.

8) Enformel sektörde çalışan çocukların korunmasıyla ilgili hükümler yasalara konulmalıdır.

9) Sokaklarda bulunan ya da çalışan çocukların fiziksel ve cinsel istismara uğramamaları için İl Sosyal Hizmet Müdürlüklerine bağlı sosyal hizmet birimleri kurulmalıdır.

10) Sendikalar çalışan çocuklar konusun daha fazla önem göstermelidirler. Bu amaçla, çalışan ço-

cuk ve genç işçilerin hak ve çıkarlarını korumak üzere birimler oluşturulmalıdır.

D) Çalışan Çocuk ve Gençlerle İlgili ILO Sözleşmelerinin Onaylanmasıyla İlgili Görüş ve Öneriler

ILO tarafından çıkarılan sözleşmelerin kabul edilmesi, tavsiye kararlarına uyularak çalışma ve sosyal yasalarnın buna göre düzenlenmesi, çalışma hayatımızı uluslararası norm ve ilkeler düzeyine çıkaracağı gibi, aynı zamanda toplumsal sorunların, çalışan çocukların sorunlarının büyük bir bölümünü çözme doğrultusunda ülkemiz önemli bir adım atmış olmaktadır.

E) Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin Hayata Geçmesiyle İlgili Görüş ve Öneriler

Ülkemiz 1990 yılında Çocuk Hakları Sözleşmesini imzalamış, ancak sözkonusu sözleşmeyi imzalarken, birçok maddeye de çekince koymuştur. Sözleşmenin bazı maddelerine çekince konulması kuşkusuz olumsuz bir durumdur. Bir başka olumsuzluk ise, imzalanan Çocuk Hakları Sözleşmesinin Bakanlar Kurulu kararıyla onaylanmamış ve TBMM'de ele alınmayarak iç hukuk düzenlemelerine gidilmemiş olmasıdır. Çocuk Hakları Sözleşmesinin 13, 14, 17 ve 30. maddelerinin onaylanarak TBMM'de ele alınması, sözleşmeye uygun iç hukuk düzenlemelerine gidilmesi ülkemizin demokratikleşmesi ve çocuk haklarına verdiği önem bakımından ivediliğini korumaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) başta geliştirmekte olan ülkeler olmak üzere, uluslararası bir sorun haline dönüşen çocuk işgücü kullanımını önlemek için soruna çözüm aramaktadır. ILO kuruluş tarihinden bu yana, çocukların çalışmasının önlenmesini temel hedefleri arasına alıp, çocukların çalışıp çalışmayacağı koşulları inceleyip, asgari çalışma yaşı gibi pek çok ilkeyi gözönünde tutup onlarca sözleşme ve tavsiye kararlarını belirlemiştir.

Ayrıca ILO 1991'de "Çocuk Emekinin Kaldırılması için Uluslararası Program" (IPEC) diye bilinen bir program geliştirerek, başta Brezilya, Hindistan, Endonezya, Kenya, Tayland ve Türkiye olmak üzere (yakın bir zamanda, Bangladeş, Kamerun, Mısır, Pakistan, Filipinler, Tanzanya gibi ülkelere) IPEC programını taşımak konusunda bir anlaşma imzalanmış bulunmaktadır. Programın amacı hükümetlerin yanı sıra çeşitli kişi ve kuruluşları çocuk emek kullanımının ortadan kaldırılması konusunda harekete geçirmektir.

TÜRK-İŞ, çocuk emek kullanımının kentleşme, istihdam, eğitim, mesleki eğitim gibi alanların içinde bir bölüm olarak değil; sözkonusu alanlarla ilişkili ve sistematik olarak başlıbaşına bir konu olarak ele alınması, çözümler üretilmesi ve ülkemizin üye olduğu uluslararası kuruluşların kararları, imzalanan sözleşme ve tavsiye kararları doğrultusunda politikalar geliştirilmesi gerektiğine inanmaktadır.

Çalışan, sokakta çalışan veya sokakta yaşayan çocuklarımızı her türlü ihmalden ve istismardan kurtarmak, çözüm bekleyen sorunları çocuk hakları, insan hakları ve toplumsal kalkınma programları çerçevesinde çözmek bugün ülkemizin tüm kesimlerinin önünde acil bir görev olarak durmaktadır.

Konfederasyonumuza göre; çocuk kavramını, ülkemizde varolan durumun aksine yaşam yükünü yüklenmemiş, geçim ve parasal sorunlara bağımlı olmayan, ailenin ve devletin koruduğu, yeterli bir eğitimle geleceğe hazırlanan insan olarak tanımlayıp; tanıma uygun önlemler almak toplumsal geleceğimiz açısından büyük önem taşımaktadır.

KAMU İŞYERLERİNDE TOPLU PAZARLIK DÖNÜM NOKTASINDA

Cumhuriyet dönemi ekonomik hayatımızda yer alan "devletçi" ve "karma ekonomi" modelleri kamu'nun ekonomideki önemini artırarak, devletin kamu kesimi toplu pazarlık uygulamalarında etkin, öncü bir rol almasına ve daha fazla kuvvet kazanmasına sebep olurken, toplu pazarlık görüşmelerine direk müdahaleleri de gündeme getirmiştir.

Kamu sektöründe kâr mefhumunun özel sektöre göre amaç olmaması, sosyal amaçların ön planda tutulması, yeni gelişen endüstriyel münasebetlerin yerleşmesi düşüncesi, çalışma ilişkilerine olumlu tesir yapılarak, toplu sözleşme sisteminin uygulandığı ilk yıllarda hükümetlerin direncini zayıflatmıştır.

Toplu pazarlığın ilk yıllarındaki bu işbirliği havası sistemin dışından ve içinden gelen olumsuz tesirlerden etkilenerek, çatışmaya dayalı mücadeleler 2000'li yıllara doğru artış kaydetmektedir...

Toplu pazarlık sistemine geçişle birlikte kamu kesiminde örgütlenme faaliyetlerinin yoğunluk kazanması dikkatleri kamu toplu pazarlığında toplamıştır. İşçi sendikalarının, toplu pazarlık mücadelelerini Genel Müdürlük bünyelerinde oluşturulan işveren sendikaları ile yürütmeleri, mevcut kamu sendikaları arasındaki kopukluk ve siyasi baskılar müzakerelerin toplu pazarlık masası yerine farklı platformlara taşınmasına neden olmuştur. Kısa dönem menfaatlerin temini bakımından faydalı olduğu görülen bu girişimler, uzun dönemde kamu kesimi endüstriyel münasebetlerini olumsuz yönden etkilemiş, istenilen herşeyi verme

SAYIM YORGUN
TOLEYİS
UZMANI

kudreti olan devletin, alacakları açısından da aynı güce sahip olduğu dikkate alınmamıştır.

TÜRK-İŞ, zamanla hükümetlerin baskılarını artırmamasını, grevlere karşı tavını eleştirerek; "Toplu iş sözleşmesi düzeni müdahale kabul etmeyen bir düzendir. Hükümetler bu düzende tarafsızdır, nazım rolindedir. Geçmiş tatbikata göz attığımızda, hükümetlerin bu lazimeye gerektiği gibi riayet etmediklerini söylersek, mübalağa etmiş olmayız. Bazı grevlerin ertelenmesi kanun ruhuna aykırı düşmüştür. Grevcilerin karşısına zabıta kuvvetlerinin sevk edilmesini mazur göstermek mümkün değildir. Bu haller bizzat hükümet edenleri yıpratır, halkın gözünden düşürür. Bundan çekinmek lazımdır." (1) açıklamasında bulunmuştur.

Ülkemizde yaşanan ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın 1970 yılında 12 Mart muhtırasıyla sonuçlanması, hükümet değişikliğine neden olurken, çalışma hayatına da bir takım kısıtlamaların gelmesine vesile olmuştur. Uzun süre yasakların hakim olduğu çalışma ilişkilerinden sonra, nispeten normal ilişkilere dönmüş ve 1974 yılından itibaren toplu pazarlık mücadelelerine grev ve lokavt hakim olurken, toplumsal hayatımızda da siyasi eylemler ön plana çıkmıştır. Çalışma ilişkilerinin giderek bozulma eğiliminde olması, toplu pazarlıkların amacından saptırılması,

sendikalar arası yoğun yetki ve ücret yarışını frenlemek amacıyla 1978 yılında TÜRK-İŞ hükümet arasında "Toplumsal Anlaşma" imzalanmış ve şu ilkeler yer almıştır;

"1- Yalnızca ekonomik sarvaşıma ağırlık veren sendikacılık, ülkemizin ekonomik ve sosyal koşulları yönünden hızla bir çıkmaza yönelmekte, bu çıkmazın bugün var olan emekçi hakları bakımından kamuoyunu olumsuz biçimde etkilemeye başladığı görülmektedir.

Bu nedenle ve ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum göz önünde tutularak kamu kesimiyle yapılan toplu iş sözleşmelerinde toplam ücret zamları, işçinin satın alma gücünü geriye götürmemek üzere, 1976 toplam işçi gelir düzeyinin toplu sözleşme yürürlük süresindeki fiyat artışları ile kurulumundaki istihdam artışı da dikkate alınarak bulunacak gelir düzeyinde tutulacaktır. Toplu pazarlıklarda ücretler, sosyal yardımlar vb. konular bu kurala göre saptanacaktır.(2)

Ücretlerin saptanması hususunda taraflar arasında mutabakat sağlanarak toplu iş sözleşmeleri imzalanmış, ilk kez kamu kesiminde varılan milli seviyede bir anlaşmayla imzalanan sözleşmeleri TÜRK-İŞ Başkanı "toplumsal anlaşmayla toplu sözleşmelerin ülkenin içinde bulunduğu ekonomik şartların dikkate alındığında en yüksek düzeyde bağlandığını rahatlıkla iddia ediyoruz." (3) açıklamasıyla kamu sözleşmelerindeki başkanı dile getirmiş, fakat "Toplumsal Anlaşma" uzun sürmemiştir.

1980 yılına kadar kamu toplu pazarlığında işçi sendikalarının ağırlığı hissedilmekte, siyasi

müdahaleler ve amaçlar 1970'lerden sonra ön plana çıkmakta, politik ağırlık hissedilmektedir. Kamu işveren sendikalarının bir kısmı TİSK üyesi olmakla birlikte bağıtladıkları toplu iş sözleşmeleri ayrı konularda birbirlerinden değişik hükümler taşımakta, genel olarak dönemin toplu pazarlık havası hakim görülmektedir. İşçi sendikaları; işveren sendikası yetkililerini, bürokratları aşarak Bakanlar, Başbakanlara kadar ulaşmaktadır. Bu dönemde seyyamen ücret artışları mevcut olup, sosyal yardım paketlerinin ismi ve sayısı hızla artmış, ikramiye sayılarındaki artış da tipik bir örnek teşkil ederek sendikalar arasındaki ücret yarışı ise en yüksek ücretle bağtılan toplu iş sözleşmesi esas alınarak gerçekleştirilmektedir. Toplu pazarlık mücadeleleri adeta yarışa dönüşmüştür. Sendika sayısındaki artışlar bu yarışa daha fazla körükleyerek işçi hareketini olumsuz yönde etkilemiştir.

Yukarıdaki olumsuzlukları gidermek amacıyla toplu sözleşmelerin milli seviyedeki esasları "Başbakanlık Toplu Sözleşme Koordinasyon Kurulu"na tesbit edilmiştir, fakat tesbit edilen bu ilkelerin uygulanması 12 Eylül 1980 askeri hareketiyle mümkün olmuş, daha önce uygulanması sağlanamamıştır. 1980 yılında sendikaların bir kısmının faaliyetinin durdurulması, bir kısmının kapatılması yeni bir dönemin başlangıcı olurken, MGK'nın yayınladığı 15 nolu bildirisiyle "grev ve lokavtlar ertelenmiş, çalışma ilişkileri Konsey kararlarıyla yönlendirilmiş YHK kararıyla toplu sözleşmeler yenilenmiş, işçi işveren sendikaları toplu sözleşme bağtılayamamışlardır. 1980-84 yılları arasında MGK'nın emir ve direktifleri serbest toplu pazarlığın yerini almıştır.

1984 yılında serbest bırakılan grevli toplu pazarlık sisteminin hazırlanan yeni kanunlar altında yürütülmeye başlaması, dört yıllık yasakların işçilerden çok şey almış olması, işçileri ve temsilcisi sendikaları geriye dönük hak kayıplarını telafi etmek üzere büyük bir mü-

cadele başlatmak zorunda bıraktı. Bu mücadele karşısında hükümetlerin sert tavırları, yeni kanuni düzenlemelerdeki işvereni koruyucu hükümler sendikaları daha fazla sertleşme noktasına çekmiştir. 1987 yılından itibaren grevlerdeki artış yaklaşık iki milyon işgünü kaybına sebep olurken, bu rakam 1990 yılına gelindiğinde 3.446.550 oldu. Bunun 1.363.850 işgünü kamu işyerlerinde kaybedilmiştir. Kamu kesimi toplu pazarlık müzakerelerinin kitlelenmesinde, diyalogun kopmasında hükümetlerin takındığı tavır etkili olurken, diğer bir etkide Kamu İşverenleri Sendikalarından gelmiştir.

1986 sonrası Kamu İşveren Sendikalarının ilke ve politikalarını Genel Sekreteri şöyle açıklamıştır: "1986 yılından itibaren Kamu İşveren Sendikaları belli konularda taviz vermemişlerdir. Bu tavırlar işçi sendikalarının "dayatmacı ve katı" olarak tanımlanmıştır. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki kamu kuruluşları ücretli ve ücretsiz izin sürelerinde, kıdem tazminatı gün sayılarında özel sektöre kıyasen çok ileri toplu iş sözleşmesi hükümleri bulunmaktadır. Kamu İşveren Sendikaları, bu süreler ile ilgili yeni ve daha ileri düzenlemeler yapmamıştır. Yine prensip olarak çalışma sürelerini azaltıcı hiçbir hüküm kabul etmemişlerdir. Sendikalar izinler, tutukluluk süreleri ve yeniden işe başlatma gibi bütün toplu iş sözleşmelerinde istisnasız bulunan maddelerde değişik bir düzenleme yapmayarak kamu kuruluşlarında dengeyi ve paralel uygulamayı sağlamışlardır. Belli konuların yorumu ile ilgili olarak kamu kuruluşlarının farklı uygulamalarını takip etmek suretiyle uygulamada birlik ve beraberliğini sağlamaya çalışmışlardır. İşkolunun ve işyerlerinin özelliklerini ve imkanlarını dikkate alarak kamu ortalamasını altında ücret seviyesi teşekkül etmiş işyerlerinde ücret seviyesini yükseltmeyi hedef almışlardır." (4) Toplu İş Sözleşmeleri arasında paralelliği sağlayan hükümlere karşın endüstri münasebetleri "kaynayan kazan" görüntüsünden kurtulamamıştır. 1980 sonrasında YHK'nun işçi kesiminin

taleplerini dikkate almaması, 1984 yılından sonra ise hükümetlerin fiili müdahalesi endüstriyel münasebetleri çatışma zeminine çekerken, hiçbir dönemde görülmeyen eylem türlerine işçileri zorlamıştır. "Özgür toplu pazarlık düzeni sosyal tarafların karşılıklı güven duygusu ve iyi niyetli çabaları ile ayakta durur. 1980 sonrası dönemde çok sayıda grev yaşanmış, kamu kesiminde izlenen politikalar ve özellikle bir türlü tahammül edilebilir düzeye çekilemeyen, enflasyon işçilerin sisteme karşı güven duygularını sarsmıştır. Endüstri ilişkileri sisteminde grev ve lokavt gibi mücadele silahlarının bulunması ne derece doğal ise etkili barışçı çözüm yollarının da tarafların güvenine ve isteğine bağlı olarak, işlemesi o derece gereklidir. Maaşesef 1980 sonrası dönemde ne resmi arabuluculuk durumu, ne de tahkim mekanizması beklenen sonuçları verilebilmiştir. Bu durum doğal olarak iş uyumsuzluklarının artmasının nedenleri arasında yer almıştır.

Siyasi iktidarın özgür toplu pazarlığa gereksiz ve sorumsuz müdahaleleri ile uyumsuzlukların uzamasına hatta bundan dönüştürmesine neden olmaktadır." (5)

Tamamen siyasi iktidarın politikaları doğrultusunda giren Kamu İşveren Sendikaları özellikle ücret zamlarının tesbitinde hükümet programlarındaki enflasyon rakamlarını baz alarak ücretleri belirlemiş ve hükümet programlarındaki enflasyon hedefleri tutmayınca, geriye adım atmak yerine hata da ısrarcı olmuşlardır. TÜRK-İŞ Genel Başkanı 1987 yılında işçiler ve sendikalar arasında yoğunlaşan "ek zam" isteği konusunda bir açıklama yaparak şunları söylemiştir: "Ek zam istekleri bugünkü ihtiyaçlardan dolayı ortaya çıkmış değildir. Bu konu Hükümetçe 1984 yılı başından itibaren her yıl başında tesbit edilen enflasyon oranının yıl sonlarında iki misli gerçekleşmesinden kaynaklanmaktadır. Bizde bunu 4 yıldan beri Hükümet yetkililerine anlatıyoruz. 1984 yılından buyana bu konu üzerinde durmaya hükümetin,

1987 yılından sonra toplu pazarlık sisteminde yer almaya başlayan; geriye dönük enflasyon farkı, altı aylık dilimlerden oluşan ücret zammı, birleştirilmiş sosyal yardım, enflasyonun üzerinde ücret zammı gibi uygulamalar pazarlık sistemini olumlu yönde etkilemiştir. "1989 yılında ise Türk çalışma hayatında ilk defa TÜRK-İŞ ile Kamu İşveren Sendikaları arasında bir çerçeve anlaşması yapılmıştır. Bu anlaşmada gerek hesaplama tekniği, gerekse ilkeler hususunda TÜRK-İŞ ile Kamu İşveren Sendikaları arasında tam bir mutabakat sağlanmıştır." (8) Bu dönemin önemli bir özelliği de TÜRK-İŞ tarafından kurulan "Kamu Kesimi Sözleşmeleri Koordinasyonu Kurulu" aracılığıyla kamu kesimi sözleşmelerinin yürütülmesinde birlikte hareketin sağlanması ve yaklaşık 600.000 civarında işçinin gücünü baskı aracı olarak kullanmasıdır. 1984 sonrası ekonomik uygulamaların istenilen sonucu vermemesi, enflasyon tahminlerinin sürekli olarak tutmaması, işçilerin mağduriyetlerine sebep olurken, tepkisine de neden olmuştur. Bu gelişme Hükümet'in toplu pazarlığa müdahalesini artırarak, Bakanlar Kurulu kararıyla grevler ertelenmiştir. Söz konusu erteleme kararlarının Danıştay'dan dönmesi grev erteleme gerekçesi olan "genel sağlığa ve milli güvenliğe" aykırı bir durumun olmadığını ve hükümetlerin aldığı erteleme kararlarının katı işveren mantığından kaynaklandığını ortaya koymuştur. Hükümetin tavrını İLO'nun Cenevre toplantıları

1993 yılında kamu kesimi toplu pazarlığında karşımıza çıkan netice, sadece sözleşme hükümlerinin pazarlığı olmayıp, ekonomik sistemin yeni bir dönüm noktasın da olmasıdır. Bu başlangıçta her zaman olduğu gibi fedekârik işçiden beklenmektedir. TÜRK-İŞ ve bağlı sendikaların bu aşamada ortaya koyacakları tavırlar, al-

Devletin ekonomik hayat-
tan çekilmesi, özelleştirme ka-
mu toplu pazarlığını yeni strate-
jilere zorlayacaktır. Bunun için
şimdiden kamu işyerlerinde ör-
gütlü bulunam sendikalar özel
sektörle müzakere yapabilecek
güce ve bilgiye sahip olma
mücadelesini vermelidir. Ka-
muda kalacak çalışanların hak
kayıplarını önlemek, hak ve
menfaatlerini geliştirmek içinde
memurların sendikal mücade-
lesine ciddi manada destek
vermek ve memur işçi hedef
birliğine doğru adımlar atmak
gerekmektedir. Aksi takdirde
devletin ekonomik faaliyetler-
den çekilmesi, işçilerin çıkarıl-
ması gibi nedenlerle kamu ke-
simi işçilerinin baskı grubu ol-
ma özellikleri zayıflayacaktır.

10) YILMAZ, Şevket TÜRK-İŞ
Dergisi Sayı 251 Ekim-1990 Sh.
10

KONUT SORUNU

Türkiye, yıllardan beri süregelen ciddi bir konut sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır. Konutun ekonomi içindeki yerini gerçekçi bir şekilde saptayan, kalkınma hedefleriyle tutarlı ve ülke gerçekleriyle uyumlu, etkin bir konut politikasının oluşturulmaması sorunun önemini hergeçen gün daha artırmaktadır.

Ülkemizin çok yönlü konut sorununu yaşadığı açık bir gerçektir. Düzensiz kentleşme, kronikleşen gecekondular sorunları, altyapı yetersizlikleri, artan arsa ve kira bedelleri ağır enflasyon şartları nedeniyle yükselen inşaat maliyetleri, hızla artan kentli nüfusun konut ihtiyacını karşılamada düzenli konut arzının yetersiz kaldığını gösteren hesaplar, öteden beri hiç gündemden inmeyen arsa, arazi ve konut spekülasyonu ve konut açıkları sorunun çok boyutlu göstergeleridir.

Konut probleminin aşılmasında, üretimin düzenlenmesinde devlete önemli görevler düşmektedir. Zaten dar gelirli grupları konut sahibi yapmak Devlete Anayasa'mızla yüklenmiş bir görevdir. Ancak ülkemizde, ülke gerçekleriyle tutarlı ve etkin konut politikalarının uygulanamaması sonucu konut açıkları artmaya devam ederken, özellikle dar ve sabit gelir katmanlarının konut sahibi olma şansları giderek ortadan kalkmaktadır. Pekçok ülkede görüldüğü gibi, doğru saptanamayan konut politikaları, Türkiye'de de alt ve orta gelir gruplarını konut edinebilmeleri için finanse etme yerine, üst gelir gruplarının yararlandığı bir uygulama niteliğine bürünmüştür.

Ülkemizdeki mevcut yasal düzenlemelere göre toplu konut uygulamaları, alt ve orta gelir gruplarına değil de, üst gelir gruplarına olarak sağlamaya yönelik olmuştur. Bugünkü yapı maliyetleriyle alt ve orta gelir gruplarının konut edinebilme imkanları güçleşmektedir.

Kalkınma sürecinde bulunan Türkiye'de konut sorununun nedenlerinden biri de, hızlı nüfus artışı ve hızlı kentleşmedir. Kırdan kente yoğun göç ve yüksek nüfus artış oranı, özellikle 1950'li yıllardan itibaren tüm boyutlarıyla yaşanmaya başlayan kentleşme olgusuyla birlikte konut sorununu da gündeme getirmiştir. Hızlı kentleşme, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi yoğun nüfuslu kentlerde büyük oranlara ulaşmaktadır. Bugün kentlerde yaşayan faal nüfusun % 85'i işçi, memur ve marjinal sektör çalışanlarıdır. Nüfusun büyük bir bölümünü kapsayan bu dar gelirli kesim için konut sorunu önceliğini korumaktadır.

Konut probleminin piyasa şartları içinde çözümlenemeyeceğinden hareket eden devlet,

1981'den itibaren çıkardığı yasal düzenlemeler beraberinde sektördeki ağırlığını hissettirmek istemiştir. Bu doğrultuda 1981 yılında çıkarılan ve bütçe gelirlerinden belirli bir yüzdenin toplu konut fonuna ayrılmasını öngören 4287 sayılı Toplu Konut Yasası gerçekte uygulanamamıştır. Fona 1982 ve 1983 bütçelerinden ayrılması gerekenin çok altındaki oranlarda ödenek konulmuş, aktarılan ödenek ise tümüyle kullanılamamıştır.

Uygulama şansı tanınmayan 1981 Yasasının ardından, 1984'de Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi kurulmuş ve buna bağlı olarak Toplu Konut Fonu oluşturulmuştur. Dar ve sabit gelirli grupları konut sahibi yapmayı hedefleyen Toplu Konut Fonu, 1987'nin ilk altı ayına kadar olumlu uygulamalar göstermiş, daha sonraki yıllarda yönetmeliklerde yapılan değişikliklerle amaç dışında kullanılan bir özellik kazanmıştır. 1988 yılında Toplu Konut Fonu, gelirinin % 30'unu genel bütçeye aktarmıştır. Bu yıldan itibaren fon, konut yapımını finanse etme yerine genel bütçeye kaynak yaratan kalem haline gelmiştir. 1992 yılının Aralık ayında fondaki kaynağın bir bölümünün bütçeye aktarılmasıyla Toplu Konut İdaresinin 16.6 trilyonluk kaynağı 3.9 trilyona düşmüştür. Bu tür uygulamalar, sosyal konutta kredi desteğini sınırlanmış ve giderek düşürmüştür.

1987 yılında "Konut Edindirme Yardımı" adı altında başlatılan ve biriken paraların ne derecede kullanıldığına dair açıklığın getirilemediği diğer bir uygulama ile yeni bir finans kaynağı yaratılmıştır. Hak sahipleri açısından bu paranın ne şekilde değerlendirildiği büyük önem taşımaktadır. Ne yazık ki, biriken paralar düşük faizlerle devlet tarafından kullanılmış ve bu şekildeki tasarruflar, konut yardımını, çalışanlardan devlete aktarılan bir kaynak kimliğine dönüştürmüştür.

Konut sorununun çözümüne katkıda bulunacak Toplu Konut İdaresinde Ankara/Eryaman, İstanbul/Halkalı ve İzmir/Yahya Kaptan uygulamaları ülke genelinde teşvik edilmeli ve ödeme kolaylığı getirilmelidir. Toplu Konut İdaresi bugün Kamu Ortaklığı İdaresinden ayrı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. İdare, halen 862.932 konutluk 11.373 projeye ilişkisini sürdürmektedir. Bugüne kadar tamamlanan konut sayısı 261.212'dir. Sağlanan finansman ise (1984-1992) 26 trilyon liradır.

Ülkemiz, her dönemde varlığını hissettiren konut açığı sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır. Bugün, Türkiye'de birikimli konut açığı yaklaşık 2 milyondur. Aşağıdaki tablodan gö-

rüleceği üzere, yıllık konut ihtiyacımız her geçen gün artmış ve 1992'de 370.000'e ulaşmıştır. Bu ihtiyacın 263.318'lik bölümüne yapı kullanma izni verilmiştir. 1992 verilerine (DPT, DİE) göre; toplam konut yatırımlarının toplam sabit sermaye yatırımları içindeki payı % 21.25'dir. Bu payın geçmiş yıllardaki seyri dikkate alındığında; konut sorununun sosyal bir problem sayılmasına ve bu ihtiyacın karşılanmasının Devletin, Anayasal yükümlülüğü olarak kabul edilmesine rağmen, konut üretimini arttıracak yatırımlardan sürekli kaçınıldığı gözlemlenmektedir.

Çok boyutlu konut sorununun ülkemiz ölçeğinde çarpıcı bir yönü, konut yatırımlarında kamu özel sektörün paylarında ortaya çıkmaktadır. Özel sektör konut yatırımları, toplam konut yatırımları içinde % 95.51 gibi oranla büyük bir pay almaktadır. Kamu sektörünün payı ise % 4.49 dur. Söz konusu oranlar, konut yatırımlarının özel sektör karakterli olduğunu göstermektedir. 1980'den itibaren sürekli teşvik edilmesine rağmen, kamu kesiminin toplam konut yatırımları içindeki payının hiçbir zaman % 10'ları geçememesi sorunun bir diğer boyutudur.

Bu gerçekler, Türkiye'de giderek artan konut açığının, konut yatırımlarının geçmişteki uygulamalara yansısından farklı bir anlayışla giderek hızlandırılması ve toplam konut yatırımlarının özel kesim-kamu kesimi bileşiminde kamunun pasif tutumundan sıyrılarak daha etkin bir rol üstlenmesi gereğini açıkça ortaya koymaktadır.

Ülkemizde tarım ve sanayi sektörlerinden sonra inşaat sektörü en önemli istihdam alanını oluşturmaktadır. İnşaat sektörü kapsamındaki konut sektörü, emek-yoğun özelliği nedeniyle önemli bir potansiyele sahiptir. Dolayısıyla bu alanda alınacak mesafeler, istihdam darboğazının rahatlatılması açısından da etkili olacaktır.

Konut yetersizliği, 2000'li yılların eşiğinde bulunan Türkiye'de çözüm bekleyen temel bir sorun olarak önemini koruyacaktır. Bugüne kadar izlenen politikalar ve gerçekleştirilen uygulamalar, dar ve sabit gelirli gruplarının ihtiyacına cevap verememiştir. Konut ihtiyacını karşılamının devlete anayasal bir yükümlülük olarak verildiği günümüzde, devletin, konut üretiminde en fazla sosyal faydayı sağlayacak şekilde söz sahibi olmasını gerektirmektedir. Bunu yaparken, dar ve sabit gelirli grupların ihtiyaçlarını karşılayacak, uygun büyüklükte, nitelikli konut üretimine öncelik tanınmalıdır. Kredi mekanizmaları da dar ve sabit gelirli grupların konut edinebilmelerini teşvik eder hale getirilmelidir.

Türkiye 21. yüzyıla girerken, konut-kentsel yerleşme ve kentsel gelişme politikalarını birbirleriyle eşgüdüm halinde biçimlendirmelidir. Bu süreçte, nitelikli, ucuz, sağlam konutların üretilmesinde ve sağlıklı bir kentsel çevrenin yaratılmasında etkin rol oynayan kooperatifler teşvik edilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Sağlıklı bir konutta ve sağlıklı bir çevrede oturma ve yaşamın insanlık hakkı olduğu unutulmamalıdır.

1980-1992 Döneminde Konut İhtiyacı Üretimi, Toplam Sabit Sermaye Yatırımları İçinde Konut Yatırımlarının Payı İle Özel ve Kamu Sektörünün Konut Yatırımı İçindeki Payı

Yıllar	İhtiyaç	Üretim: Yapı Kullanma İzni	Toplam Konut Yat/TSSY(%)	Toplam Konut Yatırımı İçinde Özel Kesimin Payı (%)	Toplam Konut Yatırımı İçinde Kamu Kesiminin Payı (%)
1980	319.460	139.207	21.55	94.68	5.32
1981	343.143	118.778	13.29	89.58	10.42
1982	367.544	115.986	12.82	92.52	7.48
1983	397.277	113.453	12.97	90.27	9.73
1984	272.000	122.580	14.40	90.27	9.73
1985	280.000	118.205	14.34	89.28	10.72
1986	290.000	168.597	16.10	92.63	7.37
1987	298.000	191.109	21.11	96.12	3.88
1988	305.000	205.485	26.26	96.62	3.38
1989	318.000	250.480	28.26	97.06	2.94
1990	340.000	232.018	23.78	93.13	6.87
1991	354.000	227.471	21.20	95.76	4.24
1992	370.000	263.318	21.25	95.51	4.49

Kaynak : DPT, DİE

İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ

Sağlığı oluşturan bu üç faktörü yakından inceleyelim:

a) Kişiyeye Bağlı Özellikler:

Her insanın bünye yapısı, işleyişi ve değişen koşullara karşı davranışı, reaksiyonları ve adaptasyonu farklıdır. Bu kişilik, bir taraftan insanın kabıtıyla gelen özellikleri, diğer taraftan beslenme, eğitim, yaşantı gibi faktörlerin etkileriyle oluşur.

Bu konuda en tipik örnek, bulaşıcı hastalıklar yönünden "bağıışıklık" diye adlandırılan, hastalıklara karşı dayanıklılık durumudur. Bazı bulaşıcı hastalıklara karşı aş yapılarak kişiyeye "bağıışıklık" kazandırılır ve bunun sonucu olarak söz konusu bulaşıcı hastalık ortaya çıkmaz.

Kişinin özellikleri, yalnızca bulaşıcı hastalıklarda değil, sağlıkla ilgili her konuda önem kazanır. Örnek olarak iş kazalarını düşünelim: Bazı işçiler sık sık iş kazası geçirirler. Bu gibilerde, kişiliğe bağlı nitelikler olan dalgınlık, dikkatsizlik, reaksiyon yavaşlığı gibi ruhsal yeteneksizlikler söz konusudur.

Şu halde kişiyeye bağlı özellikler, hastalıkların ortaya çıkmasında ve sağlığın bozulmasında önemli bir faktördür.

İnsanların beslenme, besinleri saklama, pişirme ve temizlik gibi konulardaki alışkanlıkları da sağlığı etkiler. Mesela çok acı yemeye alışmış kişilerde sindirim yollarında bozukluklar sıkır. Veya bir işyerinde ellerini yıkamadan yemek yeme alışkanlığı olan bir işçide hastalığa yakalanma ihtimali daha fazladır.

Yaş, cins ve ırk özellikleri de sağlığı etkiler: Bazı hastalıklar çocuklarda daha sık olarak görülürken (kızamık, boğmaca gibi), bazıları ileri yaşlarda fazladır (kalp hastalıkları gibi). Aynı durum işçi sağlığında da söz konusudur: Çocuk işçiler zehirlenmelere karşı daha duyarlıdır. Bu bakımdan zehirlenme ihtimali olan işlerde çocukların çalıştırılmalarına izin verilmez. Yaşlı bir kişinin kalp ve dolaşım aygıtı, ağır bir yük kaldırmasına uygun olmayabilir ve böyle bir işte çalışması hastalığına yol açar.

Cins, özellikle kadınlar için önemlidir. Gebelik halinde, hastalık faktörleri yalnız anneyi değil, doğacak çocuğu da etkiler. Örneğin gebeliğin ilk aylarında geçirilen bir kızamık hastalığı, doğacak çocuğun sakat olmasının başlıca sebebi olabilir. Gebe bir kadın işçiyi cömelererek çalıştırmak düşük veya erken doğumla sonuçlanabilir.

b) Çevre :

Bütün canlılar gibi insanlar, yaşadıkları çevrenin etkisindedirler. Sağlığı etkileyen çevre çeşitlidir:

- Fiziksel Çevre: Bu, yaşanılan ortamın fiziksel ve kimyasal özellikleridir. Örneğin sıcak veya soğukun, basınç azlığı veya çokluğunun sağlıkla ilgili eskidenberi bilinir. İyi havalandırılmamış bir çalışma çevresi, sık sık isyerleri, bu konuda diğer örneklerdir. Fiziksel çevre koşulları her işyerinde değişiktir. İki akümülatör fabrikası düşünelim. Her ikisinde de kurşun zehirlenmesi tehlikesi vardır. Ancak birinde iyi ve etkin bir havalandırma sistemi kurulmuşsa bu tehlike önemli ölçüde azalmış, hatta işçilerin kurşun zehirlenmesine yakalanma ihtimali kaybolmuştur. Diğerinde ise tehlike devam etmektedir.

- Biyolojik Çevre: Ortamın, çeşitli canlı hastalık etkenlerini (mikrop ve parazitler gibi) bulundurmasıdır. Mesela tannın işlerinde ortamdaki hastalık mikropları bulunabilir ve bu ortam çalışanların hastalanmasına neden olur. Mezbaha-

larda veya hastanelerde çalışanlarda, bazı hastalık mikropları ile karşılaşmaları sonucu görülen hastalıklar diğer örneklerdir. Güney Anadolu'da pamuk ve pirinç yetiştirilen alanlarda görülen sıtma bir başka örnek olarak gösterilebilir.

- Sosyal Çevre: İnsanın sağlığını etkileyen sosyal koşulların tümü, sosyal çevreyi oluşturur. Bu koşullar, o toplumun gelenekleri, kültürü ve inançları sonucudur: Bir toplumda zehirlenmelere karşı yoğun tedavî edici etkisi olduğu inancı yaygın ise ve bu yüzden işçilere önleyici olarak yalnız yoğun veriliyor ve başka bir önlem alınmıyorsa, o toplumda zehirlenmeler önlenemez. Bir toplumda, başıboş köpeklerin zehirlenerek ortadan kaldırılması hoş karşılanmıyor ve köpeklerle atılan zehirleri köpeklerin yemesi önleniyorsa kuduz hastalığının önüne geçilemez. Diğer bir örnek çocukların çalışmasıdır. Bir toplumda, aileler, çocuklarına en az ilkökul öğrenimini bile yaptırmadıkça, onları çalışma hayatına gönderir ve Devlet bunu önleyici, düzenleyici bir önlem almazsa, çalışan çocukların sağlığı erkenden bozulabilir. Bu örnekleri pek çok uzatmak mümkündür.

Şu halde insanın sağlığı, içinde yaşadığı sosyal çevrenin koşulları ile yakından ilgilidir.

Sosyal çevreyi oluşturan faktörlerden biri olan ekonomik durum, sağlığı ileri derecede etkiler. Bu yüzden "sağlık sosyo-ekonomik koşullarla belirir" derler. Ekonomik durumla sağlık arasında bir kısır döngü ileri sürülür. Öyle ki, fakirlik hastalığı, hastalık fakirliği artırır. Ekonomik yetersizlik beslenme, giyim, ev, eğitim gibi faktörler aracılığı ile bir çok hastalıkların oluşmasında önemli rol oynar. Bunun sonucunda ortaya çıkan hastalık hali de ekonomik güçsüzlüğü artırır. Ancak, hemen eklemeliyiz ki, ekonomik yetersizlik her zaman sağlık demek değildir. Hatta aksine bazı durumlarda sağlığın bozulmasının bir sebebidir. Nitekim şeker, kalp, romatizmal hastalıklar, alkolizme bağlı karaciğer bozuklukları, ekonomik olanakları fazla olanlarda daha sıkır.

Ekonomik yeteneklerin sağlıkla ilgisi, beslenme, giyim, ev gibi faktörlerin dışında kişiyi sağlığını bozacak bir işe zorlanması ile de kendini gösterir. Nasıl ki, iyi beslenemeyip hastaneye yatırılan bir bebek tedavi edilip evine gönderilir ve aynı beslenme koşulları ile tekrar hastalanırsa; bir kurşun zehirlenmesiyle aylarca hastanelerde tedavi edilen bir işçi tekrar aynı işte çalışmaya başlarsa yeniden hastalık ortaya çıkar. Ekonomik nedenlerle insanın kendisini yıpratmak şiddette çalışması, bünyesine uygun olmayan işlerde hayatını kazanma zorunda kalması da aynı sonuçları verir.

- Psikolojik Çevre: İnsanın ruhsal çevresi, sağlığını ileri derecede etkiler. Sıkıntı, sinirlilik, dikkatsizlik, dalgınlık gibi çeşitli ruhsal bozukluklara ek olarak "stress" denilen fizyolojik bir mekanizma oluşacak bazı hormonlar fazla salgılanır (böbrek üstü ve tiroit hormonları). Bunların sonucu da çeşitli psikosomatik hastalıklardır (midе ülseri, kalp infarktüsü, tansiyon yükselmesi gibi).

İş kazalarında ruhsal faktörler başlıca nedenler arasındadır. Dalgınlık, sinirlilik, ilgisizlik, dikkatsizlik hem kişi ve hem de çevresindekileri tehlikeye götürür.

c) Etken :

Sağlığın bozulmasına doğrudan doğruya neden olan faktörlere "etken" denilir. Bunlar çok çeşitlidir. Fiziksel, kim-

yasal, biyolojik, mekanik, beslenme ile ilişkili olabilecekleri gibi çalışma organizasyonu ile de yakından ilgilidirler.

- Fiziksel Etkenler: Başlıcaları gürültü, titreşim, alçak ve ya yüksek basınç, ısı, ışınlar, sıcak-soğuk ve nem'dir. Bu etkenler hem yaşanan genel çevrede, hem de çalışma ortamında vardır. Bütün sorun bu etkenlerin oluşturduğu fiziksel çevrede, insanları korumak için yeterli önlem alınıp alınmadığıdır.

- Kimyasal Etkenler: Teknolojinin özelliklerine göre değişen, sayıları ve nitelikleri farklı kimyasal maddelerdir. Bu maddelerin bir kısmı eskidenberi bilinir (örneğin kurşun, benzol, karbon sülfür gibi) Bazıları ise her yeni teknolojiye ya itidadi madde olarak kullanılır, ya ara madde olarak ya da üretim sonu meydana gelir. Ancak, genellikle, bu maddelerin sağlık üzerine ne gibi bir etki yapacağı bilinmeden ve yeterli kadar incelenmeden kullanılmaya başlanıldığı bir hakikattir. Bu nedenle, kimyasal etkenlere karşı koruyucu önlem alınmasında gecikilmekte, zararları ortaya çıktıktan sonra ne yapılacağı araştırılmaktadır.

- Biyolojik Etkenler: Genel olarak insan sağlığını bozan mikroplar ve parazitlerdir. Hepsinin özellikleri değişik olup etkileri de çeşitlidir. Tedavileri ve korunma usulleri farklıdır. İşyerlerinde bu etkenler yaygın olarak bulunabilir. Tanım işçileri için tetanoz, sanatoryum işçileri için verem mikropları, tünel kazıcı işçileri için bazı parazitler bu konuda belirli örneklerdir.

- Mekanik Etkenler: Gerek günlük hayatta, gerek iş hayatında sağlığı etkileyen mekanik etkenler yaygın olarak bulunur. Çarpma, yırtma, yaralama, batma, kanama, kırık, burkulma gibi çeşitli kazaların oluşumunda mekanik faktörler büyük rol oynarlar. Ayrıca duruş ve oturuş bozuklukları gibi etkenler kemik ve kaslarda bozukluklara yol açarlar. Ağır kaldırma esnasındaki bel kemiği bozuklukları bir diğer örnektir.

İŞYERİ ORTAMI ve İŞÇİ SAĞLIĞI (İŞ HİJYENİ)

Tüm canlılar gibi insanlar da yaşadıkları ortamla sıkı bir etkileşim içindedirler. Gelişen teknolojiler, büyüyen endüstri ve gidecek artan nüfus, bu etkileşimi insanın aleyhine döndürmektedir. Çalışanların günlük yaşamlarının ortalamada üçte birini geçirdikleri iş yerleri de insan sağlığını olumsuz yönde etkileyen çeşitli faktörlerle doludur. Güvenliksiz ortam ya da dikkatsiz, uygun olmayan çalışma sonucu oluşan iş kazalarının, neden ve sonuçlarının kolaylıkla görülen durumlar olmasına karşın, işyerlerinin ortam koşullarından ileri gelen sağlık zararları, hemen farkedilmeyen, çoğu kez yıllar sonra ortaya çıkan meslek hastalıkları biçiminde görülmektedir.

Bu nedenle çalışma ortamının, işçi sağlığı, açısından izlenmesi, değerlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması işçi sağlığı-ış güvenliği sorumlularının temel görevleri arasındadır.

Yukarıda sözü edilen "çeşitli faktörler" birbirlerinden kesin sınırlarla ayrılmazlar, bu bakımdan genel bir grupta ma içerisinde bu faktörleri şöyle sıralayabiliriz:

- Kimyasal faktörler
- Fiziksel faktörler
- Biyolojik faktörler
- Mekanik faktörler
- Sosyal, Ruhsal faktör
- Beslenme

Burada, sıralanan faktörlerden, Endüstri Hiyeni kapsamındaki kimyasal ve fiziksel ortam faktörlerini inceleyecek, bunların değerlendirilmesine değinerek, genel iyileştirme ve korunma önlemlerinden söz edeceğiz.

1. Kimyasal Ortam Faktörleri:

Günümüz insanı, endüstrinin hemen her dalında, atölyelerde, laboratuvarlarda, sokakta hatta evlerde çeşitli organik ve anorganik bileşiklerle (gıda maddeleri katkılan, plastikler, organik solventler, insektisitler, ilaçlar, endüstri ve kentleşmeden kaynaklanan gaz, buhar ve tozlar gibi) sürekli ilişki içindedir.

Kişi, içerisinde bulunduğu ortam ile deri, sindirim ve özellikle solunum organları ile sürekli ilişkiindedir. Bunun sonucunda ortamda bulunan zehirli ve zararlı maddeler bu üç yoldan biri ya da birkaçından organizmaya girerler. Endüstriyel zehirlenmeler genellikle etkileri ve belirtileri yavaş yavaş ortaya çıkan (kronik) olaylardır, bunun yanı sıra çok az sayıda ani ve şiddetli (akut) etkilenmelere de rastlanır. Bu nedenle, ortam kontrolü yapılmaz ve çalışanların sağlık durumları dikkatle izlenmezse etkilenmeler çoğu kez başlangıçta iken farkedilemez, bunun sonucunda da hastalık belirtileri ortaya çıktıktan sonra alınan önlemler ve tedavinin başamı şansları çok yüksek olmayacaktır.

İşyeri ortamında yapılan işe ve kullanılan maddelere bağlı olarak insan sağlığını etkileyen kimyasal maddeler, vücuda, maddenin üç halinden biri biçiminde girerler. Bunlardan birkaç örnek verelim:

a) Gaz veya Buharlar;

Çalışma sırasında ortalama en kolay ve hızla yayılabilen ve solunum yollarından hemen hiç engellenmeden geçebilen gaz veya buharlar genellikle bir işlem sonucu veya üretim sırasında ortam havasına karışırlar. Örneğin metal işi yapan fabrika ve atölyelerde, yağ giderme işleminde kullanılan benzin, benzen trikloroetilen vb. buharlar, azot oksitleri, ozon gibi gazlar, fırın ve ocaklardan karbon monoksit, karbon dioksit, karbon sülfür ve kükürt dioksit gazları, yeterli önlemler alınmadığı takdirde ortam havasına yayılırlar. Gaz ve buharları yaptıkları etkiye göre şöyle sınıflayabiliriz:

- Basit boğucular, örneğin, karbon dioksit, propan,
- Kimyasal boğucular, örneğin, karbonmonoksit,
- Tahriş ediciler, örneğin, kükürt dioksit, ozon
- Zehirler, örneğin, kükürtlü hidrojen, benzol, hidrojen siyanür, karbon sülfür.

b) Sıvılar;

Sıvılar genellikle sıçrama veya dökülme yolu ile deriye buluşabilirler. Asitler, kostik alkaliiler gibi tahriş edici sıvılar ve hemen tüm solventler (benzin, benzen, tiner, aseton vb.) insan derisini tahriş ederek mesleksi deri hastalıklarına (kontakt dermatitler) neden olurlar. Sıvı maddelerin buharlaşma dışında, ortam havasında karışması, örneğin tabanca boyasında olduğu gibi ince sıvı damlacıklarından oluşan sis şeklinde olur, bu durumda solunum yollarının tahrişinin yanı sıra, solukla alınan maddenin türüne bağlı olarak mesleksi zehirlenmeler de olabilir.

c) Tozlar :

Katı maddelerin işyerlerinde sağlık sorunları yaratabilmeleri için, ortam havasına karışabilecek düzeyde parçalanmaları yani toz haline gelmeleri gerekir. Ancak insanın üst solunum yolları doğal bir filtre sistemine sahip olduğundan, tanecek büyüklüğü 5 mikrondan büyük olan tozlar hemen tümü ile üst solunum yollarında tutularak akciğerlere giremezler. Oysa pek çok işkolunda örneğin maden ocaklarında, dökümhanelerde, pamuklu tekstil fabrikalarında, çimento ve seramik fabrikaları ve daha bir çok işyerinde ortama yayılan tozlar 5 mikron sınırının altında solunabilen tozlar adı verilen ince kısımları içerirler. Önlem alınmadığı takdirde böyle işyerlerinde çalışanlarda tozların türüne bağlı olarak mesleksi akciğer toz hastalıkları (pnömokonyozlar) görülebildiği gibi mesleksi zehirlenmelere de rastlanır.

Tozların, insan sağlığına yaptıkları etkiler bakımından,

- Fibrojen tozlar, örneğin, kuvars, asbest gibi pnömokonyoz oluşturmaları,
- Toksik (zehirli) tozlar, örneğin, kurşun, kromatlar gibi solunum yolu ile kana karışarak iç organlarda veya kemiklerde zararlı etkiler yapanlar,

- Allerji yapan (allerjen) tozlar, örneğin, pamuk tozu, bitkisel tozlar gibi solunum yollarında allerjik hastalıklar oluşturan tozlar,

- Herhangi bir akciğer meslek hastalığı, allerji veya zehir etkisi yapmayan, ancak akciğerlerde birikebilen "inert" tozlar, örneğin demir oksit, barit gibi dört ana grupta sınıflandığı gibi arsenik, berilyum, kadmiyum gibi kanser yapan tozlar, uranyum, toryum ve radyum tozları gibi radyoaktif tozlar da ayrı gruplarda sayılabilirler.

Yetki tespiti itiraz davasında, istatistiğe itiraz davası bekletici sorun yapılmalıdır

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

E. 1993/14019
T. 25.10.1993
K. 1993/15082

ÖZET : Yetki tespitine itiraz davasında, şayet varsa istatistiğe itiraz davasının bu dava için bekletici sorun yapılarak, o dava sonucunun beklenmesi gerekir.

Belediye-İş Sendikası adına Avukat İsmail Tepecik ile
1- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına Avukat Ömür Nalcacı

2- Genel-İş (Türkiye Genel Hizmetleri İşçileri) Sendikası adına Avukat Aydoğan Sezer aralarındaki dava hakkında Sapanca Asliye Hukuk Hakimliğinden İş Mahkemesi sıfatıyla verilen 19.07.1993 günlü ve 80/104 sayılı hüküm davacı avukatınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Genel-İş Sendikasının başvurusu üzerine, Sapanca Belediyesi İşletmesinde TİS. yapmak için gerekli çoğunluğa sahip bulunduğunu tesbit etmiş ve ilgililere bildirmiştir.

Bu tesbite davacı Belediye-İş Sendikası tarafından yasal süre için-

de itiraz edilmiş ve davacı sendikanın çoğunluğu bulunmadığı gibi % 10 barajı da aşımadığı, davacı sendikanın yer aldığı Ocak 1993 istatistiğindeki üye sayısına itiraz edildiği ileri sürülmüştür. Gerçekten istatistiğe itiraz davasının Ankara 7. İş Mahkemesinin 1993/2 D.İş esasında kayıtlı bulunduğu ve halen devam ettiği anlaşılmaktadır. İstatistiğin kesinleşmesi itiraz süresinin geçmesi ya da yargı yolunun sonuçlanmış olmasına bağlıdır. Bu nedenle istatistiğe itiraz davasının bu dava için bekletici sorun yapılarak o dava sonucunun beklenmesi gerekir. Bu yön dikkate alınmadan yetki itirazının reddine karar verilmiş olması doğru değildir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen nedenle BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgilie iadesine 25.10.1993 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
S. Çetinneli	M. Demirtürk	E. Serim	O.G. Çankaya	E. Doğu

Yetki tespiti işleminin iptali davasında, daha önce Bakanlığa yapılan işkolu tespiti başvurusu bekletici sorun teşkil eder

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

E. 1993/12762
T. 14.9.1993
K. 1993/12747

ÖZET : Yetki tespiti işleminin iptali davasında, işverenin daha önce işyerinin girdiği işkolunun tespiti için Bakanlığa yaptığı başvuru bekletici sorun olarak kabul edilmelidir.

Bornova Bornova Temel Tüketim Mad. ve Tic. Ltd. Şti. ile Güvenlik Bakanlığı adına Avukat Nilüfer Demir aralarındaki dava hakkında İzmir 1. İş Mahkemesinden verilen 29.07.1993 günlü ve 400/448 sayılı hüküm davacı avukatınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARLARI

Uyusmazlık, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının yetki tespiti işleminin iptali istemine ilişkindir. Davacı işveren işyerinin girdiği işkolunun tespiti için Bakanlığa başvurulduğunu, bunun sonucunun beklenmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Gerçekten işçi sendikasının yetkisinin kabul edilebilmesi için TİS'i yapmak istediği işyerinin sendikadan

kurulu bulunduğu işkoluna giren bir işyeri olması gerekir. Bu nedenle işverenin işyerinin girdiği işkolunun tespiti için, Bakanlığa yaptığı başvuru bekletici sorun olarak kabul edilmeli ve işkolu tespitine ilişkin işlemlerin kesinleşmesi beklenerek hasıl olacak sonuç uyanınca bir karar verilmelidir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen nedenlerle BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgilie iadesine 14.09.1993 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
S. Çetinneli	M. Demirtürk	E. Serim	O.G. Çankaya	E. Doğu

12.9.1980'de faaliyeti durdurulup, 1991 yılında faaliyete geçen sendika, 2821 s. yasanın geçici 2 ve 7 nci maddeleri kapsamında kabul edilemez.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

E. 1993/10390
T. 21.9.1993
K. 1993/13303

ÖZET : 12.9.1980'de faaliyeti durdurulan ve 1991 yılında yeniden faaliyete geçen sendikadan 2821 sayılı yasanın geçici 2 ve 7 nci maddeleri kapsamında kabul edilmemesi ve üyelerinin belirlenmesinde bu hükümlerden yararlanmaması hukuken mümkün değildir.

Petkim-İş Türkiye Petrol, Kimya ve Lastik San. İşçileri Sendikası adına Avukat Ali Sangül ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına Avukat Rezzan Tuna aralarındaki dava hakkında Ankara 5. İş Bakanlık Avukatınca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

YARGITAY KARARI

Davacı, Petkim-İş Türkiye Petrol Kimya ve Lastik Sanayi İşçileri Sendikası, 274 sayılı Yasanın yürürlüğü tarihinde üye kaydettiği ve 2821 sayılı Yasanın geçici 2. maddesi gereği, sendikaya Ek-6 formları ile bildirilen üyelik bildirimlerinin Ocak 1993 istatistiğinde değerlendirilmeye alınması gerektiğini ve böylece işkolundaki toplam işçi sayısı oranının % 10'dan fazla olduğunu tesbitine ve davacı bakanlığın bu konudaki istatistiğinin iptaline karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme istek doğrultusunda karar vermiştir.

07.05.1983 tarihinde yürürlüğe giren 2821 sayılı yasanın 22 ve 25. maddeleri, sendika üyeliğinin kazanılması ve sona ermesine ilişkin usul ve esasları genel olarak düzenlemiştir. Söz konusu kanunun geçici 2. maddesi ile geçici 7'nci maddelerinde, sendikalara kayıtlı üyelerin tespiti ve üyeliklerinin yenilenmesine ilişkin esasları hükme

bağlanmıştır. Bu maddelerle getirilen düzenlemelerin 2821 sayılı Yasanın yürürlüğe girdiği 07.05.1983 ve geçici 7'nci maddesinin yürürlük tarihi olan 02.06.1988 tarihlerinde faaliyette bulunan sendikaların kapsadığı ve öngörülen sürelerin de sona erdiği açıktır. Bu durumda 12.09.1980'de faaliyeti durdurulan ve 1991 yılında yeniden faaliyete geçen davacı sendikadan 2821 sayılı Yasanın geçici 2 ve 7'nci maddeleri kapsamında kabul edilmesi ve üyelerinin belirlenmesinde bu hükümlerden yararlanmaması hukuken mümkün bulunmadığından karar verilmelidir.

SONUÇ: 1- Ankara 5'nci İş Mahkemesinin 21.06.1993 gün 1993/90 E.1993/13 sayılı kararını BOZULARAK ortadan kaldırılmasına,

2- Davanın REDDİNE,

3- Harç alınmış olduğundan yeniden harç alınmasına yer olmadığına, tarafların yaptıkları giderlerin takdirleri kendi üzerlerinde bırakılmasına, 250.000 ücreti vekaletin davacıdan alınıp davacıya verilmesine kesin olarak 21.09.1993 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
S. Çetinneli	M. Demirtürk	E.A. Özkul	E. Serim	O.G. Çankaya

İşçinin iş aktini fesh yazısında, emeklilik hakkının kazanıldığından bahsedilmesi, işçinin emekliliğe sevk edildiğini göstermez

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

E. 1993/10526
T. 14.9.1993
K. 1993/12667

ÖZET : İşçinin hizmet aktinin işverene feshinde, fesh yazısında emeklilik hakkının kazanıldığından sözedilmesi işçinin emekliliğe sevk edildiği anlamına gelmez. Böyle bir durumda akit, yaşlılık aylığı olmak amacıyla feshedilmiş sayılamayacağından, işçinin borçlandığı askerlik süresi kıdem tazminatı hesabında nazara alınmaz.

DAVA: Davacı, kıdem tazminatı farkının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı, emeklilik hakkını kazandıktan sonra davalı idare tarafından hizmet aktinin ihbar ve kıdem tazminatı ödemek suretiyle feshedildiğini, feshinden hemen sonra emekli olduğunu davalı tarafından kıdem tazminatı hesabında borçlanılan askerlik süresinin dahil edilmediğini bildirerek fark kıdem tazminatı isteğinde bulunmuş, mahkemede de istek doğrultusunda karar verilmiştir.

Borçlanılan muvazzaf askerlik süresinin kıdem tazminatı hesabında, kıdem dahil edilmesi hizmet aktinin yaşlılık, malullük veya topant ödeme olmak amacıyla işçi tarafından feshedilmesi koşuluyla bağlıdır. Bunun dışındaki fesh hallerinde, borçlanılan askerlik süresi için kıdem tazminatı ödenmesi söz konusu olamaz. Olayda davacının hizmet akti İş Kanununun 13'üncü maddesi uyanınca işveren tarafından feshedilmiştir. Fesh yazısında davacı işçinin Emeklilik hakkını kazandığından söz edilmesi, işçinin emekliliğe sevk edildiği anlamına gelmez.

Öte yandan; fesh bozucu yenilik doğuran bir irade açıklaması olup, karşı tarafa ulaşmakla, hüküm ve sonuçları doğurur. Feshinden sonra meydana gelen olay, feshin hukuki sonuçlarını etkilemez. Böyle

olunca da davacının iş aktinin yaşlılık aylığı almak amacıyla feshedildiğinden söz edilemez ve borçlanılan askerlik süresi kıdem tazminatı hesabında nazara alınmaz. Bu durumda davacının reddine karar verilmesi gerekirken aksine düşünce ile kabulü isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 14.09.1993 gününde oy çokluğuyla karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
S. Çetinelli	M. Demirtürk	E.A. Özkul	O.G. Çankaya	E. Doğu
			(M)	(M)

KARŞI OY YAZISI: Mahkeme kararının yasaya uygun olması nedeni ile onanması görüşündeyim.

Üye
O.G. Çankaya

KARŞI OY YAZISI: Borçlanılan askerlik süresinin hizmet birleştirilmesinde nazara alınamayacağı görüşünde olduğu için çoğunluk görüşünün gerekçesine katılmıyorum.

Üye
E. Doğu

Sendika değiştiren işçilerin hizmet akitlerinin feshedilerek, yerlerine daha fazla işçi alınması feshin sendikal nedene dayandığını gösterir

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

E. 1990/11647
K. 1990/11684
T. 1.11.1990

ÖZET : Üyesi oldukları sendikadan istifa ederek bir başka sendikaya üye olan ve ihbar ve kıdem tazminatı ödenmek suretiyle hizmet akitleri feshedilen bir kısım işçinin yerine, feshi takip eden günlerde daha fazla işçi alınması, davalı işverenin, bu işçilerin hizmet akitlerinin feshedilmesi ve yerlerine yeni işçi alınmasının nedenlerini yeterince izah edememesi feshin, davacının bir sendikaya üye olup olmaması nedenine dayandığını gösterir.

DAVA: Davacı, sendikal tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde taraflar avukatlarıarca temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

1- Dosyadaki yazılara, toplanan delillerle kararın dayandığı kanuni gerekçelere göre, davacının tüm temyiz itirazlarıyla davacının aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazları yerinde değildir.

2- Mensubu bulunduğu sendika üyeliğinden istifa ederek başka bir sendikaya üye olması nedeni ile hizmet aktinin feshedildiğini iddia ederek 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 31'inci maddesine göre 1 yıllık ücreti tutarında tazminat istemiştir.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden, davacı ile birlikte işyerinde çalışan ve üyesi bulundukları sendikadan istifa ederek başka bir sendikaya üye olan bir kısım işçilerin hizmet akitlerinin ihbar ve kıdem tazminatı ödenmek suretiyle feshedildiği ve feshi takibeden günlerde, daha fazlası ile işçi alındığı anlaşılmaktadır. Davalı, bu işçilerin hizmet akitlerinin feshedilmesi ve yerlerine yeni işçi alınmasının gerektirici sebeplerini yeterince açıklayıp izah edememiştir. Olayın ceryan şekline göre

feshin davacının bir sendikaya üye olması veya olmaması sebebine dayandığını kabulü gerekir. Nitekim, mahkemede feshin bu sebebe dayandığını ayrıca kabul etmiş bulunmaktadır. Böyle olunca olayda uygulanacak Kanun hükmünün 1475 sayılı İş Kanununun 13'üncü maddesindeki sondan bir önceki kötü niyet tazminatı içeren fıkrası hükümde değil, olay tarihi itibarıyla 25.05.1988 tarih ve 3449 sayılı Kanunda değiştirilen 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 31'inci maddesinin 5 ve son fıkrası hükümleri olmak gerekir. Bu yasa hükmünün uygulanması için aynen sendikal faaliyette bulunma söz konusu olmayıp, bir sendikaya üye olmak veya olmamak şartı yeterlidir. O halde, anılan Kanun uyanınca davacının bir yıllık ücret tutarında tazminata karar vermek gerekir. Yazılı şekilde ve Kanun değişikliğinden önceki içtihatlar doğrultusunda, kötü niyet tazminatına karar vermiş olması isabetsizdir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda belirtilen nedenle BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 01.11.1990 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
E. Çubukcu	H. Özer	S. Çetinelli	M. Demirtürk	E.A. Özkul

"TÜRK-İŞ, uluslararası ve yerli tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda KİT'lerin SATILMASINA KARŞIDIR

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Cumhuriyet Gazetesinin 9.11.1993 tarihli sayısında yer alan, "TÜRK-İŞ: Özelleştirme Kaçınılmaz" başlığının tümüyle gerçekdışı olduğunu belirterek, TÜRK-İŞ'in özelleştirme konusundaki tavrının sözkonusu Başkanlar Kurulu bildirgesinde açık ve net bir biçimde ifade edildiğini açıkladı. Bayram Meral'in açıklaması şöyledir:

"Cumhuriyet Gazetesinin 9.11.1993 günlü sayısında, TÜRK-İŞ'in Adana'da yapılan Başkanlar Kurulu toplantısı sözkonusu edilerek, 'TÜRK-İŞ: Özelleştirme Kaçınılmaz' biçiminde bir haber verilmektedir.

"Başkanlar Kurulumuz, bu toplantısında işçi konfederasyonları, kamu çalışanları sendikaları ve diğer demokratik kuruluşlarla işbirliği yapma kararı almıştır. Bu karar uyarınca, bu kuruluşlarla özelleştirmeye karşı neler yapılabileceğinin tartışıldığı günde Cumhuriyet Gazetesinde böyle gerçekdışı bir haberin yayınlanmasını iyi niyetle yorumlamak için kendimizi zorluyoruz.

"TÜRK-İŞ Adana İşçi Kurultayı'nın ve Başkanlar Kurulunun özelleştirme konusunda aldığı ve kamuoyuna yayınladığı karar şöyledir:

"TÜRK-İŞ, kamu açıklarının finansmanı amacıyla; iç ve dış borçların ödenebilmesi için; zenginlerden vergi almak yerine; kâr eden KİT'lerin satılmasına karşıdır. TÜRK-İŞ, KİT'lerin sermayedarları desteklemek ve siyasi partilere destek sağla-

mak amacıyla zarar ettirilmesine karşıdır. TÜRK-İŞ, uluslararası ve yerli tekelci sermayenin çıkarları doğrultusunda, yangından mal çıkarcasına KİT satılmasına karşıdır. TÜRK-İŞ, iş güvencesi ve işsizlik sigortası yasaları çıkarılmadan, ileri toplumlardaki sosyal güvenceler sağlanmadan yapılacak bir özelleştirmeye karşıdır.

"TÜRK-İŞ, 1982 Anayasasında bile yer alan sosyal devlet anlayışını savunmakta ve bunun gereklerinin yerine getirilmesini talep etmektedir.

"KİT'lerin tasfiyesi veya satışına, kamuoyunda demokratik bir biçimde tartışıldıktan, özelleştirmenin ülkemiz ve halkımız için doğuracağı sonuçlar konusunda bir mutabakat sağlandıktan, çalışanların geleceği güvence altına alındıktan, iş güvencesi ve işsizlik sigortası yasaları çıkarıldıktan sonra ve sendikalarla görüşülerek karar verilmelidir.

Başkanlar Kurulumuzun, Cumhuriyet Gazetesinin iddia ettiği "Özelleştirme Kaçınılmazdır" gibi bir tavrı kesinlikle söz konusu değildir.

Büyük başarıyla gerçekleştirilen Adana İşçi Kurultayı'nı Cumhuriyet Gazetesinin başarısız gösterme çabalarını da üzüntüyle karşılıyoruz. Adana İşçi Kurultayı'nın başarısı nedeniyledir ki, 5 Aralık 1993 günü Sivas'ta ve hemen arkasından da İzmir'de işçi kurultaylarımız toplanacaktır."

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

	TÜRK-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No: 10 Tel : 433 31 25-26-27-28-29 ANKARA Fax : 433 68 09	14	DOK GEMİ-İŞ Genel Bşk.: NAZİM TUR Büyük Langa Fabrika Sokak Necmibey İşhanı No: 18 Tel : 517 12 78 (3 Hat) Yenikapı / İSTANBUL Fax : 517 13 85
01	TARIM-İŞ Genel Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Necatibey Cad. 22 Tel : 231 78 56-57-58-59 Sıhhiye / ANKARA Fax : 229 85 92	15	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel : 342 22 40-51 Fax : 341 27 05
02	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7 / 3-4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel : 231 73 55-56-57 Fax : 229 89 31	16	TES-İŞ Genel Bşk.: FARUK BARUT Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel : 212 65 10 (20 Hat) Fax : 212 65 52
02	GENEL MADEN-İŞ Genel Bşk.: ŞEMSİ DENİZLER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel : 51 23 12 - 51 20 02 ZONGULDAK Fax : 53 66 35	17	TEZKOOP-İŞ Genel Bşk.: AHMET TAMER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 2/16 Tel : 231 74 94 (6 Hat) Sıhhiye / ANKARA Fax : 231 74 99
03	PETROL-İŞ Genel Bşk.: MÜNİR CEYLAN Yıldız Posta Cad. Evren Sitesi D Blok Tel : 274 88 96 (4 Hat) Gayrettepe / İSTANBUL Fax : 274 71 46	17	TÜRK KOOP-İŞ Genel Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax : 229 58 36 Tel : 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA
04	TEKGIDA-İŞ Genel Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel : 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax : 278 95 34	18	TÜMTİS Genel Bşk.: SABRİ TOPÇU İnkilap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel : 530 07 43 Fax : 588 26 20
05	ŞEKER-İŞ Genel Bşk.: HİKMET ALCAN Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel : 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax : 425 92 58	19	DEMİRYOL-İŞ Genel Bşk.: ENVER TOÇOĞLU Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel : 231 80 30-31 ANKARA Fax : 231 80 32
06	TEKSİF Genel Bşk.: ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat: 5-6 Tel : 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax : 435 78 26	20	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Bşk.: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel : 244 48 38 - 249 56 29 Tophane / İSTANBUL Fax : 244 52 21
07	DERİ-İŞ Genel Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax : 528 62 07 Tel : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	21	HAVA-İŞ Genel Bşk.: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax : 571 90 51 Tel : 660 14 95 - 99 Bakırköy / İSTANBUL
08	AGAÇ-İŞ Genel Bşk.: GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. No: 20/22-23 Fax : 231 52 19 Tel : 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	22	LİMAN-İŞ Genel Bşk.: HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel : 231 74 18-19 Fax : 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
09	SELÜLOZ-İŞ Genel Bşk.: MİTHAT SARI Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel : 118 99 - 134 50 İZMİT Fax : 134 51	23	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Bşk.: CENGİZ TEKE Tuna Cad. 30/8 Fax : 434 57 04 Tel : 431 90 44-45 Sıhhiye / ANKARA
10	BASIN-İŞ Genel Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Fax : 229 43 15 Tel : 230 29 08 - 229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	SAGLIK-İŞ Genel Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel : 231 80 45 Fax : 230 23 96 Sıhhiye / ANKARA
11	BASİSEN Genel Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklal Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel : 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax : 252 38 35	25	TOLEYİS Genel Bşk.: CEMAL BAKINDI İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No: 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel : 530 73 82 - 585 52 07 Aksaray / İSTANBUL Fax : 530 72 99
11	BASS Genel Bşk.: TURGUT YILMAZ Sümer Sokak 29 Fax : 229 13 03 Tel : 230 13 71 - 230 20 28 Demirtepe / ANKARA	26	TÜRK HARB-İŞ Genel Bşk.: İZZET ÇETİN İnkilap Sokak 20 Fax : 417 13 64 Tel : 417 50 97-98-99 Kızılay / ANKARA
12	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Bşk.: TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax : 231 89 36 Tel : 231 72 30 (5 Hat) Sıhhiye / ANKARA	27	TGS Genel Bşk.: ORHAN ERİNÇ Basın Sarayı Kat: 2 Fax : 511 48 17 Tel : 514 06 94-96 Çağaloğlu / İSTANBUL
12	KRİSTAL-İŞ Genel Bşk.: İBRAHİM EREN Kazancı Yokuşu, Ağaçağı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel : 251 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax : 151 95 79	28	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Bşk.: FUAT ALAN Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax : 513 93 68 Tel : 513 82 54-55-56 Aksaray / İSTANBUL
13	TÜRK-METAL Genel Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel : 231 79 40 (4 Hat) Maltepe / ANKARA Fax : 229 77 14		TÜRK-SEN Genel Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Fax : 9 (5-20) 87 831 Tel : 72 444 Lefkoşe / KIBRIS